

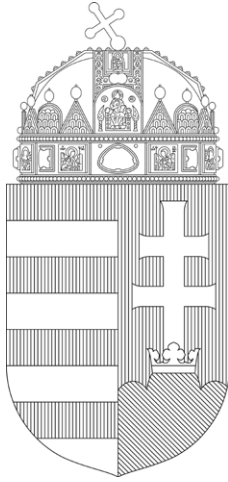
Nemzeti Adatvédelmi
és Információszabadság Hatóság

Beszámolója

a 2014. évi tevékenységéről

B/3002

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
Budapest, 2015

Bevezető

Köszöntöm az Olvasót!

A 2014. esztendő a technológia és az adatvédelem terén az új ismeretszerzés jegyében telt. Minden eszköz egyre okosabbá válik körülöttünk: a telefonunk, az óránk, az autónk, talán még a hűtőszekrényünk is. Vajon a felhasználók is okosodtak, magatartásuk megfontoltabb lett? Meggondoljuk-e a különböző applikációk letöltései, hogy egy gombnyomással telefonunkon lévő személyes adataink jó részét is átadjuk cserébe a szolgáltatás nyújtotta előnyökért? Figyelünk-e gyermekünkre mikor a tableten vagy a telefonon babrál, a neten szörföl, közösségi oldalakon chatel?

Úgy vélem, hogy a gyorsan fejlődő világunkban az új technológiai megoldások magánszférára gyakorolt hatásának figyelemmel kísérése és a magánszféra megvédése kiemelt feladata a hivatásos és a civil adatvédőknek itthon és külföldön egyaránt. Ezt a megállapítást támasztja alá a megfigyelt társadalom veszélyeiről szóló nyilatkozat is, melyet az UNESCO decemberi párizsi rendezvényéhez kapcsolódóan fogadtak el az adatvédelmi hatóságok képviselői.

Hatóságunk az állampolgárok adatvédelmi és információszabadság panaszainak kivizsgálása mellett a „*Kulcs a net világhoz!*” gyermekjogi projektünkhöz kapcsolódva továbbra is kiemelten foglalkozott a gyermekeket érő adatvédelmi kihívásokkal, és a drónokat sem hagyta elrepülni a hatóság felett, mikor e technikai eszközök adatvédelmi kockázatait elemezte ajánlásában. Munkatársaim és magam szakmai konferenciákon, és az ELTE-vel közösen megszervezett adatvédelmi szakjogász képzésen adjuk át a napi munka során megszerzett ismereteket. Eközben a Hatóság alaptervékenysége se veszített lendületéből. Vizsgálati Főosztályunk az ombudsmani értékek mentén védte az alapjogokat, míg a hatósági munkatársak a bírságok eszközével szankcionálták a jogsértéseket.

A 2013-as év kezdeti tapasztalatait követően népszerűbb lett a Hatóság adatvédelmi audit eljárása. 2014-ben növekedett az érdeklődők száma, bár egyes

adatkezelők végül csak az eljárás menetére voltak kíváncsiak és a jelentkezést 2015-re tervezik. Az érdeklődések megnövekedett száma jól mutatja, hogy az adatvédelmi audit beváltotta a hozzá fűzött reményeket, így amellet, hogy tudatosítja az adatvédelem fontosságát az adatkezelőkben, hatásos eszközt is kínál számukra az adatkezeléshez kapcsolódó dokumentumaik és eljárásaik tapasztalt adatvédelmi szakértőkkel történő áttekintésére. Az adatvédelmi auditban résztvevő adatkezelők elégedettek voltak a Hatóság eljárásával, akár sok, akár kevés javaslatot tartalmazott az átadott adatvédelmi audit értékelés. Az eljárás sikerességét mi sem bizonyítja jobban, hogy egy 2013-as sikeres auditot követően volt egy visszatérő adatkezelő is, aki egy újabb adatkezelési folyamatát auditáltatta a Hatósággal.

Mindenképpen szeretnék egy kerek évfordulóról is megemlékezni. Dátum szerint ugyan nem a 2014-es beszámolóhoz tartozik, de tekintettel arra, hogy a Tisztelt Olvasó 2015-ben fogja a kötetet kézbe venni, elengedhetetlenül szükséges, hogy szó essék az ombudsmanok 20 évvel ezelőtt kezdődő érájáról. Az adatvédelmi biztosi tisztséget betöltők nevei: Dr. Majtényi László 1995–2001, Dr. Péterfalvi Attila 2001–2007, Dr. Jóri András 2008–2011. Az Országgyűlés 1995 júniusában választotta meg az első ombudsmanokat – köztük az adatvédelem és információszabadság kiemelt szabadságjogaiért felelős adatvédelmi biztost is, majd a valódi munka 1995 szeptemberében a budapesti Tüköry utcai közös hivatalban meg is kezdődött. A semmiből kellett a hivatali lét materiális alapjait megteremteni, a munkatársakat verbuválni, közben az első napoktól már tucatszám érkező panaszokra válaszolni, a jogszabály- és titokkörü jegyzékek véleményezéseit elvégezni, a szakmai egyeztetéseket kezelni. Lázás, de igen termékeny időszak volt ez, melyre minden érintett jó szívvel emlékezik vissza. Aztán következtek a konszolidáció évei, melyek során a mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban kedvezően fogadott új intézmény fejlődése haladt a meggyökeresedés útján, vagyis a magyar polgárok megismerték és információs jogaik védelme érdekében jól „használták” a jogvédő intézményt, a közigazgatási és egyéb szakmai fórumok pedig a törvényes együttműködési kötelezettségeken túl is szívesen fordultak az adatvédelmi biztoshoz, kérték ki és fogadták el véleményét. Az ombudsmani intézmény azonban 2011-re fokozatosan „kinőtte” kereteit, a klasszikus ombudsmani szerepkör – mely elsősorban a meggyőzésre, mediációra épül – egyre inkább hatósági jogosultságokkal bővült, végül 2011-ben a jogalkotó a magyar ombudsmani modell átalakítása során úgy döntött, hogy a jogvédő intézményt nevében, szervezetében, és jogállása oldaláról is hatósággá alakítja át. Ez a „kiszakítás” nem volt konfliktusmentes és szakmai oldalról is több kritika érte, de a NAIH első elnökeként és volt adatvédelmi biztosként is meggyőződésem, hogy az információs szabadságjogok védelmének jelenlegi szintje erősebbé, haté-

konyobbá vált. Az ok egyszerű: immáron nem egy „puha” ombudsmani, hanem egy erős hatósági eszköztár áll rendelkezésünkre a jogsértések leküzdésére és a prevenció megvalósítására. Ugyanakkor a hatóság joggyakorlatában tudatosan épít az ombudsmani értelmezésekre és a közérdekű adatok védelme területén eljárása még mindig nagyon hasonló az eredeti megoldásokhoz, az adatvédelem esetében pedig a jogvédelem egyértelműen szigorúbb. Remélem, hogy a T. Olvasó a NAIH tevékenységét honlapunkon követve és az éves beszámolóinkat olvasva maga is meggyőződik a kijelentés igazáról.

Budapest, 2015. március 3.

Dr. Péterfalvi Attila
címzetes egyetemi tanár
a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
Elnöke

I. A Hatóság működésének statisztikai adatai és kiemelkedő tevékenységei

1.1. Ügyeink statisztikai jellemzői

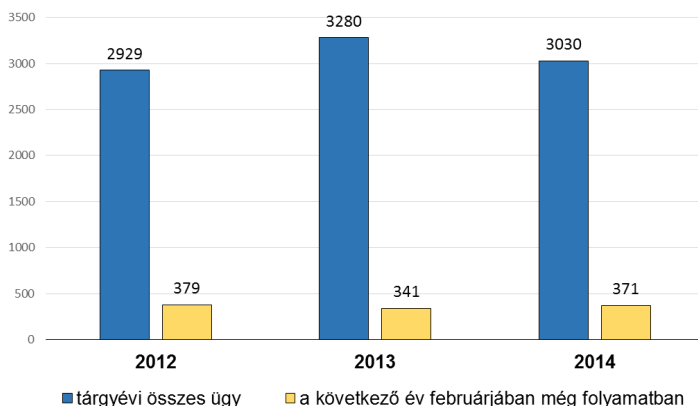
E fejezet a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság harmadik évről, a 2014-es esztendőben elvégzett munkáról ad számszerű, statisztikai adatokkal jellemezhető áttekintést. Ez alkalommal lehetőség nyílik arra, hogy az első három év adatait idősorba rendezzük és áttekintsük a meglévő folyamatokat, tendenciákat. Az adatok kizárólag azokról a tevékenységekről szólnak, amelyek számszerűsíthetőek, összegeezhetőek és a matematika nyelvén értelmezhetőek, viszont nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a ténytet, hogy az ismertett statisztikai mutatók mellett több olyan feladatot is ellát a Hatóság, amely matematikailag nem leírható, nem készíthető belőle statisztika, ugyanakkor fontos tényező a mindennapi munka során. Ilyen például az ügyfélszolgálati tevékenység, a telefonos, vagy személyes segítségnyújtás, tanácsadás, amelyek száma meredeken emelkedik, vagy részvételek, a szakmai előadásokon, konferenciákon, tanácskozásokon. 2014-ben kiemelkedő feladat volt a választási eljárásokkal összefüggő adatkezelések adatvédelmi nyilvántartási bejelentésének megszervezése, a bejelentések feldolgozása, és az azzal összefüggő telefonos és írásbeli kérdések megválaszolása. Az alapvető feladataink ellátása mellett továbbra is hangsúlyt fektetünk arra, hogy akkor is megadjuk a tőlünk telhető segítséget és tanácsot a hozzánk forduló állampolgároknak, – akár szóban, akár írásban – ha a bejelentésük nem érinti az általunk felügyelt információs jogok érvényesülését, vagy a Hatóság más feladatkörét.

2014-ben összesen 3030 volt az iktatott ügyek száma, amely mintegy 250 ügygel kevesebb, mint az előző évben volt, a 2012-es ügyszámhoz képest viszont 101-el több. Az adatvédelmi nyilvántartásba összesen 9950 bejelentés érkezett, melyek közül 9624 új bejelentés, 297 módosítási kérelem, 29 törlési kérelem volt. Az új bejelentések közül 2437 postai úton, 7187 elektronikus formában érkezett hozzánk, vagyis az adatvédelmi nyilvántartási bejelentések háromnegyedét papír felhasználása nélkül tudjuk feldolgozni és nyilvántartásba venni.

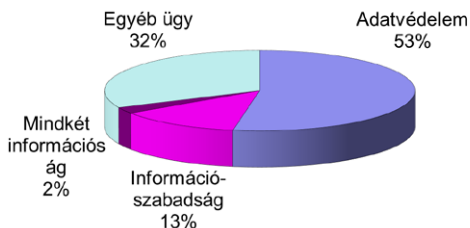
A 3030 ügy közül 30 ügyben indítottunk hatósági eljárást. Ezen eljárások egy részében több adatkezelő is érintett volt, vagyis egy-egy ügyben több szervezetet is eljárás alá vont a Hatóság. A beérkezett ügyeinkből 2026 bejelentést vizsgálati ügyként kezeltünk, és válaszoltuk meg, a további 1004 ügy a NAIH többi feladat körét érintette (adatvédelmi nyilvántartást érintő konzultációk és tájékoztatás kérések, jogszabály-veleményezés, nemzetközi ügyek, belső adatvédelmi felelősök konferenciája, adatvédelmi audit stb.). A hatósági eljárások részletes adatait, eredményeit a Hatósági Ügyek című fejezetben ismertetjük.

A 2014-es ügyek közül 2015. február 1-ig 2260-at sikerült lezárunk, az előző évről áthúzódó ügyek száma 371 volt, amely nagyságrendileg azonos az előző évi adattal, ami azt jelenti, hogy az ügyek 88 százalékát sikerült a tárgyévben megoldani.

A NAIH iktatott és folyamatban lévő ügyei 2012–2014

A NAIH ügyeinek megoszlása információs ágak szerint 2014

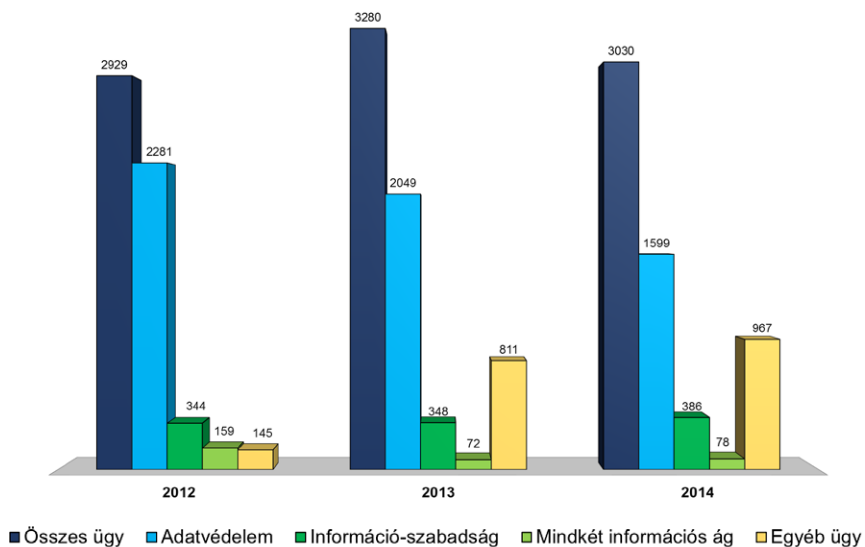

Az Infotv. értelmében a NAIH feladata – a többi mellett – a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése. A fenti ábra az ügyek információs ágak szerinti megoszlását szemlélteti, úgy hogy az egyébként nagyszámú, a statisztikát jelentősen átalakító adatvédelmi nyilvántartási bejelentéseket és az azokhoz kapcsolódó konzultációs ügyeket (691 ügy) az információs ágak szerint az egyéb kategóriába sorolja be. Így az ügyek információs jogok szerinti megoszlása a következő: adatvédelmet érint 1599 (53%), információszabadságot érint: 386 (13%), mindkét alapjogot érintette: 78 (2%), egyéb, a Hatóság más feladatkörébe tartozó ügy: 967 (32%). A közérdekű adatok megismeréséhez való alapjogot tehát a vizsgált ügyek összesen 15%-a, összesen 464 ügy érintette. Ez az adat a 2013-ban érkezett 420 ügghöz képest mind számszerű, mind aránybeli növekedést jelez.

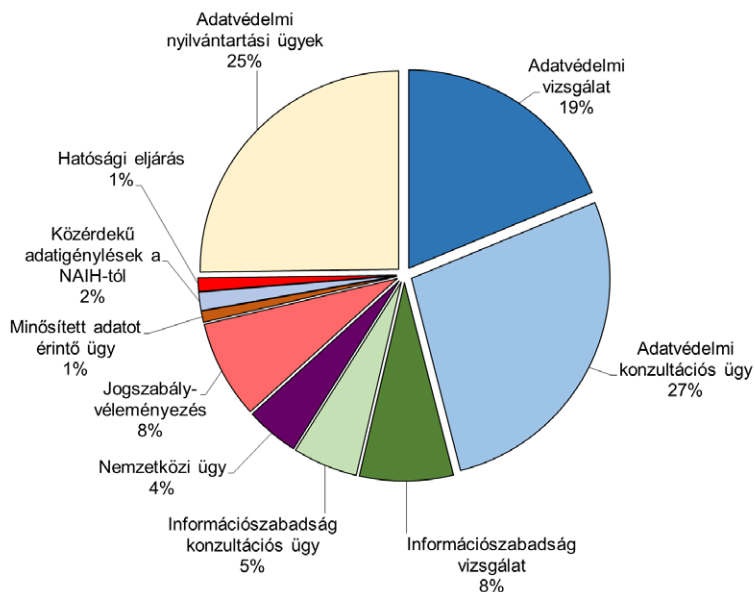
Szembetűnő, hogy az ügyeink száma jelentősen nem változott, az első, 2012-es év adatát ezúttal is meghaladta, azonban elmondható, hogy azok összetétele aránya 2014-ben átrendeződött. Az adatvédelmi nyilvántartási bejelentések terén az adatkezelők az Infotv. rendelkezéseit betartva bejelentik az adatkezeléseiket, illetve azok változásait, ezért ezzel összefüggésben több bejelentés is vizsgálatot igényel, így az „*egyéb ügyek*” száma növekedett ebben az esztendőben.

A beérkezett ügyiratok információs ágak szerinti száma 2012–2014

2014 során 219 jogszabály-veleményezést készítettünk, amely az előző évi 311 ilyen típusú ügyhöz képest 30 százalékkal kevesebb, azonban természetes, hogy az általános országgyűlési képviselői választások évében hagyományosan lelassul a jogalkotás üteme és az információs jogokat is érintő kevesebb jogszabálytervezet készül. Ez az adat inkább a 2012-es, 210 véleményezett tervezet számához közelít. A vizsgálataink során összesen 21 jogszabály módosítást kezdeményeztünk. Az ügyeink közül 31 bejelentést más szervezetekhez, ebből 5 ügyet az alapvető jogok biztosához tettünk át. A vizsgált ügyekben 218 adatvédelmi tárgyú és 58, a közérdekű adatokat érintő bejelentés vizsgálatát utasítottuk el, amely az összes ügy 9 %-a. Ezen ügyek aránya nem változott az előző évhez képest.

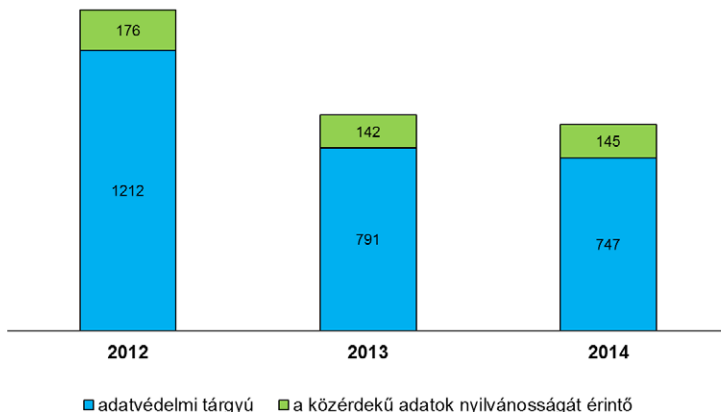
Az érdemi ügyek megoszlása 2014

Érdemi vizsgálat alá összesen 723 ügyet vontunk, ezek közül 514 (72%) adatvédelmi, és 209 (28 %) információs szabadság tárgyú volt. A 723 vizsgálat során – jelen beszámoló megírásáig – összesen 354 vizsgálatban állapítottunk meg részben vagy egészben valamilyen jogellenes adatkezelési gyakorlatot, ezek közül 239 a személyes adatok kezeléséhez és 115 a közadatok nyilvánosságához kapcsolódott.

A Hatóság további, érdemi állásfoglalást tartalmazó ügyei között 892 konzultációs ügy volt, melyek általános jellemzője, hogy a bejelentő: akár valamely érintett, akár egy adatkezelő jogi iránymutatást, tájékoztatást kér egy általa leírt adatkezelési helyzetről, jogi esetről, illetve annak jogszerűségéről, szakszerűségéről szeretne hivatalos állásfoglalást kapni. Jellemzően a „*megtehetem-e*”, vagy a „*mikor járok el jogszerűen*” típusú kérdéscsoportok vannak többségben. A konzultációs tárgyú megkeresések nagyobbik része állami-, önkormányzati szervektől, illetve magán adatkezelőktől, társadalmi- illetve gazdálkodó szervezetektől érkezik. Az ilyen ügyekben kiadott álláspontoknak fontos szerepe van abban, hogy a jogkereső, jogkövető szándékot erősítse, és ezáltal nagyban hozzájárul a jogsértések megelőzéséhez, megszüntetéséhez vagy a lehető legjobb adatkezelési gyakorlat kialakításához, ezen túlmenően pedig az adatvédelem és az adatnyilvánosság széleskörű érvényesüléséhez, a jogtudatosság fejlődéséhez. A konzultációs beadványok közül 747 az adatvédelemre, 145 pedig a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségére, az adatigénylések teljesíthetőségére, annak technikai módozataira, illetve elektronikus közzétételi kötelezettségére irányult. Érdekes tendencia, hogy a vizsgálat alá vont ügyekkel ellentétben a konzultációs ügyek száma érdemben nem változott, sőt az összes ügy számához képest arányaiban nőtt.

Az információs jogokat érintő konzultációs beadványok száma 2012–2014

2014-ben összesen 108 nemzetközi ügyünk volt, ezen felül 11 vizsgálati ügynek külföldi vonatkozása is volt (például európai uniós, vagy harmadik országbeli adatkezelőt, adatfeldolgozót érintett a bejelentés). A minősített személyes vagy közérdekű adatok kezelését összesen 25 vizsgálat érintette. Ezeket az ügycsoportokat a beszámoló külön fejezeteiben ismertetjük.

A NAIH-hoz 2014-ben 41 közérdekű adatigénylés érkezett, melyek mindegyikét teljesítettük. Az adatigénylések száma az előző évhez képest kismértékben csökkent. Az adatvédelmi audit ügyek száma 9 volt, ezek közül 2014-ben ténylegesen 5 valósult meg.

1.2. Az adatvédelmi nyilvántartás

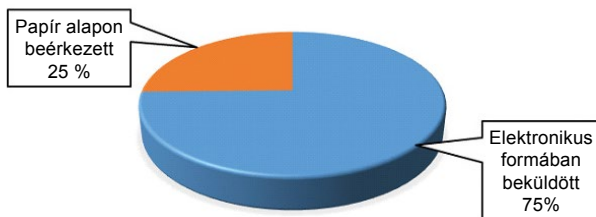
1.2.1 Statisztika a nyilvántartásba vételi kérelmek megoszlásáról

2014-ben összesen 9624 nyilvántartásba vételi kérelem érkezett a Hatósághoz, melyből 7187 kérelmet elektronikus formában, 2437-et pedig papír alapon küldtek be az adatkezelők.

Az előző évekhez képest közel a felére csökkent a papír alapon beérkezett kérelmek száma, amiből arra lehet következtetni, hogy egyre több adatkezelő használja a Hatóság honlapján elérhető „NAIH_Avatár” bejelentkezés kitöltő keretprogramot. A kérelmet egyébként célszerűbb elektronikus úton beküldeni, hiszen azok továbbítása és a nyilvántartásba vételi határozat előkészítése így gyorsabb, továbbá az elektronikus űrlap kitöltő programja a bevitt adatok előzetes ellenőrzésével segítséget nyújt a kérelem helyes kitöltéséhez.

Az adatkezelések adatvédelmi nyilvántartásba történő bejelentésének menetében a már bejelentett adatkezelések módosításának, törlésének, valamint a hiánypótlások teljesítésének módjában a korábbi évekhez képest nem történt változás

A nyilvántartásba vett kérelmek százalékos megoszlása

1.2.2 Nyilvántartással kapcsolatos konzultációs megkeresések

2014-ben összesen 588 nyilvántartással kapcsolatos levél érkezett a Hatósághoz, melyek jelentős része konzultációs megkeresésnek minősült. Ezekben az érintettek a különböző célú – hírlevél küldés, web áruház üzemeltetés, kamerarendszer működtetés, „whistle blowing” rendszer (visszaélés jelentéstételi rendszer) működtetése – adatkezelések adatvédelmi nyilvántartásba vételéről, az adatkezelési tájékoztató elkészítéséről, valamint a már bejelentett adatkezelések tartalmáról kértek tájékoztatást.

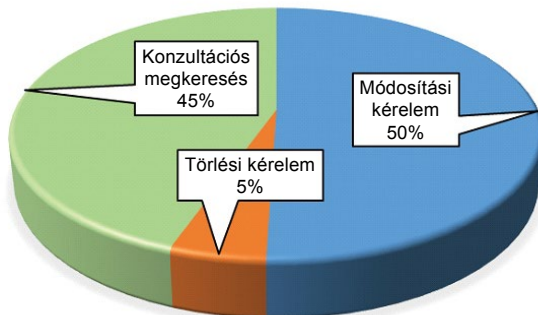
1.2.3 Adatlap kitöltése

Annak ellenére, hogy a nyilvántartással kapcsolatos törvényi rendelkezések és a gyakorlat könnyebb értelmezésének elősegítése érdekében a korábban a honlapon közzétett részletes kérelem kitöltési útmutató és a „Gyakran ismételt kérdések” mellett a Hatóság 2014. május 20-án közzétette honlapján az adatvédelmi nyilvántartásba történő bejelentkezésről szóló állásfoglalását is (<http://naih.hu/adatvedelmi-allasfoglalasok,-jelentések.html>), továbbra is jelentős számban érkeznek az adatlap kitöltésével kapcsolatos megkeresések.

1.2.4 A nyilvántartással kapcsolatos megkeresések megoszlása

A fentebb említett 588 megkeresésből 297 módosítási, és 29 törlési igény érvényesítésére irányult.

Nyilvántartással kapcsolatos megkeresések százalékos megoszlása

Mindezek mellett jelentős számban érkeztek pontatlanul vagy hiányosan kitöltött nyilvántartásba vételi adatlapok is, melyeknek leggyakoribb hiányossága, hogy az adatkezelés jogalapjánál és időtartamánál törvényi hivatkozás esetén nem jelölik meg az adatkezelők a pontos törvényhelyet.

1.3. Elutasított tájékoztatási kérelmek és adatigénylések

Az Infotv. 14. § a) pontja szerint az adatkezelések által érintett személyek kérelmezhetik az adatkezelőnél a személyes adataik kezeléséről szóló tájékoztatás nyújtását. Ezekben az esetekben az adatkezelő részletes tájékoztatást ad az általa kezelt személyes adatok köréről, az általa megbízott adatfeldolgozó által feldolgozott adatokról, az adatok forrásáról, az adatkezelés céljáról, jogalapjáról, időtartamáról, az adatfeldolgozó nevééről, címéről, az adatkezeléssel összefüggő tevékenységéről, továbbá az adattovábbítás jogalapjáról és címzettjéről. Az adatkezelő azonban az Infotv.-ben meghatározott esetekben – például honvédelmi, nemzetbiztonsági, bűnüldözési, vagy gazdasági-pénzügyi érdekekből – megtagadhatja az érintett tájékoztatását. Az Infotv. 16. § (3) bekezdése az adatkezelő kötelezettségeként írja elő, hogy a tájékoztatást elutasító kérelmekről a Hatóságot évente a tárgyévet követő év január 31-ig értesítse.

Az Infotv. 26. §-a biztosítja az állampolgárok közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jogát. A közérdekű adatok megismerése iránti igényt szóban, írásban, vagy elektronikus úton bárki kezdeményezheti. Az Infotv. azonban az imént ismertetett, az adatkezelőt terhelő tájékoztatás nyújtáshoz hasonlóan a közérdekű adatok megismerését az adatfajták meghatározásával egyebek mellett honvédelmi, nemzetbiztonsági, pénzügyi, devizapolitikai érdekekből, vagy például külügyi kapcsolatokra tekintettel korlátozhatja. Az adatkezelő kötelessége, hogy az igény megtagadásáról értesítse az igénylőt, az elutasított kérelmekről, valamint az elutasítások indokairól nyilvántartást vezessen, és az abban foglaltakról minden év január 31-ig tájékoztassa a Hatóságot.

Noha az Infotv. az adatkezelő kötelezettségeként fogalmazza meg az elutasított kérelmekről szóló tájékoztató Hatósághoz való megküldését, e kötelesség megszegését nem szankcionálja a törvény. Erre tekintettel a beszámolóban az elutasított kérelmek statisztikai jellegű bemutatására kerül sor. A Hatóság 2014. évi beszámolójában értelemszerűen a 2013-ban megküldött elutasított kérelmekről adható tájékoztatás.

1.3.1 A közérdekű adatigénylések elutasítása

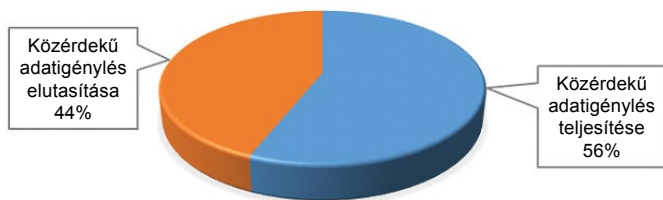
A Hatósághoz 2013-ra vonatkozóan 114 közérdekű adatigénylésre vonatkozó tájékoztatás érkezett. A beérkezett tájékoztatókban összesen 50 közfeladatot ellátó szerv jelezte, hogy valamilyen adatigénylést nem teljesített, ezekben a jelentésekben összesen 424 elutasítás szerepelt.

A többi, 64 közfeladatot ellátó szerv tájékoztatása szerint 2013-ban nem utasított el egyetlen adatigénylést sem.

A közérdekű adatok megismerésére irányuló kérelmeket – a teljesség igénye nélkül – legtöbb esetben az alábbi okokra hivatkozva tagadták meg az adatkezelők:

- nem közérdekű adatra vonatkozott az adatigénylés;
- az igényelt adatok a törvény értelmében nem nyilvános adatok;
- a nyilvánosságot korlátozó határidő nem telt le;
- az igényelt adatok nem a szerv kezelésében vannak;
- az igényelt dokumentum minősített adatot tartalmaz;
- az igényelt adat üzleti titoknak minősül;
- az igényelt adat vonatkozásában a megkeresett szerv nem minősül adatkezelőnek.

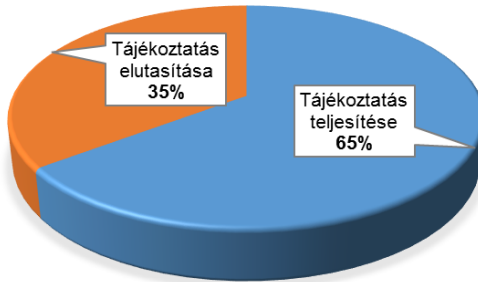
A közérdekű adatigénylések teljesítésének százalékos megoszlása

1.3.2 Személyes adatok kezeléséről szóló tájékoztatás elutasítása

2013-ra vonatkozóan összesen 17 adatkezelő küldte be tájékoztatását a Hatósághoz. Ebből 11 jelezte, hogy nem utasított el egyetlen kérelmet sem, 6 adatkezelő pedig összesen 126 kérelmet utasított el. Tekintettel arra, hogy az Infotv. nem írja elő az adatkezelők számára az elutasítás indokairól szóló tájékoztatás kötelezettségét, így ezekről részletes információk nem állnak rendelkezésre.

A személyes adatigénylések teljesítésének százalékos megoszlása

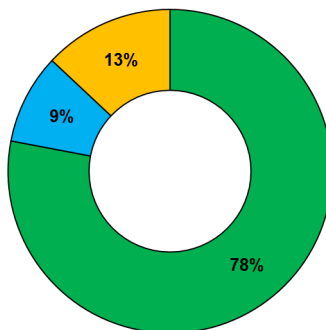

I.4. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megjelenése a médiában a 2014. január 1. és 2014. december 31. közötti időszakban

E fejezet rész a Hatóság 2014. évi média megjelenéseit összegzi. 2014. január 1. és december 31. között összesen 3947 olyan megjelenést regisztráltak, melyben a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságról közöltek hírt.

A sajtóorgánumok közül 266 online média szolgáltatónál összesen 3064 esetben, a nyomtatott sajtóban, 64 kiadványban, összesen 508-szor, rádiókban, televíziókban 16 csatornán, adón összesen 375 alkalommal jelent meg a Hatóság. A megjelenések közé tartoznak a személyes vagy telefonos nyilatkozatok, az interjúk, a közlemények, valamint az állásfoglalásokról, ajánlásokról szóló híradások is.

A NAIH média megjelenéseinek aránya a különböző médiumokban 2014

■ online ■ rádió-televízió ■ nyomtatott sajtó

Forrás: Observer Budapest Médiafigyelő Kft.

1.5. Konferenciák, előadások, a belső adatvédelmi felelősök konferenciája

A NAIH elnöke, elnökhelyettese és munkatársai közel harminc alkalommal tartottak előadást különböző konferenciákon, szakmai fórumokon. Az előadások címét, témáját, időpontját, helyszínét és az előadókat a beszámoló mellékletében részletesen ismertetjük.

A Hatóság továbbra is kiemelt figyelmet fordít a belső adatvédelmi felelősök tevékenységére, illetve támogatására. 2014-ben a Hatóság a belső adatvédelmi felelősök konferenciáját az Adatvédelem Napján, 2014. január 28-án rendezte meg. A konferencián bemutattuk a Hatóság előző évi tevékenységét, a működésünk tapasztalatait, az abból levonható következtetéseket, tendenciákat. A Hatóság kiemelten foglalkozott a „*Kulcs a net világhoz!*” című internetes gyermekvédelmi projekt bemutatásával, amely a gyermekek fokozott védelmének megvalósulását tűzte ki céljául. Mindemellett a belső adatvédelmi felelősök tájékoztatást kaptak az audit eljárás részleteiről, a hatósági eljárások tapasztalatairól, illetve az egyes ügyek kapcsán felmerült jogkérdésekről.

A konferencia célja a belső adatvédelmi felelősök és a Hatóság közötti rendszeres szakmai kapcsolattartás biztosítása, amely egyre fontosabb és kiemeltebb fórum. Ezt bizonyítja, hogy évről-évre emelkedik a résztvevők száma, továbbá számos kérdés hangzik el akár az előadáshoz kapcsolódóan, akár más adatvédelmi témában, amely lehetőséget enged az együttgondolkodásra. A konferencia a Hatóság számára is egy fontos visszacsatolás, ezáltal ugyanis megismerkedhet az adatkezelők oldalán felmerülő és kezelendő adatvédelmi problémákkal. Ez a fajta konzultáció teszi lehetővé azt, hogy a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó szabályok alkalmazása során egységes gyakorlat és jogértelmezés alakuljon ki.

A konferenciaszervezés mellett a Hatóság törekszik arra, hogy a belső adatvédelmi felelősök megkereséseit, konzultációs beadványait kiemelten kezelje. A konferenciák mellett a szóbeli és írásbeli egyeztetésekre is igény mutatkozik, a belső adatvédelmi felelősök számos esetben fordulnak a Hatósághoz kérdéseikkel.

A belső adatvédelmi felelősökről a Hatóság nyilvántartást vezet, egyrészt kapcsolattartás céljából, másrészt a konferencia szervezése miatt. Egyes szervezeteknél törvény által előírt kötelezettség belső adatvédelmi felelőst kinevezni, de sok esetben tapasztalható, hogy kötelezés nélkül is kijelölnek egy személyt az adatvédelmi feladatok ellátására. A konferenciának tagjai mind a kötelező jelleggel, mind pedig az önkéntes alapon kijelölt belső adatvédelmi felelősök.

II. A technológiai fejlesztések információs alapjogi hatásainak nyomon követése

Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése értelmében a Hatóság rendeltetése a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok nyilvánosságához való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése, ezért a Hatóság feladatai ellátása során figyelemmel kíséri e jogok érvényesülésének hazai helyzetét.

Az információs jogok érvényesülésének feltételeit kutatva olyan tényezők bonyolult rendszere bontakozik ki, mint például a jogszabályalkotás, a jogismeret, a társadalom értékviszonyai és az információs jogok elfogadottsága. Ugyanakkor a felsorolt, a társadalmi élet szférájába tartozó tényezők hatásán kívül mindinkább megerősödik a műszaki-információtechnológiai fejlődés hatása. E területen gyors növekedés észlelhető, ami kiemelt figyelmet érdemel, mert a technológiai fejlődés egyre inkább képes befolyásolni az emberek életét, átalakítva az egyének közötti kapcsolatokat, ezáltal hatást gyakorolva a társadalmi viszonyokra, ezen belül az információs jogok érvényesülésére is. A tudományos kutatások eredményein alapuló, a piaci verseny körülményei között végzett műszaki-információtechnológiai fejlesztések olyan termékekben és szolgáltatásokban öltnek testet, amelyek közül számos valós igényeket elégít ki: megkönnyíti, biztonságosabbá teszi az emberek életét, illetve új lehetőségeket nyit meg a tájékozódásra, a szórakozásra, a másokkal való kapcsolattartásra, illetve a munkavégzés során. Ám az új technológiai fejlesztési eredmények alkalmazásának vannak árnyoldalai is, amelyeket szintén figyelembe kell venni a hatások tárgyilagos értékelésekor.

A fejlődés jelenlegi trendjeit az információs alapjogok szempontjából értékelve a következőkről indokolt szót ejteni:

Az egyre több adat feldolgozását a számítógépek egyre gyorsabb műveletvégző képessége és az egyre nagyobb adattárolók teszik lehetővé. A processzorok és az adattárolók újabb és újabb modelljei adott költségigény mellett egyre több adat tárolására és feldolgozására képesek. Emellett a szemünk láttára bontakozik ki az érzékelők forradalma: a mikrofon mellett a kamerák képérzékelői is olcsó tömegcikké váltak és már szó szerint ott vannak úton-útfélen, azaz a személyi számítógépeken kívül a közterületi megfigyelő rendszerekben, a vagyónvédelmi

célből felszerelt zárt láncú megfigyelő rendszerekben, a mobiltelefonokban és a hasonló infokommunikációs tömegfogyasztási cikkekben. Az azonban új jelenség, hogy a gyártók a hétköznapi használatra szánt, úgynevezett „okos eszközöket” számos újfajta érzékelővel szerelik fel. Ezekkel információkat lehet gyűjteni például a felhasználó mozgási aktivitásáról, tevékenységéről, élettani, illetve pszichofiziológiai paramétereiről (pulzusszám, vércukorszint, légzésfrekvencia, reflexidő stb.). Az adatkezelés során az újfajta érzékelők alkalmazása az egyén magánéletének olyan területeit is feltárhatja, amelyek korábban nem voltak hozzáférhetők az adatkezelők számára.

Az informatika hajnalán a számítógépeket légkondicionált géptermekekben kellett elhelyezni. Majd a személyi számítógépek korszakának eljöttével a számítógépek megjelentek az otthonokban. Ami a jelenkort illeti, az újfajta intelligens elektronikai fogyasztási cikkek között sok olyan van, amelyet arra terveztek, hogy a felhasználó magánál tartsa táskában, zsebben, vagy a testén viselve. Egyre inkább teret nyernek az olyanok, amelyek nem adott helyszínhez (gépteremhez, irodához, lakáshoz) rendelhetők, hanem a felhasználójuk személyes használatára szántak, beleértve ebbe a mobil telefonálást, az e-mail küldést és a közösségi portálok használatát is, tehát az elektronikus kommunikáció különféle módjait is. Ezek az eszközök erősebb, közvetlenebb kapcsolatban vannak a felhasználóval, mint a személyi számítógép. A személyhez kötött mobilis eszközök lehetővé teszik a felhasználó hollétének, mozgásának követését is. A helymeghatározási adatok gyűjtése többféle technológia alkalmazásával lehetséges. Az okos eszközök egy része GPS helymeghatározó modult tartalmaz. A mobiltelefonok esetében az úgynevezett cellainformációk lekérdezése útján lehet az eszköz helyére következtetni. Ha az okos eszköz vezeték nélküli hálózathoz kapcsolódik, akkor a hálózati végpont helyének ismeretében az eszköz hozzávetőleges helye meghatározható. Az okos eszközökbe épített helyzet- és mozgásérzékelők jeleit feldolgozva következtetni lehet arra is, hogy a felhasználó éppen jár, illetve járműben utazik-e.

A számítógépek és az érzékelők képességeinek növekedése, miniatürizálása és olcsó tömegcikké válása az infokommunikációs eszközök korábban sosem tapasztalt diverzitását eredményezte. Az újfajta eszközök egyik osztályát a személyes használatra szánt intelligens eszközök testesítik meg, amelyekről az előző pontokban volt szó. A másik, igen heterogén eszközosztályt az intelligens háztartási eszközök és egyéb berendezések alkotják, amelyek rendszerint szintén rendelkeznek különféle érzékelőkkel, és amelyek a működésük során emberi beavatkozás nélkül képesek internetre, vagy helyi hálózatra csatlakozva kommunikálni. Példaként említhetők az úgynevezett okos mérő rendszerek, amelyek bevezetése az energetikai közműszolgáltatásokban jelenleg napirenden van

Magyarországon is. A bevezetés előkészítését végző munkacsoportban a Hatóság is részt vesz.

Az interneten az adatok kezelése, feldolgozása egyre kevésbé rendelhető meghatározott földrajzi helyszínhez. Teret hódítanak az úgynevezett felhő szolgáltatások, amelyek egyaránt lehetővé tehetik az adatok tárolását, feldolgozását, illetve az alkalmazás-szolgáltatást. Számos népszerű levelező- közösségi hálózati és irodai alkalmazási szolgáltatás háttérében ilyen felhőszolgáltatások működnek, esetleg anélkül, hogy a felhasználók tudnának róla. A felhőszolgáltatások azonban újfajta adatvédelmi kockázatokat és veszélyeket idéznek elő:

- A szolgáltatásnak nem állják útját országhatárok, mert az adatok „*bárhol lehetnek a felhőben*”. Ha nem határozható meg a tényleges adatkezelés helye, akkor kérdésessé válik, hogy az adatkezelés melyik állam joghatósága alá tartozik és milyen jogi előírások vonatkoznak a felhőben kezelt adatok védelmére.
- A felhőszolgáltatást rendszerint nem egy vállalat nyújtja, hanem sok, különböző szolgáltató együttműködése szükséges hozzá. Ilyen körülmények között a személyes adatok kezeléséért való felelősség is megoszlik a szolgáltatót nyújtók között. A nehezen meghatározható felelősségi viszonyok megnehezítik, hogy az adatalany érvényesítse a jogait, továbbá az adatainak megsértése esetén jogorvoslással éljen az adatkezelővel szemben, vagy az adatainak jogellenes kezelésével kapcsolatos kár megtérítését követelje.

A technológiai fejlesztéseket nemcsak a felhasználók igényei lendítik előre, hanem az is, hogy a világszerte jelenlévő informatikai nagyvállalatok számára felértékelődtek azok az információk, amelyeket az általuk gyártott eszközök és az általuk nyújtott szolgáltatások révén a felhasználókról összegyűjthetnek. Ugyanis a felhasználókról összegyűjtött személyes adatok felhasználhatók például piacutalásra, reklámüzenetek személyre szabásához, a meglévő szolgáltatások optimalizációjához, termékek és szolgáltatások tervezéséhez, vagy adatkereskedelemre.

A jelenkorban a globalizált világban az egyes államoknak csak korlátozott lehetőségei vannak arra, hogy a személyes adatok kezelésével kapcsolatos technológiát fejlesszék, vagy a fejlődés irányát megszabják. Ugyanakkor az államok a közigazgatás, a rendvédelmi szervezetek, a nagy állami ellátórendszerek és az infrastruktúra fejlesztése révén az adatkezeléssel kapcsolatos technológiák fő alkalmazói közé tartoznak.

Ami az államok lehetséges szabályozói technológia-alkalmazói szerepét illeti, erről különféle nézetek léteznek. Az egyik véglét szerint a fejlett technológiák alkalmazása révén az állami megfigyelés és ellenőrzés mindinkább betolakodik az emberek magánéletébe, ami egy modern falanszter, a megfigyelő állam létrejöttéhez fog elvezetni. A másik véglét azt hangsúlyozza, hogy az államok a megfigyelés és az adatgyűjtés során a közrend és a közbiztonság érdekében lépnek fel, továbbá a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályok megalkotásával védelmet nyújtanak az állampolgárok számára a vállalatok és más adatkezelő szervezetek túlzott adatéhségével szemben. Hatóságunknak nem célja az, hogy e vitában megpróbáljon igazságot tenni. Ehelyett a következőkben a 2014. évi ügyeink és Hatóságunk állásfoglalásai tükrében mutatjuk be az információs technológiák állami alkalmazásának vizsgálata során szerzett tapasztalatokat.

II.1. A biometria alkalmazása

Már ma is lehet találni példákat a biometria állami alkalmazására, például a bűnügyi nyilvántartás részét képező ujjnyomat és a DNS adatbázis nyilvántartásban, az útlevelekben található biometrikus adattároló esetében, vagy a sportról szóló törvény közelmúltbeli módosítása után a sportrendezvények látogatóinak biometrikus ellenőrzése során. 2014-ben a Belügyminisztérium előterjesztést készített, amely a felsoroltakon kívül több területen, így például a személykörzésben, valamint a személyazonosító okmányok előállításánál javasolta a biometrikus személyazonosítás bevezetését.

Az ügyben kiadott állásfoglalásában a Hatóság kifejtette, hogy a biometrikus adatkezelés azért igényel kiemelt figyelmet, mert képes közvetlen és erős hatást gyakorolni a magánélet tiszteletben tartásához és a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülésére. Hatóságunk a biometrikus technológiák fejlődését áttekintve több olyan tényezőt határozott meg, amelyek veszélyeztethetik a magánélet bizalmasságához és a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülését:

- A piaci verseny körülményei között a technológiai fejlesztések eredményének tömeges alkalmazása rendkívül gyorsan megtörténhet. A közvéleménynek, és a jogalkotásnak azonban időre van szüksége a technológiai fejlődés információs alapjogi hatásainak felismeréséhez és a megfelelő intézkedések, különösen a megfelelő jogi szabályozási környezet kiala-

kításához. Ezért fennáll a lehetőség arra, hogy a biometrikus technológia „előreszalad” és olyan alkalmazások válnak tömegessé és megszokottá, amelyek nem felelnek meg a személyes adatok védelmére vonatkozó alapjogi követelményeknek. Ha ez megtörténik, akkor kétséges, hogy a kedvezőtlen alapjogi hatások utóbb megszüntethetők és a korábbi állapot helyreállítható.

- A személyazonosításhoz használt biometrikus index olyan adat, amely közvetlenül, véglegesen, megváltoztathatatlanul és letagadhatatlanul kapcsolódik az adatalanyhoz. Ezért a személyazonosításra alkalmas biometrikus index a természete szerint egységes személyazonosító kód. Valamely univerzális azonosító kód, akár a biometrikus indexadat alkalmazásának általánossá válása ellentétes lenne az osztott információs rendszerekre vonatkozó, az Alkotmánybíróság által kimunkált alkotmányossági követelménnyel és utólag megkérdőjeleznél olyan, a magyar információs alapjogvédelem fejlődése szempontjából fontos eredményeknek a létjogosultságát, mint az ágazat specifikus azonosítók rendszere és az összerendelési nyilvántartás.
- Egyes biometrikus személyazonosítási technológiák alkalmazása nem igényli az érintett közreműködését, ezért rejtett megfigyelést tesz lehetővé. Az automatizált arcfelismerésen alapuló azonosítás és a hasonló biometrikus technológiák kiterjedt, tömeges alkalmazása ahhoz vezetne, hogy a települési közterületek, a nyilvánosság számára nyitva álló egyéb közterületek, és a tömegközlekedési eszközök teljesen megszűnnének a magánélet színterei lenni. Mindenkinek azzal kellene számolnia, hogy titokban folyamatosan, automatikusan megfigyelhetik, ha kilép a lakásból. Ilyen helyzet kialakulása nyilvánvalóan sértené a magánélet tiszteltetéséhez és személyes adatok védelméhez fűződő jogot. A biometrikus technológiák alkalmazása nem teremtheti meg rejtett, tömeges megfigyelés bevezetésének előfeltételeit.

Az államnak kitüntetett felelőssége van abban, hogy a biometrikus adatkezelés elterjedése ne veszélyeztesse a magánélet tiszteltetéséhez és a személyes adatok védelméhez fűződő jogokat. Hatóságunk a biometrikus adatkezelés jogi szabályozására vonatkozóan a következő szempontokat javasolta figyelembe venni:

- A szabályozási keretre kiható lényeges jogértelmezési kiindulópont, hogy a biometrikus indexadat nem azonos azzal a személyes adattal, amelyből képezték (például arcképmás, aláírás stb.). Ezért azon adatkezelők, melyek a rájuk vonatkozó törvény alapján jelenleg jogosultak valamely kiin-

dulási adat kezelésére, ezzel nem nyertek automatikusan felhatalmazást arra, hogy a kiinduló adatból biometria indexet képezzenek és biometriai adatkezelést végezzenek.

- A biometrikus adat általános és egységes azonosító kóddá válásának előfeltétele az, hogy az egész (nagykorú) népességre kiterjedő biometrikus referencia adatbázis jöjjön létre. Ezt az állítást megfordítva: ha nincs az egész népességre kiterjedő biometrikus referencia adatbázis, akkor a biometrikus profil nem válhat általános és egységes személyazonosító kóddá. Mivel az általános és egységes azonosító kód alkalmazása továbbra is alkotmányellenes lenne, ezért korlátozni szükséges az egész népességre kiterjedő biometrikus referencia adatbázis létrehozatalát.
- Alkotmányosan elfogadhatatlan lenne, ha valamely állami szerv biometrikus adatkezelés segítségével tömegesen megfigyelhetné az állampolgárokat, ezért indokolt a rendvédelmi szervek és a nemzetbiztonsági szolgálatok információgyűjtő tevékenységére vonatkozó szabályokat úgy kiegészíteni, hogy erre ne kerülhessen sor. Olyan jogi kereteket kell megteremteni, amelyek garantálják, hogy a biometrikus azonosításon alapuló titkos információgyűjtés, vagy egyéb, kötelező jellegű megfigyelés
  - nem ölthet tömeges méreteket;
  - még pszeudonim formában sem lehet készletező;
  - szigorúan csak törvényben meghatározott, legitím cél érdekében történhet.

II.2. A Nemzeti Egységes Kártyarendszer (NEK)

Hatóságunk a NEK bevezetéséről szóló koncepciót és később a törvénytervezetet több alkalommal véleményezte. A NEK előkészítését 2014-ben átvevő Belügyminisztérium észrevételeinket és javaslatainkat figyelembe vette a törvénytervezet előkészítése során. Az egyeztetések során egyetértés alakult ki a következő, az elektronikus kártyákhoz kapcsolódó adatkezelés alkotmányossága szempontjából lényeges kérdésekben:

- A kártyabirtokosok adatainak biztonsága szempontjából kedvező, hogy a NEK-ben a kártyakibocsátás engedélyezése szabályozott eljárás keretében történik. Ennek során vizsgálják, hogy a kártyakibocsátó szerv eleget tesz-e NEK-re vonatkozó műszaki, személyi és biztonsági követelményeknek. E szempontok hatósági ellenőrzésére a kártyakibocsátást követően is mód van.

- A keretjellegű szabályozás lehetővé teszi anonim kártya kibocsátását az olyan szolgáltatások céljára, amelyek esetében nem szükséges az, hogy a kártyabirtokos a személyazonosságát felfedje a kártyaelfogadó számára.
- A kártyaelfogadók a kártyán tárolt információk közül csak azokhoz férhetnek hozzá, amelyet az adott kártya tranzakcióhoz a kártyafelhasználó hozzáférhetővé tesz. Ez azért is fontos, mert az egységes kártyarendszerben – törvényben rögzített feltételekkel – megengedett többfunkciós kártyák létrejötte oly módon, hogy a kártyafelhasználó kérésére a fizikailag létező (elsődleges) kártyához egy vagy több virtuális (másodlagos) kártya adattartalmát és funkcionalitását rendelik hozzá.
- A rendszerbe tartozó kártyák használata során a kártyák érvényességére vonatkozó információk a központi nyilvántartásból on-line lekérdezhetők, azonban a központi nyilvántartás e lekérdezéseket nem naplózhatja. Azaz a központi nyilvántartás nem őrizhet meg a magánélet tiszteletben tartásához fűződő jog érvényesülését érintő – például szokásokra, érdeklődésre, fogyasztásra, aktivitási és mozgási profilra stb. vonatkozó következtetések levonására alkalmas – konkrét kártyahasználati adatokat.
- A központi kártyanyilvántartás kártyánként elkülönítve tartalmazza a kártyákra, és a kártyabirtokosok személyére vonatkozó azonosító adatokat, valamint azt, hogy valakinek milyen kártyái vannak, azt csak néhány, a törvényben meghatározott szervezet – például a bíróságok vagy a nemzetbiztonsági szolgálatok – ismerhetik meg a törvényben meghatározott feladataik ellátásához. Azonban e szervek is csak korlátozottan férhetnek hozzá a központi nyilvántartáshoz: arról kérhetnek adatszolgáltatást, hogy egy ismert személyazonosságú kártyabirtokos milyen NEK körébe tartozó kártyákkal rendelkezik.

II.3. A kapcsolati kódok

A kapcsolati kód a különböző célú adatkezelések közötti törvényes kapcsolat elősegítésére, megvalósítására képzett ideiglenes számjegysor.

A személyes adatok védelméhez való jog alkotmányos kereteit kifejtő 15/1991. (IV. 13.) AB határozat az egységes és univerzális személyi szám tilalmával összefüggésben az adatvédelemhez való jog konstitutív elemeiként határozta meg a célhoz kötött adatkezelést, az osztott információs rendszerek elvét, és azt

a főszabályt, hogy az adatot az érintettől, annak tudtával és beleegyezésével kell felvenni. Az Alkotmánybíróság határozata értelmében az osztott információs rendszerek követelményére tekintettel a természetes személyek azonosításának módja alkotmányos jelentőséggel bír. A személyi szám helyébe lépő azonosítási módokat és az azonosító kódok használatát az 1996. évi XX. törvény (Szaztv.) állapította meg. A Szaztv. az összerendelési nyilvántartás, valamint a három szakazonosító bevezetése mellett rendelkezik a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás, valamint más nyilvántartások kapcsolati kód segítségével létrejövő adatkapcsolatáról is. Emellett további törvények, például az egészségügyi törvény és az egészségügyi adatok kezeléséről szóló törvény is előír kapcsolati kód alkalmazásával teljesítendő, részint anonimizált adatszolgáltatásokat. Ám a szakazonosítók képzési módjának törvényi meghatározásától eltérően a kapcsolati kód képzésére – a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás kapcsolati kódjai kivételével – nincsenek általános érvényű előírások. Ezért 2014-ben a Hatóság több, kapcsolati kódot használó adatkezelőnél vizsgálta, hogy esetükben a kapcsolati kód képzésének módja összhangban van-e személyes adatok védelmére vonatkozó előírásokkal. Az Infotv. 7. § (4) bekezdése szerint a különböző nyilvántartásokban elektronikusan kezelt adatállományok védelme érdekében megfelelő technikai megoldással biztosítani kell, hogy a nyilvántartásokban tárolt adatok – kivéve, ha azt törvény lehetővé teszi – közvetlenül ne legyenek összekapcsolhatók és az érintetthez rendelkezhetők.

Amennyiben a kapcsolati kód képzésének adatvédelmi garanciális szabályait nem határozza meg jogszabály, úgy a jogalkalmazásra, a kapcsolati kódot alkalmazó adatkezelőkre hárul e feladat. Nem zárható ki, hogy az adatkezelők az érintett természetes személyazonosító adataiból, illetve ezen adatok egy részéből, vagy más, nem változékony személyes adatból származtatják a kapcsolati kódokat. Jelenleg nincs jogszabály által kizárva az, hogy több adatkezelő, eltérő célú adatkezelések esetében ugyanazokból a személyes adatokból, egyazon eljárással képzett kapcsolati kódot használjon. Kifejezett jogszabályi tiltás hiányában az is gyakorlattá vált, hogy az adatkezelők adott kapcsolati kód használatának időtartamát nem korlátozzák adott adatkezelési műveletre, vagy bizonyos ésszerű időszakra, hanem változatlan kapcsolati kódokat használnak az adatkezelés teljes időtartama alatt.

Fontos rámutatni arra, hogy ha a fentiek értelmében egy személyhez több, különböző célú adatkezelésben ugyanaz az állandó kapcsolati kód tartozik, akkor a kapcsolati kód ezen adatkezelésekben olyan azonosítónak válik, amely megteremti a technikai feltételeket a különböző célú adatkezelések összekapcsolásához.

- Az egyik egészségügyi ágazatba tartozó, 2014-ben vizsgált adatkezelő úgy alakította ki az adatkapcsolati rendszerét, hogy az érintett TAJ számanak hash kódját használta fel kapcsolati kódként. A vizsgált adatkezelésnél alkalmazott kapcsolati kód képzése során használt hasító (hash) algoritmus egyirányú leképezést valósít meg, amely kizárja, hogy a kapcsolati kódból a kiindulási adatra, annak töredékére, vagy valamely tulajdonságára közvetlenül következtetni lehessen. Annak azonban nincs akadálya, hogy a kapcsolati kód képzési módszer ismeretében a kapcsolati kód képzéséhez használt a kiinduló adatok halmazának teljes (véges) elemkészletét, a hozzájuk tartozó kapcsolati kódokkal együtt bárki rekonstruálja. Ez a kiindulási adat, a TAJ szám képzésének szabályaiból következik: a Szaztv. 2. számú mellékletében foglaltak értelmében a TAJ szám egy egyszerű, nyolc jegű sorszám, amelyhez egy számjegynyi ellenőrzőkód (CDV) járul. Ennek ismeretében egyszerű programozási feladat létrehozni egy olyan listát, amely valamennyi lehetséges TAJ számot tartalmazza, valamint a kapcsolati kód képzési módszer ismeretében a TAJ számokhoz tartozó kapcsolati kódok elkészítése sem jelent nehézséget. Márpedig ha az összes lehetséges kiindulási adat és a hozzá tartozó kapcsolati kód rendelkezésre áll, akkor vissza lehet keresni azt, hogy egy adott kapcsolati kódot melyik TAJ számból képezték. Ezért Hatóságunk megállapította, hogy az adatkezelő által alkalmazott kapcsolati kód képzési módszer nem alkalmas az adatkezelés anonimizálására, továbbá nem használható olyankor, ha az adattovábbítás címzettje nem jogsult a TAJ szám használatára.
- A Nemzeti Egységes Kártyarendszerről szóló törvény is rendelkezik kapcsolati kód alkalmazásával történő adattovábbításokról. A törvény előkészítése során a Hatóság a személyes adatok védelme érdekében javasolta a törvényben meghatározni a kapcsolati kód képzésének módját, kizárva azt, hogy a kapcsolati kódból személyes adatra lehessen következtetni.
- A Hatóság a kapcsolati kód képzés jogszabályi meghatározásának szükségességére az egyes oktatási törvények módosításáról szóló T/311. számú törvényjavaslat véleményezésekor is felhívta a törvényhozás figyelmét.

A technológiai fejlesztések állami alkalmazásával kapcsolatos további jogeseteket, így a drónokkal végzett adatgyűjtés jogi megítélését, a kémprogramok titkos információgyűjtésre történő alkalmazásáról szóló jelentést, valamint az elektronikus hírközlési szolgáltatók adatmegőrzési kötelezettségével kapcsolatos adatvédelmi álláspontot a beszámoló más fejezetei ismertetik.

III. Hatósági ügyek

III.1. Az adatvédelmi hatósági eljárás

A Hatóság a 2014-es év folyamán – az állampolgári beadványokkal kapcsolatos hatósági eljárás mérlegelésén túl – adatvédelmi hatósági eljárás keretében az alábbi témákra fordított különös figyelmet:

1. *kintlévőség-kezeléssel, követeléskezeléssel, adósság-behajtással foglalkozó cégek adatkezelése*
2. *termékbemutatók adatkezelésének vizsgálata*
3. *direkt marketing technikák.*

2014-ben 30 hatósági eljárás indult, ez nagyságrendileg azonos a 2012-es ügyszámmal (32), és kissé kevesebb a 2013. évi ügyek számához képest (40).

Az ügyek többsége egy-egy panaszügy megvizsgálásán túl az adatkezelő teljes adatkezelési folyamatát átfogja, az adott témával kapcsolatos általános adatkezelést is megvizsgálja a Hatóság. Az eljárások egy része meglehetősen bonyolult és jelentős mennyiségű irat, dokumentum áttekintését igényli, különösen azon esetekben, amelyekben több adatkezelő szervezet szerepel, és az ő tevékenységüket, együttműködésüket kell „*górcső alá venni*”. Emiatt az ügyek többsége 2015-re átnyúlóan még folyamatban van. A 2014-ben indult ügyek közül 7 esetben született döntés. Hat határozatban állapított meg a Hatóság jogsértést és szabott ki bírságot összesen 32.800.000 forint összegben, egy esetben megszüntette az eljárást, mivel jogsértést nem tárt fel.

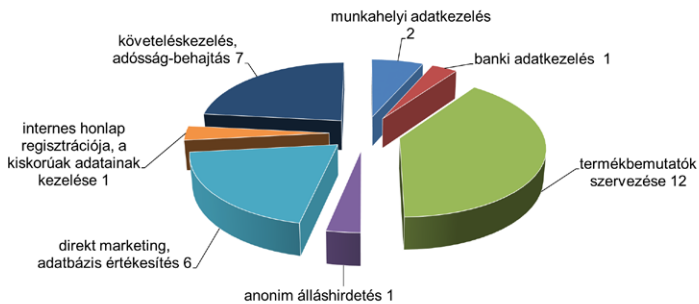
A Hatóság 2014-ben (a 2013-as évből áthúzódott ügyekkel együtt) összesen 18 ügyet zárt le, amelyből 17 esetben állapított meg jogsértést és 16 esetben szabott ki bírságot, melynek összege 45.350.000 forint volt.

	Határozatok/ végzések száma	Ebből bírságot is megállapító határo- zatok száma	Bírság összege forintban
Áthúzódó ügyek, melyekben 2014- ben született döntés	11 határozat	10	45.350.000
2014-es ügyek, melyekben döntés született	6 határozat, 1 végzés	6	32.800.000
Összesen	18	16	78.150.000

A 30 hatósági eljárás tárgy szerinti megosztása:

- munkahelyi adatkezelés – 2 ügy
- banki adatkezelés – 1 ügy
- termékbemutatók szervezése – 12 ügy
- anonim álláshirdetés – 1 ügy
- direkt marketing, adatbázis értékesítés – 6 ügy
- internetes honlap regisztrációja, a kiskorúak adatainak kezelése – 1 ügy
- követeléskezelés, adósság-behajtás – 7 ügy

Hatósági eljárások tárgyak szerinti megosztása

Az elmúlt három év hatósági eljárási tapasztalatai alapján elmondható, hogy a Hatóság és az adatkezelés részleteire kiterjedő eljárást folytat le, amelynek során a tényállás tisztázásához, az adatkezelés körülményeinek minden kétséget kizáró feltárásához sok esetben informatikai szakértőt is igénybe vesz, továbbá a rendszeresen alkalmazott helyszíni szemle keretében a munkatársak betekintést nyernek a vizsgált cégek tevékenységébe.

A Hatóság döntései az eljárás ügyfelein kívül a vizsgált területen, témában tevékenykedő szervek számára is iránymutatásul szolgálnak a jövőbeni jogszerű adatkezelés tekintetében.

A Hatóság által kiszabott bírságösszeg megfizetése a határozat jogerőre emelkedését követő 15 napon belül esedékes. A be nem fizetett bírságösszeget – mely adók módjára behajtható köztartozásnak minősül – a Hatóság az adóhatóság útján hajtja be.

III.2. Szakmai kapcsolat más hatóságokkal

III.2.1 Együttműködési megállapodások

A NAIH kezdeményezte a szakmai kapcsolatok kialakítását és a rendszeres kapcsolattartást két hatósággal. Ennek szellemében együttműködési megállapodást kötött a Gazdasági Versenyhivatallal (GVH) és a Magyar Nemzeti Bankkal (MNB), melynek keretei között kölcsönösen segítik egymást hatósági feladataik ellátásában. A vállalt feladat többek között, hogy tájékoztatják egymást az olyan eljárásokról, amelyekben mindkét hatóság hatáskörének érintettsége felmerül. Ezen felül rendszeresen tárgyalnak a felmerülő jogszabály-módosítási lehetőségekről, valamint szakértői konzultációt biztosítanak egymás részére. A társhatóságok előtt folyamatban lévő eljárások kapcsán az egymás hatásköreit is érintő kérdésekben így biztosított a hatékonyabb és rugalmasabb fellépés és az információcsere.

Az MNB-vel kötött megállapodás célja a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevő fogyasztók személyes adatainak összehangolt és hatékonyabb védelme. Ennek érdekében a megállapodás szerint a hatóságok akár közös ellenőrzések lefolytatását is kezdeményezhetik.

A GVH-val kötött megállapodás keretében a két hatóság évente egy alkalommal áttekinti és értékeli az adatalapú szolgáltatások piacának magyarországi helyzetét és megvitatja a közös fellépés lehetőségeit is.

III.2.2 Szakmai konzultáció a termékbemutatókkal kapcsolatos hatósági eljárásokról

2014 szakmai tapasztalatai alapján a NAIH szakmai konzultációt szervezett a termékbemutatók tartásával kapcsolatos jogsértésekről és hatósági eljárásokról. A konzultáción a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH), az Egészségügyi Engedélyezési és Közigazgatási Hivatal (EEKH), a GVH, továbbá az MNB Fogyasztóvédelmi Igazgatósága képviseltette magát. Az egyeztetés aktualitását az adta, hogy a NAIH-hoz is és a többi hatósághoz is érkeznek olyan panaszok állampolgároktól, amelyek termékbemutatók tartásával kapcsolatosak, azonban ezekben az ügyekben nagyon nehéz eredményt elérni, a termékbemutatók témaköre évtizedes probléma. Ezzel kapcsolatban általános, átfogó jellegű egyeztetésre még nem került sor az érintett hatóságok között. Az egyes hatóságok ismertették tapasztalataikat és bemutatták eljárási jogosultságaitak.

Több hatóság képviselője is elmondta, hogy a termékbemutatók tartásával foglalkozó cégekre jellemző általános probléma, hogy egyáltalán nem adnak, vagy nem megfelelő tájékoztatást adnak a fogyasztóknak, (például a hitelfelvétel feltételeiről, az adatkezelésről, a termék jellemzőiről, hatásáról) és ez gyakran a megfélemlítés, félrevezetés kategóriáját súrolja. Egyöntetű tapasztalat továbbá, hogy e cégek többsége nem együttműködő, nehezen elérhető, székhelyén nem található vagy külföldi székhelyű, rendezvényeinek helyét és idejét titkolja a hatóságok előtt, tehát igyekszik kibújni a felelősség megállapítása alól.

Az egyeztetés résztvevői egyetértettek abban, hogy fontos egy közös fórum az együttműködés és tapasztalatcsere érdekében, továbbá szükséges az információk megosztása a jogszabályok által biztosított keretek között, mert ez hatékonyabbá teheti a vizsgálatokat az érintett vállalkozásokkal kapcsolatban. Ennek érdekében a résztvevők megállapodtak arról, hogy kijelölnek egy-egy kapcsolattartó személyt hatóságokként, akiknek a feladata lesz a további együttműködés szervezése. Célként fogalmazták meg továbbá az érintett célcsoport tájékoztatásának javítását, fokozását: a honlapokon történő közzététel mellett az időseket elérő információs csatornákon keresztül, akár civil szervezetek segítségével is. Ezen felül cél a hatóságok által közösen összeállítandó tájékoztatók, újságcikkek, figyelemfelhívó hirdetések megjelentetése, továbbá a termékbemutatókkal összefüggő döntések, határozatok egyéb információk megosztása egymással.

A NAIH bízik abban, hogy a szakmai együttműködés által hatékonyabban fel lehet lépni a tisztességtelen gyakorlatot folytatókkal szemben.

III. 3. Kiemelt vizsgálati szempontok

III.3.1 Termékbemutatók

Az árubemutatóval egybekötött termékértékesítési tevékenység a hagyományos-tól eltérő kereskedelmi formák egyike, ahol az ügyletkötés természetéből adódóan a vásárlók több tekintetben is fokozott védelmet igényelnek, így többek között adatvédelmi szempontból is. Bár a termékbemutatók elsősorban fogyasztóvédelmi kérdéseket vetnek fel, – például elállási jog biztosítása – azonban adatvédelmi jogsértések is jellemzőek.

Az ilyen „rendezvények”, termékbemutatók fő célcsoportja az idősebb korosztály, akik egy kifejezetten sérülékeny fogyasztói kört alkotnak, mivel fokozottan érzékenyek az olyan új termékekre, terápiákra, amelyek állapotuk javulását, gyógyítását ígérik. Az emberek az egészségük megőrzésének, vagy az egészségi állapotuk javításának ígérete fényében akár anyagi lehetőségeiket meghaladó kiadásokra és személyes adataik megadására is hajlandóak. A Hatósághoz több éve érkeznek olyan panaszbeadványok, melyek kifejezetten termékbemutatót szervező, lebonyolító, illetve terméket forgalmazó cégek adatkezelését kifogásolják, így jól látható a Hatóság számára, hogy egy hosszú évek óta fennálló problémáról van szó, mely a társadalom jelentős részét érinti.

A Hatóság kiemelt területként kezeli a termékbemutatókhoz kapcsolódó adatkezelési gyakorlat vizsgálatát, továbbá célul tűzte ki, hogy az e területen kialakult helytelen adatkezelési gyakorlatot megszüntesse, és az adatkezelőket rászorítsa az adatvédelmi szabályok betartására. A korábbi panaszokat, vizsgálatokat figyelembe véve, valamint a fenti szempontokat mérlegelve a Hatóság élt az Infotv. 38. § (3) bekezdés b) pontjában biztosított lehetőségével, így 2014-ben nagy figyelmet fordított erre a területre, és több hatósági eljárást is indított.

Ezeknek az eljárásoknak a lefolytatása igen nehéz, ugyanis az érintett cégek általában nem együttműködnek vagy „rejtőzködnek” a hatóságok elől. Az is nehezíti az ügyek tisztázását, hogy sokszor nem is egy cégről, – adatkezelőről – van szó, hanem cégcsoportról vagy bonyolult szerződéses kapcsolatban álló vállalkozásokról, ahol az egyik cég a termékbeszerző, a számlakiállító, a másik cég működteti a call-centert, beszervezi az embereket a rendezvényre, és további alvállalkozók, illetve az ő ügynökeik tartják magukat az „előadásokat”. Ezekon a rendezvényeken profi marketing eszközökkel, nyereményekkel, hitelfelvételi

lehetőséggel veszik rá a főként időskorú megjelenteket a tipikusan aránytalanul drága termékek megvásárlására.

A termékbemutatókra csalogatandó emberekhez több úton jutnak el: telefonon, interneten, levélben, nyomtatott sajtóban megjelentetett hirdetésekben, úrlap elhelyezésével és közösségi helyeken szórólapokat osztogatva, valamint adatbázisokat vásárolva gyűjtik a magánszemélyek személyes adatait és építik fel saját adatbázisukat. A termékbemutatókkal kapcsolatban felmerült főbb jogsértések lényege, hogy a cégek nem feltétlenül jogszerű forrásokból szerzik be a meghívandó személyek nevét, címét, telefonszámát, több szempontból is valótlán tájékoztatást nyújtanak a meghívottak/résztevők/vásárlók részére, túl sok személyes adatot rögzítenek, tárolnak, továbbá a tisztességesség követelményébe ütköznek az adatkezelési tevékenységük.

A rendezvények meghívója gyakran egészségnapként, szűrővizsgálatként, ingyenes állapotfelmérésként (például: érrendszer- és cukorbetegség-diagnosztika és kockázatelemzésnek) nevezi a termékbemutatókat, amely állításuk szerint orvostechikai eszközök kipróbálásáról, felmérésről, testelemzésről szól. Azt, hogy az ilyesfajta „*egészségmegőrző nap*” valójában termékbemutató – melyen az egészséges életmódról tartott előadásokkal próbálják meggyőzni a résztvevőket a bemutatott termékek nélkülözhetetlenségéről és igyekeznek rábíni őket azok megvásárlására – a meghívókból nem derül ki. A rendezvény egészségügyi jellegét erősítik sokszor azzal is, hogy a TAJ-kártya egészségnapra való elvitelének fontosságáról írnak, mintha bármiféle társadalombiztosítási vonatkozása lehetne a rendezvénynek. Tehát nemhogy nem adnak megfelelő előzetes tájékoztatást, hanem kifejezetten a valódi cél (a rendezvény és az adatkezelés célja is) elhallgatása, elfedése állapítható meg. Ezzel pedig a társaságok megsértik a célhoz kötött adatkezelés és a megfelelő tájékoztatás követelményét. Előfordul az is, hogy a szervezők egészségügyi információkról kérdőívet töltenek ki, vagy valamiféle felmérés (például: hőkamerás felvétel) adatait tárolják, úgy, hogy az emberek nem is tudják, mely cég, miért, meddig kezeli ezeket az érzékeny információkat. Az egészségügyi adatok különleges adatnak minősülnek, melyek kezeléséhez tájékozott, írásos hozzájárulás szükséges. A terméket értékesítő és a bemutatót szervező vagy lebonyolító céget egyébként sem hatalmazza fel a törvény az egészségügyi adatok kezelésére, és a Hatóság véleménye szerint egyáltalán nincs is szükség ilyen rendezvények során egészségügyi adatok rögzítésére.

2014-ben 12 hatósági eljárásban vizsgálta a Hatóság a termékbemutató keretében terméket értékesítő cégek adatkezelését, ebből eddig 5 zárult le határozattal. A többi eljárás jelenleg is folyamatban van.

Az eljárások során az adatgyűjtés és az iratbekérések során közel az összes vizsgált cégről kiderült, hogy tevékenységüket más hatóság is vizsgálja vagy vizsgálta. Rendszerint a Gazdasági Versenyhivatal, a Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Békéltető Testület, és a Megyei Kormányhivatalok Fogyasztóvédelmi Felügyelőségei folytatnak eljárást, de nem egy esetben a rendőrséghez is érkezett feljelentés bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt.

Az is több esetben elmondható, hogy a Hatóság eljárásában ezek a cégek nem működnek együtt, ha válaszolnak is a tényállást tisztázó végzésekre, a válaszok semmitmondóak, kitérők. Ahol a cég tulajdonlásában időközben változás történt, ott az új tulajdonos semmi információt nem közölt a cég korábbi tevékenységéről, másik esetben a cégnyilvántartásba sem jelentették be az ügyvezető személyében történt változást. A folyamatban lévő eljárások majdnem mindegyikéről elmondható, hogy az eljárás azért húzódik, mert már maga a tényállás felderítése is nehézségekbe ütközik az adatkezelők együttműködésének hiánya miatt.

A lezárult eljárások számos olyan jogsértést tártak fel, amelyek mindegyik adatkezelő gyakorlatában előfordultak. Az adatvédelmi szabályok alapján az adatkezelés megkezdése előtt egyértelműen és részletesen tájékoztatni kell az adatalanyt az adatai kezelésével kapcsolatos minden tényről, például arról, mi az adatkezelő vállalkozás pontos neve, mire használják az adatokat, meddig tárolják. A NAIH minden eddigi határozatában megállapította, hogy nem tesznek eleget az adatkezelők a fenti kötelezettségüknek, ugyanis sem a vásárolt adatbázisban szereplő adatalanyokkal való első kapcsolatfelvétel (telefonos megkeresés) során nem tájékoztatják őket legalább az adatkezelő személyéről és a kezelt adatok forrásáról, sem a szórólapokon, meghívókon vagy a jelentkezési lapon nem adnak megfelelő tájékoztatást a résztvevőknek az információs önrendelkezési jogaikról. Ahol az érintett hozzájárulásának feltételeként előírt megfelelő előzetes tájékoztatás elmaradt, ott a Hatóság megállapította az érintettek személyes adatainak jogalap nélküli kezelését.

Törvényi előírás az adatkezelés céljáról való tájékoztatás is. Ha a rendezvényre szóló meghívón szerepel, hogy az előadáson termék-értékesítés történik, az érintett némileg tisztában lehet a rendezvény természetével, ez sem fogadható el azonban az Infotv.-ben előírt adatkezelési célról való megfelelő előzetes tájékoztatásnak. A közvetlenül felkeresett, meghívott személyek pedig csak az előadáson szembesülnek azzal, hogy az egészségnapként hirdetett rendezvény valódi célja a termékek értékesítése, adataik kezelése is e célból történik. Ez az eljárás tehát azon túl, hogy az érintettek számára megtévesztő, adatkezelési szempontból sem jogszerű.

Arra is volt több példa, hogy a rendezvényre belépéskor a szervezők rögzítik a személyazonosító igazolvány adatait, illetve ha nem rögzítik, a felmutatására akkor is kötelezik a belépni szándékozókat. A Hatóság megállapítása szerint, a vonatkozó jogszabályok alapján azonban a rendezvény szervezői által az igazolvány adattartalma nem jegyezhető fel, illetve annak felmutatására a vendég nem kötelezhető.

Jogsértőnek minősítette a Hatóság azt a gyakorlatot is, amikor a termékértékesítési szerződés megkötése során sokkal több személyes adatot vettek fel a vásárlótól, mint az indokolt lett volna. Ebben a körben elegendő a vásárló nevének és címének rögzítése, ezen túl a teljesítéshez kapcsolódóan a kapcsolattartáshoz szükséges elérhetőségi adatok kezelése lehet indokolt (ennél bővebb adattartalom felvételére – például születési hely, születési idő, személyazonosító igazolvány száma, anyja neve – hitelre történő vásárlás esetében, a hitelbírálat érdekében lehet szükség). Az adatminimalizálás elvének megsértését is megállapította a Hatóság abban az esetben, amikor az adatkezelő direkt marketing célból olyan adatokat is kezelt, amelyek a megjelölt adatkezelési cél eléréséhez szükségtelenek (például: születési hely, anyja neve).

Az általánosan előforduló jogsértések mellett egyes eseteken egyéb jogellenes adatkezelési gyakorlatot is feltárt a Hatóság. Több adatkezelő nem tett eleget a hozzá érkező adattörlési kérelmeknek, továbbá az egyik cég az érintettek egészségügyi adatait azonosító adatokkal együtt tartalmazó kérdőíveket hozott nyilvánosságra a honlapján. Egy másik, nagy cég a tisztességes adatkezelés követelményét sértő tájékoztatást jelentetett meg a honlapján, azt a látszatot keltve, hogy adatkezelése jogszerűségét a Hatóság jóváhagyta.

A kiszabott bírságok összege a legtöbb esetben milliós nagyságrendű volt (két határozat kivételével), egy esetben a maximálisan kiszabható 10 millió Ft. A Hatóság minden esetben gondosan mérlegeli a bírság kiszabására okot adó jogsértések jellegét, súlyát, a jogsértéssel érintettek számát, figyelembe veszi a bírságot növelő, csökkentő tényezőket, és a társaságok árbevételét is (az egyik Kft. például 700 millió forintos árbevétellel rendelkezett, a legnagyobb, azóta már felszámolás alatt álló cég bevétele pedig milliárdos nagyságrendű volt).

Az enyhébb bírsággal sújtott adatkezelők call centert nem működtettek, az érintetti kör kisebb volt (3 ezer illetve 42 ezer fő), és a bizonyítható jogsértések is csekélyebb súlyúnak minősültek.

A Hatóság egyes határozataiban a termékbemutatók tevékenységéhez kapcsolódó jogsértések elszaporodottságára, és a tevékenység során az érintettekkel

szemben elkövetett jelentős és nagyszámú jogsértésekkel tekintettel a bírságösszeg meghatározásánál a generális prevenciót is célként határozta meg.

Nehézségbe ütközik a bírságok behajtása is, ugyanis a határozat végrehajtásában, a bírság megfizetésében sem működnek közre ezek a vállalkozások, és minden lehetséges módszerrel igyekeznek kikerülni a kötelezettségeik teljesítését.

A Hatóság a termékbemutatók tartásával kapcsolatos tapasztalatait jelentésben foglalta össze, amelyben felhívja mind az e tevékenységi körrel foglalkozó vállalkozások, mind az érdeklődő magánszemélyek, mind pedig a jogalkotó figyelmét arra, hogy milyen nehézségek láthatóak, és milyen helytelen gyakorlat alakult ki, továbbá javaslatot tesz a felmerülő problémák megoldására.

III.3.2 Kintlévőség-kezeléssel, követelés-kezeléssel, adósságbehajtással foglalkozó cégek adatkezelése

Az utóbbi években a közvélemény figyelme ráirányult a lakosság eladósodási problémáira és érkeznek a Hatósághoz olyan panaszok, melyek a különböző követeléskezelő cégek adatkezelési gyakorlatának jogszerűségét kifogásolják. Hazánkban számos cég végez követeléskezelési tevékenységet.

Követeléskezelési tevékenységnek minősül az üzletszerűen nyújtott, saját, vagy harmadik személyt megillető késedelmes, lejárt követelés érvényesítése érdekében végzett tevékenység. A követeléskezelési tevékenység fogalma alá nem tartozik a követelés érvényesítése érdekében indított jogi eljárások lefolytatása (fizetési meghagyásos eljárás, bírósági végrehajtási eljárás).

A 2013. évi vizsgálatok tapasztalatai azt mutatták, hogy nagyon sok adatkezelési probléma merül fel e tevékenységi körben, és a problémák a polgárok széles körét érintik, ezért 2014-ben is folytatódott a követeléskezeléssel, tartozás-behajtással foglalkozó cégek adatkezelési tevékenységének vizsgálata.

A 2013-ban indult adatvédelmi hatósági eljárások közül kettő 2014-ben zárult le több jogsértés megállapításával, a követeléskezelést végző és a követeléskezelési megbízást adó cégek elmarasztalásával, bírságok kiszabásával.

A 2014-es év folyamán 7 új eljárás indult, mely 9 céget érint, ezek közül 2 ügyben zárult le az eljárás, a többi ügyben folyó eljárás áthúzódik a 2015-ös évre. A lezárt két ügyben egy határozat és egy végzés született. A határozatban az

eljárás során feltárt jogsértések miatt a követeléskezelő cég elmarasztalására, adatvédelmi bírság kiszabására került sor. Egy kisebb, megbízás alapján eljáró, csupán adatfeldolgozási feladatot ellátó követeléskezelő cég esetében a Hatóság megszüntette az eljárást.

Egy azonos nemzetközi cégcsoporthoz tartozó factoring cég és egy megbízás alapján eljáró követeléskezelő cég adatkezelése ügyében 2013-ban (NAIH-6254-18/2012/H. és NAIH-6254-19/2012/H. számon) hozott határozatokat a Hatóság. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság – a két cég egymásról elkülönült nyilvántartásának és call centerének működését, az adatvédelmi szabályzat értékelését, valamint a jogsértéssel érintettek körének nagyságát érintő – tényállás tisztázási hiányosság miatt a határozatot hatályon kívül helyezte és a Hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. A bíróság viszont az ítéleteiben anyagi jogi kérdésben is döntött és a Hatóság álláspontját megerősítve kimondta, hogy *„az adóson kívüli személyek nem minősülnek ügyfélnek, a követelés jogosultjával jogviszonyban nem álló harmadik személyek személyes adatainak kezelése a célhoz kötöttség és a szükségesség elvébe ütközik”*. A Hatóság a bíróság döntése alapján 2014-ben új eljárást indított. Az ügyben kirendelt igazságügyi szakértő vizsgálata még folyamatban van.

A 2013-as évben lefolytatott eljárásokhoz képest bővültek a vizsgálati szempontok, melynek főbb elemei az alábbiak voltak:

- az adós szomszédjai, rokonai személyes adatainak gyűjtése, rögzítése
- az adósokról kezelt adatok köre
- az előzetes tájékoztatás
- az adatkezelés jogalapja, az új jogalapok alkalmazhatósága (Infotv. 6. § (1) bekezdés)
- a tisztességes adatkezelés követelménye
- a célhoz kötöttség és az adatminimalizálás érvényesülése
- az eltérő célú adatkezelés, az adatok felhasználása saját bevétel behajtására
- az adatkezelői és az adatfeldolgozói minőség.

A fenti szempontok közül az alábbi fontos és jellemző megállapítások emelhetők ki:

Az előzetes tájékoztatás

Az eddigi eljárások ismeretében alapos okkal vonható le az a következtetés, hogy a megfelelő tájékoztatás hiánya nem egyedi esetekben fordult elő, hanem az ál-

talános követeléskezelői gyakorlatot tükrözi. A Hatóság álláspontja szerint a szabályzatok, adatkezelési tájékoztatók akkor teljesítik az Infotv. 20. §-ában rögzített követelményeket, ha azok az adatkezelésről nem csupán általánosságban szólnak, hanem tartalmazzák a speciális, az adott adatkezelésre vonatkozó információkat is. Az adatalanyoknak ugyanis az adatkezelők, jelen esetben egy adott követeléskezelő cég adatkezelési gyakorlatát nincs lehetőségük más forrásból megismerni. Ezek ismerete nélkül pedig nem ítélik meg a követeléskezelő cég jogait és annak a személyes adataikat érintő hatását, így nem dönthetnek tájékozottan az adataik kezeléséről sem.

Az adatkezelés jogalapja és az új jogalapok alkalmazhatósága

A Hatóságnak az adatvédelmi hatósági eljárásai során a jogszabályi előírások betartását kell ellenőriznie, ennek során az adatkezelő által a vizsgált időszakban megjelölt adatkezelési jogalapok megalapozottságát kell elemeznie.

Ennek eleget téve a Hatóság az eljárásai során azt vizsgálta, hogy az adatkezelés körülményei tekintetében utal-e bármi az érdekmérlegelési jogalap alkalmazhatóságára (az Európai Unió adatvédelmi irányelvének 7. cikk f) pontjában szereplő, közvetlen hatállyal bíró rendelkezésére), így például az adatkezelési szabályzat, az adatvédelmi nyilvántartás adatai, az érintettek tájékoztatása. Mindezekkel összefüggésben került megállapításra, hogy az adott esetekben volt-e olyan konkrét körülmény, amely alapján az érdekmérlegelési jogalap felmerült volna.

A Hatóság álláspontja szerint az eljárásai során nem kell külön vizsgálnia azt, hogy az érdekmérlegelési jogalap jogszerűvé tehetné-e a vizsgált adatkezelést, ha maga a vizsgált adatkezelő az adatkezelését nem erre alapította.

Az Infotv. az érdekmérlegelésen alapuló adatkezelés két esetkörét ismeri: egyfelől akkor lehetséges, ha az érintett hozzájárulásának a beszerzése lehetetlen vagy aránytalan költséggel járna, másfelől akkor, ha az érintett a hozzájárulását visszavonta, azonban mindkét esetkör vonatkozásában az adatkezelő rendelkezik olyan jogos érdekekkel vagy terheli őt olyan jogi kötelezettség, amelyik szükségessé teszi a személyes adatok kezelését. Ekkor az adatkezelő vonatkozásában fokozottabb bizonyítási teher állapítható meg, és igazolnia kell, hogy az Infotv. 6. § (1) vagy (5) bekezdésében szereplő feltételek ténylegesen fennállnak.

A hatályos törvényi rendelkezések, illetőleg az adatkezelővel szemben a nemzetközi konszenzussal összhangban támasztott, az adatkezelési folyamatok átláthatóságára irányuló elvből fakadóan az adatkezelőnek kell igazolnia azt, hogy az

adatkezelése összeegyeztethető az Infotv. 4. § (1)-(2) bekezdéseiben szereplő célhoz kötöttség elvével és megfeleltethető az érdekmérlegelés tesztjének.

Az Adatvédelmi Munkacsoport az új jogalapokkal, illetve az Adatvédelmi Irányelv 7. cikkével kapcsolatos 6/2014. számú véleménye (a továbbiakban: 6/2014. számú vélemény) szerint az adatkezelő vagy a harmadik személy jogi érdekét kell összevetni az adatalany alapvető jogaival. Az összevetés eredményeként állapítható csak meg, hogy a 7. cikk (f) pont lehet-e adatkezelési jogalap.

Ha az ellenőrzéssel érintett érdekek mérlegelése nem felel meg az Adatvédelmi Irányelv 7. cikk f) pontjában foglalt tesztnek, úgy az Adatvédelmi Munkacsoport állásfoglalásával összhangban az adatkezelést a Hatóság jogellenesnek tekinti.

A célhoz kötöttség és az adatminimalizálás érvényesülése

Több ügyben is tapasztalta a Hatóság, hogy a követeléskezelést végző cégek az adósok egyezségkötésre való hajlandóságának és a fizetőképességének felmérése céljából az érintettek vagyoni és jövedelmi viszonyait, továbbá a munkahelyi és családi körülményeit is felmérik. A Hatóság eljárási tapasztalatai szerint a követeléskezelést végző cégek által kezelt adatkör az adatkezelés céljához képest általában túlzott mértékű.

Nincs olyan jogszabály, amely tételesen felsorolná azokat az adatokat, amelyeket a követeléskezelő cég az adósoktól kérhet, ugyanakkor az általa kezelhető adatok körének határait a Ptk., az Infotv., valamint az adattakarékosság és a célhoz kötött adatkezelés elve kijelöli. Amennyiben a követeléskezelő cég olyan személyes adatokat is tárol, amelyek az adósság rendezését nem befolyásolják, cél nélkül kezel adatokat, ezáltal jogellenes adatkezelést végez. A követeléskezeléssel foglalkozó cégeknek nem jogszabályi kötelezettsége az adósok hitelképességének, illetve a hitelezhetőségének vizsgálata a természetes személy vagy a természetes személy háztartása jövedelmi helyzetének felmérése, továbbá a megvizsgált cégek ügymenete, kialakított gyakorlata és belső szabályzata sem tette ezt szükségessé.

Lehetnek ugyanis olyan esetek, amikor az adósok teherviselő képessége, illetve fizetési hajlandósága felmérhető, mert a megállapodás megkötésének feltétele, hogy az adós valamely előre meghatározott konkrét követelménynek megfelelően, de a megvizsgált cégek nem dokumentáltak ilyen döntési mechanizmust, tehát a szóban forgó adatokra valójában nincs szükségük. Ez alól az eljárással érintettek közül csupán saját maga által nyújtott hitelek behajtásával is foglalkozó

külföldi bankcsoport magyarországi fióktelepe jelentett kivételt, mert az ágazati szabályozás szerint a hitelintézet nem csupán a kihelyezés időtartama előtt köteles vizsgálni a kockázatok alakulását, hanem a kockázatvállalást tartalmazó szerződések időtartama alatt is folyamatosan ellenőriznie kell a kockázatok mértékét. A hitel utógondozás, az adóskövetés során dokumentálnia kell a szerződésben foglalt feltételek megvalósulását, beleértve az ügyfél pénzügyi, gazdasági helyzetének alakulását is.

Az adatkezelői és az adatfeldolgozói minőség a követeléskezelési tevékenység során

A Hatóság konkrét egyedi megbízások vizsgálata alapján alakította ki az álláspontját arra vonatkozóan, hogy a követeléskezelést megbízási szerződés alapján végző pénzügyi intézmények tevékenysége minden esetben csak adatfeldolgozásra korlátozódik-e.

Az, hogy a követeléskezelő mely szerződések esetében kapott adatfeldolgozói megbízást, és a tevékenysége ezekben az esetekben, a gyakorlatban is csak erre korlátozódik-e, az adott megbízási szerződés és a hozzá kapcsolódó eljárásment vizsgálata alapján dönthető el. A Hatóság szerint a követeléskezeléssel üzletszerűen foglalkozó pénzügyi intézmények követeléskezelési gyakorlata alapján azonban általánosan megállapítható, hogy a megbízóik révén birtokukba került személyes adatokkal nem csupán technikai műveleteket hajtanak végre, hanem azokat önállóan, a megbízóiktól gyakorlatilag független módon felhasználják és azokra támaszkodva a megbízási szerződéseik keretei között döntéseket hoznak.

Amennyiben a megbízók a megbízási szerződéssel egy részfeladatukat delegálják a megbízottra, e feladat ellátásának ideje alatt fennáll a megbízó és a delegált adatkezelői feladatot ellátó megbízott adatkezelői minősége is. Ugyanis, ha az adatkezelés feltételeit több adatkezelő alakítja ki, akkor a vonatkozó bírói gyakorlattal összhangban valamennyi adatkezelő az adatkezelés egészének jogszerűségéért felelősséggel tartozik, ezért a követeléskezelési eljárások során a megbízott a megbízóival együtt adatkezelőnek minősül az előzőekben részletezettek szerint.

Ugyanakkor – amennyiben egy-egy adott szerződésből megállapítható –, a megbízott az adatkezelési tevékenysége mellett, adatfeldolgozást is végezhet a megbízóinak akkor, ha az általános ügymenetétől eltérően szigorúan a megbízó utasításai szerint és általa kontrolláltan végez technikai műveleteket (például: fizetési felszólítások küldése a megbízó sablonszövege alapján).

Az eltérő célú adatkezelés, adatok felhasználása saját bevétel behajtására

A megbízási szerződések áttanulmányozása irányította rá a figyelmet a tartozáson kívüli egyéb összegek követelésének kérdésére. Rendszeresen alkalmazott módszer, hogy a követeléskezelő cég az adósok személyes adatait a megbízó követelésének behajtása mellett, a saját bevételét képező egyéb díjak behajtására is felhasználja és a költségeit az adósokra terheli anélkül, hogy az adósokkal bármiféle jogviszonyban állna. Az adósokat azonban írásban arról tájékoztatja, hogy a díj a megbízója követelése vagy elhallgatja a díj összetételét. A két fél által kötött szerződés rendelkezik e díjról, és tulajdonképpen az „*adósok feje fölött*” megállapodnak ennek behajtásáról, az adóra történő átterheléséről. Tehát a követeléskezeléssel megbízott cég úgy érvényesíti a saját követelését, mintha az a megbízó követelése volna, ezzel pedig jogsértő módon összemosza az adatkezelési célokat. Ez az etikátlan bevételszerző technika az adatvédelmi szabályok, konkrétan a célhoz kötöttség követelményének érvényesítése által volt feltárható.

A saját bevételt képező, nem a megbízó által fizetett díjak behajtása során a követeléskezelő cég az adósok személyes adatainak a megbízóétól elkülönülő, saját célú kezelését végzi. Két különálló, alanyaiban is eltérő kötelemről van szó, ennek megfelelően a két adatkezelési cél elkülönül. A Hatóság mind a két esetben külön vizsgálja a jogszerű adatkezelés feltételeit. Vonatkozó törvényi szabályozás hiányában ezért az adatátadásra törvényi felhatalmazással nem rendelkező megbízónak mindkét adatkezelési cél esetében külön-külön kell az adósok hozzájárulását beszereznie az adattovábbításhoz.

III.3.3 Ajánlás és jogalkotási javaslat

Amint az előzőekben már kifejtettük, a követeléskezelési tevékenységre vonatkozóan a jogszabályok – néhány kivételtől eltekintve – nem tartalmaznak kifejezett rendelkezéseket, tehát speciális törvényi felhatalmazás ehhez az adatkezeléshez nincs. Ez az állapot lehetőséget ad a jogalkalmazók eltérő, esetleges ellentmondásos gyakorlatára. Ez egyes esetekben veszélyeztetheti az információs önrendelkezési jog érvényesülését. Mindezekre és az eljárásai során tapasztaltakra tekintettel a Hatóság a követeléskezelési eljárásokban érintett adósok személyes adatainak védelme érdekében fontosnak tartja, hogy a követeléskezelés területén mihamarabb adatvédelmi jogi szempontból egységes és jogszerű adatkezelési gyakorlat alakuljon ki. Ennek megfelelően az Infotv. 38. § (4) bekezdés a) és c) pontjában biztosított lehetőséggel élve az eddigi ellenőrzési tapasztalatai alapján 2014. július 3-án a „*követeléskezelés, tartozásbehajtás, adósságbehajtás,*

factoring tevékenység során alkalmazott követeléskezelési technikák adatvédelmi követelményeiről” szöveg ajánlást bocsátott ki a követeléskezeléssel foglalkozó pénzügyi intézmények számára. Az ajánlás a követeléskezeléssel összefüggő adatkezelések kapcsán minimumkövetelményeket fogalmazott meg, és intézkedési javaslatot tett a jogalkotó szervek számára.

III.3.4 Direkt marketing célú adatkezelések

A direkt marketing valamely reklámeszköz felhasználásával a megcélzott személyekkel történő közvetlen (direkt) kapcsolatfelvételre és (marketing) kommunikációra törekszik. A kapcsolatfelvételhez azonban az érintett valamilyen személyes adatára van szüksége a hirdetőnek, melyhez csak az adatalany hozzájárulásával juthat hozzá. Hazánkban alapvetően hozzájárulást (opt-in) szükséges a hirdetőnek beszereznie ahhoz, hogy direkt reklámüzenetet küldhessen. A szakzsargonon „opt-in” hozzájárulásnak az érintett akaratának előzetes, egyértelmű és kifejezett kinyilvánítását tekinti arra vonatkozóan, hogy az adott reklámozótól a jövőben címzett reklámüzenetet kíván fogadni (ellentétben az opt-out nyilatkozattal, amely az adatok felhasználása elleni tiltakozás jogát jelenti).

A direkt marketinggel foglalkozó társaságok jellemzően a következő szolgáltatókat nyújtják:

- hagyományos postai levélreklám,
- e-mail marketing (eDM),
- telemarketing (call centerek),
- mobilmarketing (SMS-MMS),
- adatbázis építés.

A Hatóság első ízben vizsgálta a direkt marketing szakterületet, ezen belül az adatbázist építő és azok hasznosításával foglalkozó társaságokat. A téma vizsgálatát a megindított eljárásokban érkezett konkrét panaszok mellett a korábbi vizsgálati és hatósági eljárásokban tapasztaltak is indokolták, ugyanis az érintettek beadványaikban gyakran sérelmezik, hogy olyan társaságoktól kapnak kéretlen reklámüzenetet és keresik meg őket különböző csatornákon ajánlatokkal, akik részére nem adtak felhatalmazást adataik kezelésére.

A Hatóság 2014-ben 6 olyan adatvédelmi hatósági eljárást is indított, ahol az említett direkt marketing szolgáltatást nyújtó cégek adatkezelését vizsgálta, ezek közül egyelőre kettő zárult le határozattal.

A vizsgált társaságok tevékenységük folytatásához rendszerint saját honlapjukon indított nyereményjátékokkal építenek személyes adatokat tartalmazó adatbázisokat. Ezekben az adatbázisokban kezelt adatok köre a szokásos alapadatoktól – mint a név, telefonszám, e-mail cím, nem, születési idő – egészen odáig is terjedhet, mint a családi állapot, háztartásban élők száma, gyermekek száma és életkora, iskolai végzettség, foglalkozás, cégnév, pozíció, nettó kereset, számlavezető bank adatai, telefonszolgáltató, autóval, telekkel, házzal való rendelkezés, stb. A vizsgált adatbázisok mérete is eltérő volt, a 40.000-estől a milliós érintetti létszámot elérőig terjedtek.

Az adatalanyok adataik kezeléséhez, a regisztrációkor elérhető adatkezelési szabályzat elfogadásával, egy checkbox (jelölő négyzet) kipipálásával járulhatnak hozzá. Az adatkezelés céljaként általában a marketing tevékenységet és közvetlen üzletszerzést (saját és partnereik ajánlatainak megküldését) jelölték meg.

A Hatóság a fentiekben felsorolt direkt marketing eszközök közül elsősorban három szolgáltatás – az eDM, az adatbázis építés és a telemarketing – nyújtását és ezekkel összefüggésben az adatkezelés körülményeit vizsgálta:

- a. Az eDM szolgáltatás alapján a partnerektől kapott egyedi megbízás alapján, meghatározott célcsoport részére küldenek hírlevelet (rendszerint saját, személyes adatokat tartalmazó adatbázisukból leválogatott címzettikörnek).
- b. Adatbázis építési szolgáltatásuk (adatgyűjtés) keretében opt-in adatbázis építést végeznek partnereik részére. Az adatkezelési szabályzat elfogadásával a nyereményjátékban való részvétellel az adatalany hozzájárulását adja ahhoz is, hogy adatait a nyereményjátékot szervező adatkezelőn kívül a szabályzatban felsorolt társaságok részére továbbítsák és ők is kezeljék azokat saját, vagy partnereik ajánlatainak megismertetésére.
- c. Telemarketing célból az adatbázisukban szereplő adatokat meghatározott ideig, vagy egyszeri telefonos megkeresés céljából adják át a megrendelő partner részére. Ha a telefonhívás során sikerül felkelteni a hívott fél érdeklődését, az adatokat sajátjaként kezelheti tovább a vállalkozás. Ezen szolgáltatás nyújtásához kifejezett hozzájárulást nem kér a társaság, az adatbázis építési tevékenység keretében érintett társaságokat adatfeldolgozóknak tekintik, az adatvédelmi szabályzatban nincsenek felsorolva, róluk a társaság nem ad tájékoztatást.

A lefolytatott adatvédelmi hatósági eljárások során a Hatóság a következőket állapította meg:

Elsőként azt, hogy az adatkezelők rendszerint megsértették az Infotv. 20. § (2) bekezdésében előírt előzetes tájékoztatási kötelezettségüket az érintettek adatvédelmi tájékoztatóban nyújtott tájékoztatása során. Az olyan, hatósági eljárások folyamán tapasztalt jellemző hibák mellett, mint az érintettek személyes adatainak kezelését szabályozó hatályos jogszabályról való hibás, illetve az adatkezelés időtartamáról, valamint az adatkezelő(k) személyéről való hiányos tájékoztatáson túl nem számoltak be az adatkezelők az adatkezelés egyik fontos céljáról, mégpedig arról, hogy a regisztrált személyek adataival adatkereskedelmi tevékenységet folytatnak, azokat anyagi ellenszolgáltatás ellenében értékesítik.

Az adatkezelő a regisztráció ösztönzésével azt kívánja elérni, hogy minél nagyobb adatbázist hozhasson létre, és nem pusztán közvetett anyagi előnye származik azáltal, ha a reklámja minél szélesebb érintetti körhöz eljut, hanem közvetlen anyagi haszna lesz az adatbázis-értékesítés folytán. Az értékesítés, mint cél az adatkezelés lényeges körülményének minősül, s így az adatkezelésről szóló tájékoztatónak erre vonatkozó információt is tartalmaznia kell.

A Hatóság álláspontja szerint túl általános, ezért nem elégséges megfogalmazást alkalmaznak továbbá az adatkezelők abban az esetben, ha „*marketing*” célra való felhasználást jelölnek meg szabályzataikban. A marketing tevékenység ugyanis egy gyűjtőfogalom, mely sokféleképpen mehet végbe, így a nem kellően pontos megfogalmazás alkalmas arra, hogy elfedje az adatok felhasználásának egyes céljait, módjait.

Az adatkezelők által nyújtott szolgáltatások tekintetében a következő megállapításokat tette a Hatóság:

- a. A társaságok e-mail marketing gyakorlatában a Hatóság nem talált jogszabályt sértő magatartást, az adatalanyok személyes adatai az adatkezelő kezelésében maradnak, azokat nem adják át a szerződő partnereknek, a szűrési feltételeknek megfelelő célcsoport részére maguk küldik ki harmadik személy bevonása nélkül a hírlevelet.
- b. Az adatbázis építési szolgáltatás során a társaságok és partnereik önálló adatkezelőként egyéni céljaik elérésére veszik igénybe a nyereséjártékok során épített adatbázist, tehát önálló adatkezelők közötti adattováb-

bításnak tekintendő az adatgyűjtési gyakorlatuk, nem együttes adatkezelésnek.

Az adatbázis építési gyakorlatukat nem találta jogszerűnek a Hatóság, ugyanis a fentiekben bemutatott módszer az adatkezeléshez adott hozzájárulás beszerzése tekintetében nem felelt meg az Infotv., mögöttesen ezzel együtt pedig a Grt. és az Ekertv. követelményeinek.

Az adatok megadása elsősorban ugyanis egy szolgáltatás igénybevétele (rendszerint nyereményjáték keretében a nyeremény megnyerése) érdekében történik, és ezért járulnak hozzá a regisztrálók a szabályzat elfogadásával adataik direkt marketing célú felhasználásához. A regisztrációkor adott hozzájárulás megadásához azonban szigorú követelmény a megfelelő előzetes tájékoztatás nyújtása.

Tekintetbe véve, hogy a szabályzat elfogadásával a regisztráló egy kijelentésével hozzájárulását adja adatai egyszerre több adatkezelő általi kezeléséhez is, az érintettnek nincs választási lehetősége, hogy a regisztrációkor mely adatkezelő általi adatkezeléshez járul, vagy nem járul hozzá. Az Adatvédelmi Munkacsoport 15/2011. számú véleményében kifejti, hogy az adatkezeléshez adott hozzájárulás akkor önkéntes, ha tényleges választási lehetőség létezik; a hozzájárulásnak konkrétan meghatározott adatkezeléshez illetve adatkezelési műveletekhez szükséges rendelkeznie, ekként a blanketta hozzájárulások alkalmazása nem elfogadható.

Az önkéntesség tehát magában foglalja a tényleges választási lehetőséget, ami nem csak azt takarja, hogy az érintett abban dönt, hogy regisztrál, vagy nem regisztrál, hanem abban is, hogy a harmadik személynek való adattovábbításhoz hozzájárul-e. Amennyiben hozzájárul, úgy a megjelölt adatkezelők közül is választhat, különös tekintettel arra, hogy jelen esetben egy hozzájárulással nagyobb számú, egymástól teljesen eltérő profilú gazdasági társaság adatkezeléséhez való hozzájárulását kívánják meg. Mivel az adatkezelők tevékenysége nem függ egymástól és nem függ össze, nincs olyan kritérium, hogy ha az érintett valamelyik felsorolt adatkezelő adatkezeléséhez nem járulna hozzá, akkor az egész adatkezelés ellehetetlenül, vagy nem éri el a célját.

A Hatóság álláspontja szerint tehát a szabályzatot úgy kell az érintettek részére hozzáférhetővé tenni, hogy a felsorolt adatkezelők között az érin-

tett bejelölhesse, adatai mely társaság részére történő továbbításához járul hozzá.

- c. A telemarketing célból történő „*adatbérlet*” esetében a vizsgált társaságok nem tekintik adatkezelőnek sem az adatokat átvevő call centereket, sem azokat, akik érdekében a call centerek tevékenységüket kifejtik, tehát azokat a megbízókat, akiknek a termékeit, szolgáltatásait a call centerek kínálják telemarketing hívásaik során.

Ha azonban megvizsgáljuk a fentiekben bemutatott gyakorlatot, melyben a vizsgált cégek az adatkezelők és a velük szerződő fél, a call center pedig az adatfeldolgozója, akkor megállapítható, hogy ez nem felel meg sem az Infotv. adatkezelő és adatfeldolgozó fogalmánál leírtaknak (3. § 9. és 18. pontok), sem az adatfeldolgozó tevékenységét szabályozó rendelkezéseknek (10. § (1) és (3) bekezdés), hiszen a telemarketing hívásokat az adatok megrendelője (általában call center) nem a vizsgált társaságok utasítása szerint indítja, hanem vagy saját érdekében, céljából, vagy annak az érdekében és megbízásából, akinek a terméke értékesítésére, népszerűsítésére a call center a maga szolgáltatási tevékenységét kifejti.

Nem tekinthetők adatfeldolgozónak az Infotv 10. § (4) bekezdése szerint sem ezek a partnerek, hiszen valamennyien érdekelték a feldolgozandó személyes adatokat felhasználó üzleti tevékenységben.

Fentiek alapján a Hatóság megállapította, hogy a szerződő partnerek, illetve azok megbízói nem adatfeldolgozónak, hanem adatkezelőnek minősülnek, így a vizsgált direkt marketing szolgáltatást nyújtó cégek az adatfeldolgozás fogalmát felhasználva rendszeresen, nagy mennyiségben bocsátottak adatokat harmadik személyek rendelkezésére jogalap nélkül.

A Hatóság azt is megvizsgálta, hogy ez az ideiglenes adatkezelési konstrukció jogszerűen megvalósítható-e. Az adatkezelés jogalapja ebben az adatkezelési rendszerben az érintett hozzájárulása lehetne, melyhez szükséges előzetes tájékoztatásnak az Infotv. 20. § (2) bekezdésében foglaltakra kell kiterjednie. Ehhez az adatkezelőnek az adatgyűjtésnél ajánlott módon kellene megneveznie azokat a gazdasági társaságokat, akik részére a személyes adatokat „*ideiglenesen*” átadja. Azonban míg az adatgyűjtési megállapodások esetében az

adatbázis-építésre megbízást adó partner részére a kampányokban regisztráltak adatait adják át (melynek során az adattovábbítás címzettjei felsorolásának aktualizálásával a megfelelő hozzájárulás megléte biztosítható), addig a meglévő adatbázisból történő szűrést alkalmazó, telesales adatok szolgáltatására hivatott konstrukcióban ez nem kivitelezhető, hiszen a hozzájárulásnak konkrétan meghatározott adatkezeléshez illetve adatkezelési műveletekhez szükséges kapcsolódnia, nem adhatja az érintett hozzájárulását a regisztráció időpontjában ismeretlen adatkezeléshez.

Ebből arra a következtetésre jutott a Hatóság, hogy az „*adatbérleti*” szerződések alapján kialakított adatkezelési gyakorlat teljes egészében ellentétes az Infotv. elveivel és követelményeivel.

A Hatóság határozataiban a cégeket adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte, továbbá felszólította őket adatkezelési gyakorlatuk és adatkezelési szabályzatuk jogszabályoknak megfelelő átalakítására, valamint hogy a módosult szabályozásról és adatkezelési gyakorlatukról adott tájékoztatást követően kérik az összes regisztrált hozzájárulását, illetve hozzájárulásának megerősítését, a meg nem erősített regisztrációk esetében pedig gondoskodjanak a felhasználók adatainak dokumentált törléséről.

III. 4. Bírósági ügyek

A NAIH határozatainak felülvizsgálatát keresettel lehet kérni a bíróságon. A közigazgatási perben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a NAIH határozatát helybenhagyhatja, a határozatot hatályon kívül helyezheti, valamint ez utóbbi esetben új eljárás lefolytatására kötelezheti a NAIH-ot.

A 2014-ben lezárt és jogsértést megállapító határozatok közül 7 esetben nyújtottak be keresetet, mely perek a beszámoló készítésének időpontjában folyamatban vannak. A 2013-as beszámoló készítését követően 3 hatósági ügyben született bírósági döntés.

A bíróság két esetben helybenhagyta a Hatóság határozatát, egy esetben az adatvédelmi bírság kiszabása és a kötelezett gyakorlatának átalakítására vonatkozó kötelezést hatályon kívül helyezte és a Hatóságot új eljárásra kötelezte. Ezen ügyek rövid ismertetése az alábbi:

1. NAIH-1073/2013/H

Vizsgált adatkezelés: Egy panaszos 2013-ban szexuális indíttatású erőszakos bűncselekmény áldozata lett, és a panaszos teljes nevét több internetes honlapon is megjelenítették. A panaszos jogi képviselője útján elektronikus levélben megkereste az áldozat teljes nevét közlő internetes honlapok szerkesztőit, és felszólította őket, hogy internetes felületükről, minden cikkből, videóból, a cikkek-re mutató linkekből és bármilyen egyéb tartalomból – beleértve az archívumot is – haladéktalanul távolítsák el a teljes nevet. Mivel a felszólításnak nem minden adatkezelő tett eleget, a jogi képviselő a Hatósághoz fordult.

Határozat kötelezései, rendelkezései:

- 200.000 Ft adatvédelmi bírság kiszabása
- jogellenes adatkezelés megtiltása
- a panaszos nevével internetes keresőprogramban történő keresetőség törlésének kezdeményezése
- az adatkezelésről történő megfelelő tájékoztatás adására kötelezés

Felperes keresete:

- a Hatóságnak az Infotv. 56. § (1) bekezdése szerinti felszólítást kellett volna alkalmaznia, nem adott lehetőséget az esetleges jogsérelem orvoslására
- a Hatóság nem tisztázta teljes körűen a tényállást
- a Hatóság helytelenül értelmezte a különleges adat fogalmát

Bírósági ítélet: a kereset elutasítása

- az Infotv. 56. § (1) bekezdése szerinti rendelkezés az eljárásban nem alkalmazható, hiszen ez a rendelkezés kizárólag a hatósági eljárást megelőző esetleges vizsgálati eljárásra irányadó
- a jogellenesség fennáll, a bírság kiszabható
- a Hatóság a tényállást a szükséges mértékben feltárta

2. NAIH-798/2013/H

Vizsgált adatkezelés: Egy társkereső honlapon és a kapcsolódó weboldalakon, honlaponként mintegy 500 olyan adatlap volt található, melyeknél a regisztrált

felhasználók életkora 16 év alatti volt. (Ehhez hasonló ügyeket a Hatóság 2013-ban is vizsgált)

Határozat kötelezései, rendelkezései:

- 1.500.000 Ft adatvédelmi bírság kiszabása
- a vizsgált oldalakon elérhető ÁSZF-ekben a tényleges adatkezelők megjelölése, döntési jogköreik megjelölése, a személyes adatok partnernek történő átadása eseteinek részletezése
- hozzájárulás beszerzésére vonatkozó gyakorlat átalakítása
- az oldalra történő regisztrációval más honlapok adatbázisába történő automatikus regisztrálás gyakorlatának megszüntetése
- a profil/adatok törlését követően jogellenesen elektronikus hirdetések küldése
- az ÁSZF-ben a regisztráció tudomásul vételéhez kapcsolódó rendelkezés nem felel meg a jogszabályi követelményeknek, azaz nem érvényesül az önkéntesség, sem a határozott/kifejezett hozzájárulás kritériuma, sem a megfelelő tájékoztatás követelménye

Felperes keresete:

- egyetlen jogszabály sem tiltja a 16 éven aluli felhasználók regisztrálását, a szülői hozzájárulás megkövetelése a gyakorlatban képtelenség, a megadott életkor pedig ellenőrizhetetlen
- a hírlevelekről minden esetben le lehet iratkozni
- a Hatóságnak nincs hatásköre arra, hogy szabályzatok átalakítására kötelezzon
- sérelmezte, hogy a Hatóság súlyosbító tényezőként értékelte a kiskorú felhasználók számát
- a Hatóság által megállapított bírság túlzó mértékű, a társaság működését ellehetetleníti

Bírósági ítélet: a kereset elutasítása

- a 16. életévüket be nem töltött kiskorúak esetében a személyes adatok kezeléséhez adott hozzájárulás érvényességéhez a törvényes képviselő beleegyezése, vagy utólagos jóváhagyása szükséges
- a bírság mértéke mind a Pp. 339/B. §-a alapján, mind az Infotv. alkalmazandó szakasza alapján is megfelelő
- a mintegy 500 regisztrált kiskorú nem tekinthető elhanyagolható számnak

- más ügyben kiszabott bírságok mértéke az ügyben nem bír relevanciával
- a bírság megállapításánál a mérlegelés szempontjai a határozatból megállapíthatóak
- az Infotv. 61. § (1) bekezdése alapján meghatározott cselekmény elvégzésére is fel lehet hívni az adatkezelőt
- az együttműködési megállapodást kötő partnerek az adatkezelés céljáról együttesen döntöttek, adatkezelőnek minősülnek az adatokhoz való hozzáféréstől függetlenül

3. NAIH-608/2013/H

Vizsgált adatkezelés: a bejelentés szerint az anonim álláshirdetéseknél a hirdetésre jelentkezők, az oldalon történő regisztráció és a közzétett állásokra való jelentkezés során megadott személyes adataikat nem tudják nyomon követni, nem tudhatják meg, kik kapják meg a pályázati anyagaikat, továbbá nem tudják érvényesíteni az adatvédelmi törvényben biztosított jogait, így például nem kérhetnek tájékoztatást adataik kezeléséről, nem tiltakozhatnak az adatkezelés ellen, nem kérhetik kezelt adataik módosítását és törlését. Az adatkezelő szerint a vizsgált portál csak tárhely-szolgáltató, adatkezelői tevékenységet ezzel kapcsolatban nem lát el, ezért nem tartozik felelősséggel a hirdetésre jelentkezők személyes adatainak kezeléséért.

Határozat kötelezései, rendelkezései:

- 200.000 Ft adatvédelmi bírság kiszabása
- az elektronikus hirdetések küldéséhez való hozzájárulás beszerzésére vonatkozó gyakorlat átalakítása
- az adatkezelő adatfeldolgozói tevékenységet is ellátott az anonim álláshirdetésekre érkező pályázatok személyes adat tartalma vonatkozásában, de az adatkezelés céljának hirdetővel közös definiálása, valamint az adatkezelés módjának alapvető elemét meghatározó tevékenysége nyomán adatkezelőnek is minősül
- a kialakított gyakorlatban hiányzik az érintett által megadott hozzájárulás önkéntessége, a hozzájárulás nem határozott/kifejezett

Felperes keresete:

- a Hatóság nem tisztázta megfelelően a tényállást

- a Hatóság helytelenül minősítette adatkezelőnek az anonim álláshirdetések vonatkozásában
- a határozat nem tartalmazza a mérlegelés szempontjait
- a határozat formai hiányosságokban is szenved

Bírósági ítélet: a kereset részbeni elutasítása, az adatkezelési gyakorlat átalakítására kötelezés tárgyában új eljárásra utasítás:

- az értesítésnek kell körbeírnia az eljárás tárgyát, a vizsgált időszak nem egyértelmű
- a szankció alkalmazhatóságához figyelembe kell venni a jogsértő magatartás időpontját
- az alkalmazandó jogot pontosan meg kell állapítani
- a felperes gyakorlata nem tesz eleget a hozzájárulással szembeni adatvédelmi követelményeknek
- a hozzájárulást adatkezelési célonként kell kérni

A Weltimmo-ügy utóélete

Már nem először szerepel a Hatóság beszámolójában a Weltimmo-ügy. A 2014-es év vonatkozásában a kiemelés az indokolja, hogy a joghatóság és az alkalmazandó jog kérdése előzetes döntéshozatali eljárás keretében a Luxemburgi Bíróság elé került. Az Európai Unió Bíróságának kell abban a kérdésben állást foglalnia, hogy a céggel szemben a Hatóságnak volt-e jogosultsága eljárni és ennek során alkalmazhatta-e a magyar jogot.

A 2012-ben indult Weltimmo-ügy annak a tipikus példája, amikor az adatkezelő szolgáltatása Magyarországra irányul, azonban formálisan más országban telepedett le, ott rendelkezik bejegyzett céggel, és ezzel a magyar hatóságok joghatósága alól kívánja magát kivonni. A konkrét esetben a szlovákiai cégbejegyzésén kívül az adatkezelés minden tekintetben magyarnak tekintendő.

A Hatóság már részletes tájékoztatást adott a 2013. évi beszámolójában az ingatlanbazar.com és az ingatlandepo.com ingatlanhirdetési portál üzemeltetőjével szemben lefolytatott eljárásról, és megállapított jogsértésekről. Az adatkezelőt az Infotv. több rendelkezésének megsértése miatt bírsággal sújtotta és az adatkezelési gyakorlat átalakítására szólította fel a Hatóság. A bírósági felülvizsgálat során a határozat lényegi elemeit ugyan megerősítve, de a tényállás pontosabb tisztázása érdekében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság hatályon

kívül helyezte a Hatóság határozatát, és új eljárásra kötelezte azt. Az adatkezelő azonban ezt a bírói döntést megfellebbezte és az ügy a Kúria elé került, amely aztán az uniós jog megfelelő értelmezése érdekében a Luxemburgi Bírósághoz fordult.

A fellebbezési kérelemben az adatkezelő a Hatóság joghatóságát vonta kétségbe. Az adatkezelő Szlovákiában bejegyzett cég, ugyanakkor a tényleges tevékenysége kizárólag Magyarországra irányult. Ezt bizonyítja egyrészt az, hogy az ingatlanhirdetési oldalak kizárólag magyar nyelven voltak elérhetőek, magyarul beszélő, tehát elsősorban magyarországi lakosokat céloztak meg a szolgáltatással. Másrészt az oldalakon kizárólag magyarországi ingatlanokat lehetett megtalálni. A szlovák társhatósághoz panasz az oldalakkal kapcsolatban nem érkezett. Az adatkezelés magyar voltát erősíti, hogy a Weltimmo a kötelezettségek behajtása során magyarországi bankszámlaszámot adott meg a teljesítés céljára. Összességében elmondható tehát, hogy a szolgáltatást igénybevevők magyarországi kötődésűek, illetve az eladásra kínált ingatlanok is kizárólag magyar ingatlanok voltak. A magyar vonatkozást támasztja alá továbbá, hogy az adatkezelő ügyvezetőjével szemben a magyar hatóságok csalás vádjával büntető eljárást indítottak, amelynek során a nyomozó hatóság megállapította és a vádiratban az ügyészség is kiemelte, hogy a szlovákiai székhelyen a cég nem található, ott tényleges tevékenységet nem végez, gyakorlatilag postaláda cégnek tekinthető.

A Hatóság határozott álláspontja az, hogy kerülendő az a gyakorlat, amely az érintettek jogérvényesítését és személyes adatainak védelmét nehezebbé teszi. A Hatóság értelmezése szerint a letelepedésre önmagában nem lehet joghatóságot alapítani, a tényleges tevékenységet kell döntő szempontként figyelembe venni, ahogy ez az uniós adatvédelmi irányelvből is kiolvasható. Nem fogadható el tehát az az eljárásrend, amelyben az adatkezelő amiatt mentesülne az Infotv.-ben nevesített kötelezettségei alól, mert más tagállamban jegyeztette be a céget.

A Hatóság időközben lefolytatta az új eljárását, amelynek eredményeként határozatot hozott. A határozatban az adatkezelőt ismételten elmarasztalta és adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte. Az új határozat bírósági felülvizsgálata is folyamatban van, azonban azt a bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás lezárásáig felfüggesztette.

IV. A Hatóság jogalkotással kapcsolatos tevékenysége

Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzését határozza meg a Hatóság feladataként. Az információs alapjogok érvényesülésének kereteit a jogszabályok határozzák meg, ezért a Hatóságnak a személyes adatok védelmét és a közérdekű adatok nyilvánosságát illetően a jogalkotást és a jogszabályok hatályosulását is figyelemmel kell kísérnie, hogy szükség esetén javaslatot tegyen a jogalkotónak a szabályozás korrekciójára. Ehhez az Infotv. 38. § (4) bekezdés a) pontja biztosít jogalkotási véleményezési és javaslattevési jogkört. Ugyanakkor a személyes adatok védelmét illetően a Hatóság jogalkotás előkészítésébe való bevonása európai uniós követelmény is. Az Európai Parlament és a Tanács a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 95/46/EK irányelvnek a 28. cikk (2) bekezdése előírja, hogy a nemzeti felügyelő hatósággal konzultálni kell a személyes adatok védelmét érintő jogszabályok kidolgozása során. Az Irányelv (53) és (54) preambulum-bekezdései ezzel kapcsolatban rámutatnak arra, hogy egyes adatkezelések természetüknél, hatókörükénél, vagy céljuknál fogva – például új technológiák alkalmazása révén –, veszélyeztethetik az érintettek jogait és szabadságait. E kockázatokat jelentősen le kell szűkíteni. A jogszabály által elrendelt adatkezelések esetében az előzetes adatvédelmi ellenőrzés a jogszabály előkészítése során történhet.

A fentiekre tekintettel a Hatóság jogalkotással kapcsolatos tevékenységének fő területe mindenkor a jogszabálytervezetek véleményezése, rendszerint a tervezetek formális közigazgatási egyeztetése, illetve konzultációk során.

IV.1. Statisztikai adatok

Az ügyeink száma az előző évihez képest harmadával kevesebb volt, amint azt a következő táblázat szemlélteti.

A jogi szabályozással kapcsolatos ügyek száma éves és jogforrási szint szerinti bontásban

Jogforrás/év	2012	2013	2014
Törvény	49	86	33
Kormányrendelet	60	89	63
Miniszteri rendelet	70	92	85
Kormányhatározat	12	28	21
Egyéb (országgyűlési határozat, utasítás stb.)	16	15	7
Összesen	207	310	210

A Hatóság jogi szabályozási ügyekben adott állásfoglalásaiban tett észrevételeinek számát a következő táblázat mutatja.

Az állásfoglalásokban tett érdemi észrevételek statisztikája

Észrevételek jellege	Észrevételek száma
Adatvédelemmel kapcsolatos	145
Információszabadsággal kapcsolatos	21
Egyéb	53
Összesen	219

A csökkenő véleményezési ügyszám mellett az információs alapjogvédelem szintjének fenntartása érdekében a Hatóság jogalkotással kapcsolatos munkájában a korábbiaknál nagyobb súlyt kapott a proaktivitás. Ennek jegyében a Hatóság folyamatosan monitorozta a törvényalkotás munkáját és számos alkalommal hivatalból eljárva tett észrevételeket és javaslatokat a szakminisztériumnak, vagy az Országgyűlés szakbizottságainak. Ez volt a 2014. évi tevékenységünk leginkább jellemző sajátossága, ezért az idei beszámolóban a kezdeményező jellegű, hivatalból indított ügyeinkhez kapcsolódó állásfoglalásokat vesszük sorra.

IV.2. Jogalkotással kapcsolatos kezdeményezések

IV.2.1 Az Infotv. módosítása

A Hatóság a jogalkalmazási tevékenysége során folyamatosan gyűjti a törvényi szabályozás megfelelőségére vonatkozó tapasztalatokat, melyeket 2014 októberében az Infotv. módosítására vonatkozó javaslataival együtt megküldött az igazságügyi miniszternek. A javaslatcsomag tematikája hasonló volt a 2013. évihez, amelyet a NAIH tavalyi országgyűlési beszámolója részletesen ismertetett. Ugyanakkor a 2014-es javaslatok tartalma az elmúlt egy év jogalkalmazási tapasztalatainak beépítésével több tekintetben gazdagodott. Az új javaslattelemben a következő három fő szabályozási cél testesül meg:

- Az európai uniós jogfejlődés eredményeinek való megfelelés.
- Az információs alapjogvédelem szintjének erősítése vagy megtartása a gyorsan változó adatkezelési technológiai fejlődés kihívásaival szemben.
- Az eljárások egyszerűsítése az állampolgárok és a vállalkozások adminisztrációs terheinek csökkentése érdekében.

Például megemlíthetők a következő javaslatok:

- A biometrikus adatkezelés gyors elterjedése és az ezzel járó adatvédelmi veszélyek miatt a Hatóság a korábbiaknál részletesebb és átfogóbb javaslatot tett a biometrikus adatkezelés adatvédelmi kereteinek meghatározására, beleértve az egész népességre kiterjedő biometrikus adatbázisok létrehozásának korlátozását, valamint a nagy területre kiterjedő, folyamatosan működő biometrikus megfigyelő infrastruktúrák létrehozásának megtiltását.
- A biometrikus adatkezelés keretszabályaira vonatkozó javaslatainkat eljuttattuk a Belügyminisztériumhoz is, amely – a Rendőrség és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás és a központi okmánynyilvántartások felügyeletét ellátó minisztérium lévén – várhatóan a biometria állami alkalmazásának központi szereplője lesz.
- A közérdekű adatokhoz való hozzáférést elősegítendő, a Hatóság azt javasolta, hogy a közfeladatot ellátó szervek a jelenleginél gyorsabban és rugalmasabban reagáljanak arra, hogy ha valamely közérdekű adat megismerése iránt megélnékülöz közérdeklődést tapasztalnak: legyenek

kötelesek rövid időn belül elektronikusan közzétenni a sokak által keresett közérdekű adatot.

- Noha a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének elősegítése Hatóságunk feladata, az Alaptörvény nem biztosít utólagos alkotmánybírói normakontroll kezdeményezési jogkört a Hatóság számára az információs alapjogokat sértő jogszabályokkal szemben. Az alapvető jogok biztosa jogosult utólagos normakontrollt kezdeményezni, ezért Hatóságunk hozzá fordulhat, ha az információs alapjogot sértő jogszabályt észlel és nem elégséges a jogszabály módosítási javaslattevési jogköre. Jóllehet az alapvető jogok biztosa és a Hatóságunk között kifogástalan szakmai együttműködés alakult ki, az információs alapjogok többi alapjoggal azonos védelmi szintjének fenntartása érdekében az utólagos normakontrollal összefüggésben szükséges lenne törvényben szabályozni az alapvető jogok biztosa és a Hatóság kapcsolatrendszerét. Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 3. §-ában meghatározott eljárásrend mintájára lehetne szabályozni a Hatóság közvetett utólagos normakontroll eljárását.

Az újonnan összeállított javaslatok érintették továbbá a vizsgálati eljárás, az adatvédelmi hatósági eljárás, a titokfelületesi hatósági eljárás és az adatvédelmi nyilvántartási eljárás szabályainak egyszerűsítését, az eljárások rugalmasabbá tételét.

IV.2.2 Az adatmegőrzés kötelezettségének újraszabályozása

Az Európai Unió Bírósága 2014-es ítéletében érvénytelennek nyilvánította a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről és a 2002/58/EK irányelv módosításáról szóló 2006. március 15-i 2006/24/EK európai és parlamenti és tanácsi irányelvet (a továbbiakban: Adatmegőrzési irányelv). Az Adatmegőrzési irányelvet a magyar jogban az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (Eht.) harmonizálta, ezért az Adatmegőrzési irányelv érvénytelenné nyilvánítása kérdésessé teszi az Eht. adatmegőrzésre vonatkozó szabályainak további sorsát. Jóllehet az Európai Unió Bírósága ítéletéből közvetlenül nem következik az, hogy a magyar nemzeti szabályozást módosítani kellene, tehát az Eht. vonatkozó szabályát hatályon kívül kellene helyezni, ám a Bíróság olyan érvekkel támasztotta alá a határozatát, amelyek a magyar szabályozás alkotmányosságának megítélésénél is irányadók lehetnek.

A Bíróság ugyan elismerte, hogy a súlyos bűncselekmények és a terrorcselekmények üldözése közérdekű célnak tekintendő, azonban az uniós jogalkotó által választott jogi eszközök aránytalanul korlátozzák a magánszféra, és azon belül a személyes adatok védelmét. A Bíróság olyan szempontokat hiányolt a szabályozásból, amelyek a mindenkire kiterjedő adatmegőrzés helyett egy specifikusabb, a releváns személyekre és körülményekre vonatkozó adattárolást írnának elő. A Bíróság által alkalmazott szempontok nagymértékben megfeleltethetők a magyar alapjogi korlátozás szükségességi-arányossági követelményeinek.

A Hatóság álláspontja szerint indokolt lenne felülvizsgálni, hogy az elektronikus hírközlési szolgáltatók különböző adattárolására, illetve bűnüldözési célú adatmegőrzésére vonatkozó magyar jogszabályi előírások mennyire vannak összhangban az európai és a magyar adatvédelmi követelményekkel, ezért az Eht. adatmegőrzési szabályainak felülvizsgálatát kezdeményezte a nemzeti fejlesztési miniszternél. (NAIH-1410/2014/J)

Egy másik 2014-es ügy is érintette az elektronikus adatmegőrzés szabályozását, ugyanis a Belügyminisztérium véleményezésre bocsátott egy törvénytervezetet, amelyben az elektronikus hírközlési szolgáltatók Eht.-ban meghatározott adatmegőrzési kötelezettségéhez hasonlóan kívánta bevezetni az elektronikus kereskedelmi szolgáltatókra vonatkozó adatmegőrzési kötelezettséget.

A Hatóság által a tárgyban kiadott állásfoglalás szerint a magyar Alaptörvény az Európai Unió Alapjogi Chartája szellemében szabályozza az alapvető jogokat, ezért a tervezett szabályozás alkotmányosságának megítélése során nem lehet eltekinteni az Ítélet azon megállapításaitól, amelyek egy lényegében azonos jogintézményről annak Alapjogi Charta ellenességét mondták ki. Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatók esetében az adatmegőrzési kötelezettség törvényi előírása szükséges lehet, ám visszas lenne, ha a magyar jogalkotás olyan elvek mentén szabályozná e területet, amelyet a Bíróság az elektronikus hírközléssel kapcsolatban elutasított. (NAIH-2791/2014/J)

IV.2.3 Az elektronikus aláírás EU szintű újraszabályozása

Az Európai Parlament 2014-ben az elektronikus aláírásra vonatkozó közösségi keretfeltételekről szóló 1999/93/EK irányelv felülvizsgálata kapcsán elfogadta a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletről (a továbbiakban: Rendelet) szóló javaslatot. A Rendelet 2016-os élet-

beléptetéséhez számos részletszabályt kell megalkotni, amelyek uniós szinten egységes és tényleges tartalommal fogják megtölteni a Rendelet egyes általános előírásait. A Hatóság véleménye szerint az elektronikus azonosítás, illetve az azon alapuló elektronikus szolgáltatások területén a magyar gyakorlat adatvédelmi szempontból számos előremutató példát mutatott, amelyeket szerencsés lenne a most megszülető európai szintű szabályozás előkészítése során az előkészítésben résztvevőkkel megismertetni, ezért a Hatóság felajánlotta az igazságügyi miniszter számára, hogy igény esetén kész a hátralévő joganyag előkészítése során a magyar képviseletet ellátó kormányzati szakértők munkájához adatvédelmi szakmai segítséget nyújtani. (NAIH-1995/2014/H)

IV.2.4 A személyes adatok kezelése szabálysértési eljárás során

Egy egészségügyi intézmény igazgatója egy szabálysértési ügyben eljáró rendőrkapitányság adatigénylését kifogásolta a Hatósághoz intézett bejelentésében. A kifogásolt rendőri megkeresés a megyében lábprotézissel rendelkező személyek adatainak megadására vonatkozott, egy szabálysértés elkövetőjének beazonosítása céljából. Az intézményvezető szerint az egészségügyi, azaz különleges adatra vonatkozó adatigény ellentétes a személyes adatok kezelésére vonatkozó jogszabályok rendelkezéseivel.

A NAIH az ügyben vizsgálatot indított, melynek során észlelte, hogy a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban Szabs. tv.) hiányosan szabályozza a szabálysértési ügyben eljáró hatóság adatkapcsolatait. A személyes adatokra vonatkozó megkereséseket illetően nincs semmilyen adatkezelési szabály, követelmény meghatározva a Szabs. tv.-ben, például az igényelhető adatok lehetséges fajtáira és kezelésére vonatkozóan. A szabálysértési hatóságok jelenlegi adatigénylési gyakorlata nem következetes és átlátható. Megemlítendő, hogy az eljáró szervek egy része a megkeresés helyett tanúként hallgatja meg az adatokkal rendelkező személyeket, például a szükséges adatot tartalmazó nyilvántartást vezető állami szerv vezetőjét; annak ellenére, hogy e személyek a rendőrségi eljárás alapjául szolgáló szabálysértésnek nem voltak tanúi.

A Hatóság vizsgálata megállapította, hogy a Szabs. tv.-ből jelenleg hiányoznak azok a garanciális szabályok, amelyek a szabálysértési hatóságok megkereséseit illetően biztosítanák a személyes adatok védelméhez fűződő jog érvényesülését, ezért a Hatóság a Belügyminisztériumhoz fordulva kezdeményezte, hogy

a Szabs. tv. X. számú, a bizonyításról szóló fejezete egészüljön ki a személyes adatok védelméhez szükséges adatkezelési előírásokkal. (NAIH-260/2014/J)

IV.2.5 Az internetes adatforgalmi adó

A Hatóság az Országgyűlés munkájának nyomon követése során észlelte, hogy az egyes adótörvények és azokkal összefüggő más törvények, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosításáról szóló T/1705. számú törvényjavaslat internetes adatforgalmi adó bevezetését irányozta elő. A Hatóság megállapította, hogy az adatforgalmi adó nem korlátozza a közérdekű adatokhoz való hozzáférést, ám az adatok letöltéséhez kapcsolódó közteher közvetve befolyásolja a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog érvényesülésének feltételeit, ezért levélben fordult az Országgyűlés törvényalkotásért felelős elnökéhez. Ebben javasolta figyelembe venni azt, hogy az elektronikus információszabadság törvénybe iktatása óta, valamint az elektronikus ügyintézés elterjedésével a közérdekű adatokhoz való hozzáférés mindinkább elektronikus úton történik. Az internet a társadalom információs médiumaként egyszersmind a közérdekű adatok terjesztésének és a szabad véleménynyilvánításnak is természetes, nélkülözhetetlen közegévé lett. (NAIH-2454/2014/J)

IV.2.6 A sportági szakszövetségek által kezelt adatok nyilvánossága

Szintén a törvényalkotás nyomon követése során derült ki, hogy a Magyarország központi költségvetésének megalapozásáról szóló T/2141. számú törvényjavaslatához benyújtott egyik módosító javaslat a sportról szóló 2004. évi I. törvénybe (a továbbiakban Sporttv.) kívánta iktatni azt, hogy szakszövetség tevékenysége főszabályként, a közigazgatási hatósági jogkörben végzett tevékenysége kivételével nem tartozik az Infotv. hatálya alá. Ezzel kapcsolatban a Hatóság levelében arra hívta fel az Országgyűlés Törvényalkotási bizottságának figyelmét, hogy az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése szerint mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. Ennek az alapvető szabályait az Infotv. határozza meg, ezért alaptörvény-ellenes lenne, ha a Sporttv. az Infotv. hatályának kizárásával megszüntetné az információs alapjogok érvényesülését a szakszövetség által végzett adatkezelés tekintetében. Továbbá a módosító javaslat elfogadása a személyes adatok védelmével összefüggésben Magyarország nemzetközi kötelezettségvállalását és európai uniós jogharmonizációs kötelezettségét (a 95/46/EK irányelv követelményeit) is sértené. (NAIH-2915/2014/J)

IV.2.7 A nemzetbiztonsági felülvizsgálat szabályozása

Több év után 2014-ben megnyugtatóan rendeződött a nemzetbiztonsági ellenőrzés újraszabályozása. Korábban, 2012 augusztusában a NAIH elsőként jelzett adatvédelmi fenntartásokat az Országgyűlés Nemzetbiztonsági bizottsága számára amiatt, mert az akkor tárgyalt törvényjavaslat (a későbbi 2013. évi LXXII. törvény) folyamatossá kívánta tenni a nemzetbiztonsági ellenőrzést. A törvénymódosítás elfogadását követően az Alkotmánybíróság azt állapította meg a folyamatos nemzetbiztonsági ellenőrzésről, hogy az alaptörvény-ellenes, ezért a 9/2014. (III. 21.) AB határozatában megsemmisítette az erre vonatkozó szabályokat. Azonban az Nbtv. egyes szabályainak megsemmisítése belső inkoherenciát idézett elő, ami újabb törvénymódosítást igényelt. A 2014-ben benyújtott, a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény, valamint egyes törvényeknek a nemzetbiztonsági ellenőrzéssel összefüggő módosításáról szóló T/2077. számú törvényjavaslat a belső inkoherencia megszüntetése mellett előírnyozta a nemzetbiztonsági felülvizsgálat jogintézményének bevezetését. Akárcsak korábban a folyamatos nemzetbiztonsági ellenőrzés koncepciója, a felülvizsgálati eljárás is azt célozza, hogy a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső jogviszony teljes fennállása alatt, az öt évente esedékes ellenőrzések között is vizsgálni lehessen azt, hogy az érintett folyamatosan megfelel-e a biztonsági követelményeknek. Ezért a Hatóság hivatalból megvizsgálta a nemzetbiztonsági felülvizsgálatra vonatkozó adatkezelési szabályokat és álláspontjáról tájékoztatta az Országgyűlés Nemzetbiztonsági bizottságának elnökét.

A NAIH állásfoglalása szerint a nemzetbiztonsági felülvizsgálat szabályozása elkerüli azokat a hibákat, amelyek miatt a korábbi szabályozási koncepció – a folyamatos nemzetbiztonsági ellenőrzés – adatvédelmi szempontból kifogásolandó volt. A 2014-es törvényjavaslat ugyanis alanyi oldalról meghatározza, hogy kik vonhatók felülvizsgálat alá, továbbá pontosan és az adatkezelés céljával összhangban álló feltételeket meghatározva szabályozza a felülvizsgálat eseteit, valamint a felülvizsgálat kezdeményezésére jogosultakat. Emellett a felülvizsgálati eljárás során kötelezően kezelhető adatok köre a kérdőív kitöltésének előírásával, valamint a felülvizsgálat lehetséges céljainak pontos megjelölésére tekintettel az Nbtv. szabályozási rendszerében kellő pontossággal meghatározott. Végül, de nem utolsó sorban a törvény ésszerű időhatárt szab a felülvizsgálat elvégzésére nézve és előírja az érintett utólagos tájékoztatását. (NAIH-2351/2014/J)

A Hatóság a törvényalkotás munkáját követve a fentiekén túl a következő törvényjavaslatokkal kapcsolatban élt azzal a lehetőséggel, hogy a személyes ada-

tok védelme és a közérdekű adatok nyilvánossága érdekében hivatalból eljárva észrevételekkel és javaslatokkal forduljon az Országgyűlés szakbizottságaihoz:

- A sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról szóló T/156. számú törvényjavaslat (NAIH-1387/2014/J).
- Az egyes oktatási törvények módosításáról szóló T/311. számú törvényjavaslat (NAIH-1501/2014/J).
- A Paksi Atomerőmű kapacitásainak fenntartásával kapcsolatos beruházásról, valamint az ezzel kapcsolatos törvények módosításáról szóló T/2250. számú törvényjavaslat (NAIH-2782/2014/J).

V. Vizsgálati ügyek – Adatvédelem

A Vizsgálati Főosztály egyik fő feladata, hogy a NAIH-hoz érkező bejelentéseket, konzultációs beadványokat megvizsgálja. Ezek száma 2014-ben az összes iktatott ügy több mint 60 %-át jelentette. A beérkezett ügyek felölelik a személyes adatok védelmével, illetve az információszabadsággal kapcsolatos valamennyi kérdést, problémakört. A Főosztály munkatársai látják el továbbá az adatvédelmi audit eljárással kapcsolatos sokrétű feladatokat is.

V.1. A visszaélés-bejelentési rendszerekkel összefüggő alapvető kérdések

2014. január 1-jén lépett hatályba a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény, (a továbbiakban: Pktv.) amely megteremtette annak lehetőségét, hogy az adatkezelők (munkáltatók) dolgozóiknak magatartási szabályokat állapítsanak meg, és ennek alapján visszaélés-bejelentési rendszert vezessenek be. A visszaélés-bejelentési rendszer alapvető célja az, hogy visszaszorítsa a jogszabálysértéseket és a korrupciós cselekményeket, illetve előmozdítsa az etikus vállalatirányítást azáltal, hogy az állampolgárok – a személyes adataik magas szintű védelmét élvező eljárás során – bejelenthetik, ha bármilyen jogellenes vagy etikátlan magatartást tapasztalnak.

A NAIH-hoz a tavalyi év során több konzultációs beadvány érkezett a Pktv. rendelkezéseinek értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatban, illetve emellett a NAIH munkatársainak a telefonos ügyfélszolgálaton keresztül is számos kérdést tettek fel a jogalkalmazók. A NAIH ezek közül a két leggyakoribb jogalkalmazói felvetést emeli ki.

Egyrészt több kérdés vonatkozott arra, hogy milyen módon kell közzétenni a visszaélés-bejelentési rendszerrel kapcsolatos tájékoztatókat. A Pktv. 13. §-a kimondja, hogy a visszaélés-bejelentési rendszert alkalmazó adatkezelők a magatartási szabályokat bárki számára elérhető módon kötelesek nyilvánosságra hozni. A Pktv. 14. § (2) bekezdése kimondja továbbá, hogy az adatkezelőknek a honlapjukon magyar nyelvű, részletes tájékoztatót kell közzétenniük a beje-

lentési rendszer működésére, valamint a bejelentéssel kapcsolatos eljárásra vonatkozóan.

A NAIH álláspontja szerint nem fogadható el az a gyakorlat, hogy az adatkezelők kizárólag a belső hálózaton (intraneten) hozzák nyilvánosságra a magartási szabályokat, hiszen ahhoz nem férhetnek hozzá olyan személyek, akik a rendszeren keresztül bejelentést tehetnek (például alvállalkozók, beszállítók). A visszaélés-bejelentési rendszer működésére, az eljárásra vonatkozó tájékoztatót pedig a törvény előírásának megfelelően közzé kell tennie az adatkezelőnek a honlapján. A NAIH azonban kiemelte, hogy a Pktv. rendelkezései nem követelik meg azt, hogy az adatkezelő az általa elfogadott dokumentumot változtatás nélkül, teljes egészében hozza nyilvánosságra a honlapján. A NAIH álláspontja szerint elfogadható az a tájékoztatás is, amely megfelelő részletességgel és pontossággal összefoglalja az eljárási szabályokat és a bejelentési rendszer működését. Ez biztosítja az adatkezelő számára annak lehetőségét, hogy a számára lényeges – akár az üzleti titok fogalmába tartozó – információkat ne hozza nyilvánosságra, feltéve, ha az információk elhagyása nem lehetetleníti el a rendszer lényeges körülményeiről való tájékozódást.

Másrészt a NAIH-hoz több jelzés is érkezett a Pktv. 14. § (3) bekezdésével kapcsolatban, amely rendelkezés értelmében a bejelentési rendszerben nem lehet kezelni különleges adatokat.

V.2. A rendőrség elektronikus hírközlési szolgáltatókhoz címzett adatkéréseivel összefüggő kérdések

A NAIH az elmúlt év során több alkalommal is foglalkozott a rendőrség különböző szervezeteknek címzett, személyes adatok továbbítására is irányuló, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 71. §-án alapuló adatkéréseivel. Ezek mindegyike a megkeresett szervezetektől érkező, konzultációs jellegű beadvány volt, amelyekben alapvetően a Be. és az Infotv. rendelkezéseinek értelmezését kérték a NAIH-tól.

Az adatigénylések közül azoknak volt kiemelt jelentősége, amelyekben a rendőrség az elektronikus hírközlési szolgáltatóktól egy konkrét földrajzi helyet ellátó állomás (vagyis egy konkrét földrajzi helyszínhez kapcsolható bázisállomás) egy meghatározott időszakra vonatkozó teljes adatforgalmának átadását kérte. Az egyik hírközlési szolgáltató más tekintetben is vitatta a rendőrség adatkéréseit.

Beadványában ugyanis hangsúlyozta, hogy a bázisállomások adatforgalmát a rendőrség által kért formában nem tárolja, azonban a szelektálást és rendszerezést követően az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 159/A. § (1) bekezdése alapján megőrzött adatokból „kinyerhetőek” a rendőrség által kért, a konkrét földrajzi helyszínre vonatkozó hívásadatok.

A rendőrségnek az Eht. és a Be. rendelkezésein alapuló adatkérései különösen azért jelentősek adatvédelmi jogi szempontból, mivel az Európai Unió Bírósága a C-293/12. és C-594/12. számú egyesített ügyekben hozott, 2014. április 8-i ítéletében érvénytelennek nyilvánította az Adatmegőrzési Irányelvet¹. Az Európai Unió Bírósága ezzel a döntésével megsemmisítette az Eht. 159/A. §-ában szabályozott adatmegőrzés háttérül szolgáló uniós jogszabályt.

A Be. 71. § (1) bekezdése értelmében a rendőrség, mint nyomozó hatóság bármely gazdálkodó szervezetet adatok közlése, átadása érdekében megkereshet, amely szervezet köteles a megkeresést teljesíteni (vagy a teljesítés akadályát közölni). A jogalkotó a Be. 71. § (3)-(4) bekezdéseibe építette be a személyes adatok védelmének alapvető garanciáit. A Be. 71. § (3) bekezdése kimondja, hogy ha a megkeresés személyes adatok közlésére vonatkozik, az csak annyi és olyan személyes adatra vonatkozhat, amely a megkeresés céljának megvalósításához elengedhetetlenül szükséges. A megkeresésben az adatkezelés pontos célját és a kért adatok körét meg kell jelölni. A Be. 71. § (4) bekezdése értelmében, ha a megkeresés eredményeként olyan személyes adat jut a megkereső tudomásra, amely a megkeresés céljával nem függ össze, az adatot törölni kell.

A Be. 71. §-ához fűzött kommentárral összhangban, a megkeresés megfogalmazása és teljesítése során tehát a személyes adatok védelmére – így elsődlegesen az Infotv. rendelkezéseire – különös figyelmet kell fordítani. Az Infotv. egyik legfontosabb alapelve a célhoz kötött adatkezelés elve, amelyet az Infotv. 4. § (1)-(2) bekezdései tartalmaznak.

Ennek megfelelően a rendőrségnek a megkeresésben pontosan meg kell határoznia, hogy milyen adatokra terjed ki az adatigénylés, illetve hogy mi az adatigénylés célja. Emellett a megkeresésben meg kell jelölni azt is, hogy a személyes adat kérése miért tekinthető elengedhetetlenül szükségesnek. Amennyiben a későbbiekben kiderül, hogy a megkeresett szervezet olyan személyes adato-

---

¹ A nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről és a 2002/58/EK irányelv módosításáról szóló 2006. március 15-i 2006/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv.

kat is az eljáró hatóság rendelkezésére bocsátott, amelyek a megkeresés célja szempontjából irrelevánsak, úgy a hatóságnak azokat törölnie kell.

A NAIH álláspontja szerint a rendőrség adatkérései jogszerűségének megítélésében nincs jelentősége annak a körülménynek, hogy az adatkérést a jogszerűen megőrzött adatokból közvetlenül vagy közvetetten, ezen adatok valamilyen szempontú rendszerezésével lehet teljesíteni. Az adatkérések jogszerűségét alapvetően a Be. megkeresésre vonatkozó rendelkezései szerint kell megítélni.

Az elektronikus hírközlési szolgáltatónak tehát akkor kell teljesítenie a rendőrség valamely bázisállomás forgalmának megismerésére irányuló adatkéréseit, ha az megfelel a Be. 71. § (3) bekezdésében rögzített követelményeknek, valamint a Hatóság állásfoglalásban kifejtetteknek. A Be. 71. § (3) bekezdése lehetőséget biztosít arra, hogy a szolgáltató az eljáró hatóságtól:

- annak igazolását kérje, hogy a megkeresés valóban csak a céljának megvalósításához elengedhetetlenül szükséges személyes adatra vonatkozik,
- az adatkezelés pontos céljának és a kért adatok körének pontos megjelölését kérje.

A Be. nem biztosít azonban lehetőséget arra, hogy a szolgáltató az adatkérést illetően érdemi, az adatkérés hatékonyságára és célszerűségére kiterjedő ellenőrzést végezzen, vagy az eljáró hatóságtól azt kérje, hogy hitelt érdemlő módon támassza alá állításait. Sőt, az elektronikus hírközlési szolgáltatók esetében az Eht. 159/A. § (4) bekezdése értelmében az adatkérés jogszerűségéért eleve az ügyben eljáró, adatkérésre felhatalmazott szerv a felelős. A szolgáltató felelőssége kizárólag az adatszolgáltatás teljeskörűségére, minőségére és időszerejére terjed ki.

Emellett az elektronikus hírközlési szolgáltatóknak lehetősége van a rendőrség figyelmét felhívni arra, hogy az átadott adatok közül – a Be. 71. § (4) bekezdésével összhangban – a büntetőeljárás során törölni kell mindazon adatokat, amelyek a megkeresés céljával már nem függenek össze. Amennyiben a rendőrség kiegészített, pontosított megkeresése megfelel a Be. 71. § (3)-(4) bekezdései által támasztott követelményeknek, akkor – a Be. 71. § (1) bekezdéséből fakadóan – a szolgáltató köteles a megkeresést teljesíteni.

V.3. A pénzügyi szektor adatkezelése

A pénzügyi szolgáltatók adatkezeléseit érintő beadványok 2014-ben is jelentős számban érkeztek a NAIH-hoz. E szektorális adatkezelés legnagyobb problémáját jelenleg is az jelenti, hogy a szerződésalkötés során az állampolgárok vagy nem kapnak tájékoztatást – vagy félrevezető tájékoztatást kapnak – tekintetben, hogy mely adatszolgáltatás kötelező, mely adatok megadása szükséges és elengedhetetlen feltétele a szolgáltatásnyújtásnak, s melyek azok, amelyeknél az ügyfelet valós választási lehetőség illeti meg, mint például a mobiltelefonszám, e-mail cím esetében.

A pénzügyi szolgáltatóknak a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény (a továbbiakban: Pmt.) alapján folytatott adatkezelése (ügyfél-átvilágítási eljárás, nyilatkozattétel a tényleges tulajdonosról, a szolgáltató bejelentési kötelezettsége) kötelező adatkezelésnek minősül. A Pmt. – 2013. augusztus 1-jétől hatályos – 42. §-a előírja, hogy a szolgáltató 2014. december 31-ét követően köteles az ügyleti megbízás teljesítését megtagadni, amennyiben az ügyféllel 2013. július 1. előtt létesített üzleti kapcsolatot, vagy ha az ügyfél a szolgáltatónál ügyfél-átvilágítás céljából személyesen vagy képviselő útján 2014. december 31-ig nem jelent meg, és az ügyfél vonatkozásában a Pmt. 7-10. §-aiban meghatározott ügyfél-átvilágítás eredményei 2014. december 31-én nem állnak teljes körűen rendelkezésére. Az adategyeztetés az önkéntes kölcsönös biztosítópénztárak esetében e törvényi rendelkezés alapján 2014-ben történt meg.

Egy nagy lakossági ügyfélkörrel rendelkező egészségpénztár az adategyeztetést szolgáló adatlapján ügyfeleit a társadalombiztosítási azonosító jel (a továbbiakban: TAJ-szám) megadására kötelezte. Az említett adatlap fő célja az volt, hogy a Pmt.-ben foglalt ügyfél-átvilágítási kötelezettségének az adatkezelő eleget tegyen. Az adatlap szerinti tájékoztatás azonban azt sugallta, hogy a TAJ-szám felvételére a Pmt. alapján kerül sor, így a dokumentum egyértelműen megtévesztette az érintetteket. A NAIH felszólította az adatkezelőt az így begyűjtött TAJ-számok törlésére.

A fenti eset is mutatja, hogy a pénzügyi szolgáltatóknak a különböző célú adatkezeléseiket egyértelműen el kell határolniuk. A közvetlen üzletszerzés, piackutatás, bankcsoporton belüli adattovábbítás esetében lehetőséget kell teremteniük arra, hogy az egyes adatkezelési célokról külön-külön nyilatkozhassanak ügyfeleik, élve az információs önrendelkezési jogukkal.

Közel harminc állampolgári bejelentés érkezett a NAIH-hoz, melyben volt magánnyugdíj-pénztári tagok – akik időközben átléptek az állami társadalombiztosítási rendszerbe – azt sérelmezték, hogy személyes adataikat a pénztár továbbra is kezeli. A magánnyugdíjpénztár és a volt tagok közötti elszámolási vitában merült fel az esetleges jogsértés lehetősége. A NAIH vizsgálata azonban megállapította, hogy a jogviszonyból származó jogok és kötelezettségek érvényesíthetőségének elévüléséig a pénztár jogszerűen kezelheti volt tagjai személyes adatait. A magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény ezzel összhangban előírja, hogy pénztáraknak olyan adattároló rendszerrel kell rendelkezniük, amely biztosítja, hogy az archivált anyagokat a jogszabályban meghatározott ideig, de legalább az adott tag tagsági jogviszonyának megszűnését követő öt évig visszakereshetően, eredeti állapot szerint helyreállíthatóan megőrizzék.

A NAIH 2014-ben is hangsúlyosan ellenőrizte azt, hogy a pénzügyi szektor adatkezelése során érvényesül-e az érintettek tájékoztatáshoz való joga. Így például, hogy a telefonos panaszkezelés esetében az ügyfelek hozzájutnak-e az ügyfélszolgálatlalt folytatott beszélgetések hanganyagához. A NAIH több esetben vizsgálta azt is, hogy élet-, és balesetbiztosítások esetében az ügyfelek megkapják-e az egészségügyi adataikat tartalmazó orvosszakértői vélemények másolatát, illetőleg a vagyonbiztosítási jogviszony kárrendezési szakában megismerhetik-e a kárfelvételi jegyzőkönyv tartalmát, valamint a kárszakértő által készített szakvéleményt.

V.4. Telemarketing

A NAIH-hoz a 2014-es év folyamán jelentős számban érkeztek olyan bejelentések, melyekben az érintettek a hozzájuk beérkező kéretlen SMS üzenetek, valamint telefonhívások kapcsán kértek állásfoglalást.

Az Eht. 160-161. §-ai, illetőleg az elektronikus hírközlési előfizetői szerződések részletes szabályairól szóló 6/2011. (X. 6.) NMHH rendelet 22-24. §-ai alapján a mobiltelefon-szolgáltatók és a vezetékes telefonszolgáltatók nyilvános előfizetői névjegyzékét (telefonkönyvet) hozhatnak létre.

A hatályos törvényi rendelkezések azon az elven alapulnak, hogy főszabály szerint az előfizetők telefonszámai szabadon felhasználhatóak, ha azok szerepelnek az előfizetői névjegyzékben. A jogalkotó azonban megteremtette annak

a lehetőségét is, hogy az előfizetők úgy rendelkezhessenek, hogy telefonszámuk ne legyen bárki számára megismerhető, illetve szabadon felhasználható. Az Eht. 160. § (4) bekezdése értelmében az előfizető számára külön költség nélkül biztosítani kell azt a jogot, hogy kérésére kimaradjon a nyomtatott vagy elektronikus névjegyzékből, illetőleg az előfizetői névjegyzékben feltüntessék, hogy személyes adatai nem használhatóak fel közvetlen üzletszerzés, tájékoztatás, közvélemény- vagy piackutatás céljára, illetőleg azt is kérheti, hogy lakcímét csak részben tüntessék fel az előfizetői névjegyzékben.

Mindemellett az Eht. 162. §-a határozza meg azt, hogy az előfizetői névjegyzékben szereplő adatokat milyen módon lehet felhasználni közvetlen üzletszerzési célra. Eszerint emberi beavatkozás nélküli, automatizált hívorendszer csak akkor alkalmazható közvetlen üzletszerzés, tájékoztatás, közvélemény- és piackutatás céljára, ha ehhez az előfizető előzetesen hozzájárult. Tilos továbbá közvetlen üzletszerzés, tájékoztatás, közvélemény- vagy piackutatás, valamint a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Grt.) 6. §-ának hatálya alá nem tartozó közvetlen üzletszerzés, illetve egyéb, a Grt. szerinti reklámnak nem minősülő tájékoztatás céljából olyan előfizetővel kapcsolatot kezdeményezni, aki úgy nyilatkozott, hogy nem kíván ilyen kapcsolatfelvételt fogadni.

Az Eht., valamint a Grt. szerint megállapítható, hogy a hatályos jogszabályi rendelkezések azt az elvet követik, hogy az előfizetői névjegyzékben szereplő személyek adatait fel lehet használni közvetlen üzletszerzésre, kivéve akkor, ha a névjegyzékben való szereplés ellen tiltakoznak, vagy nyilatkoznak arról, hogy személyes adataikat közvetlen üzletszerzésre nem lehet felhasználni. Ez utóbbival kapcsolatban az elektronikus hírközlési szolgáltatók azt a gyakorlatot követik, hogy egy paragrafus-jelet helyeznek el a természetes személy neve mellett, ezzel jelezve, hogy telefonszámát nem lehet közvetlen üzletszerzésre felhasználni.

A Grt. 6. § (1) bekezdése alapján, ha külön törvény eltérően nem rendelkezik, elektronikus hirdetés természetes személynek, mint reklám címzettjének közvetlen megkeresése útján, így különösen elektronikus levelezés vagy azzal egyenértékű más egyéni kommunikációs eszköz útján (ilyenek például: e-mail, sms, mms, fax) kizárólag akkor közölhető, ha ahhoz az elektronikus hirdetés címzettje előzetesen, egyértelműen és kifejezetten hozzájárult. Ugyanezen jogszabályhely (4) bekezdése alapján címzett reklámküldemény természetes személy, mint a reklám címzettje részére közvetlen üzletszerzés útján a címzett előzetes, és kifejezett hozzájárulásának hiányában is küldhető, a reklámozó és a reklámszol-

gáltató azonban köteles biztosítani, hogy a reklám címzettje a reklám küldését bármikor ingyenesen és korlátozás nélkül megtilthassa. Megtiltás esetén az érintett személy részére reklám közvetlen üzletszerzés útján a továbbiakban nem küldhető.

A NAIH állásfoglalásaiban felhívta az érintettek figyelmét arra, hogy Magyarországon az elektronikus hirdetések küldését elsődlegesen a Grt., illetve az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Ekertv.) szabályozza. A Grt. 24. § (4) bekezdése alapján az elektronikus hirdetés küldésével kapcsolatos rendelkezések megsértése esetén a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NMHH) jár el az Ekertv. 16/B-16/E. §-aiban meghatározottak szerint.

A NAIH tapasztalatai azt mutatják, hogy sok cég „hideg” (véletlenszerű) hívásokkal, vagy géppel generált telefonszámok felhívásával jut el az emberekhez közvetlen üzletszerzési céllal, akár telefonkönyv segítségével nélkül is. Ilyen esetben az is előfordulhat, hogy a direkt marketinget alkalmazó cégek nem is értesülnek arról, hogy az érintett személy „letiltotta” a közvetlen üzletszerzésre irányuló kapcsolatfelvételt, tehát a neve mellett ott áll a paragrafus jel a telefonkönyvben. Mivel a titkosított telefonszámok nem jelennek meg az előfizetői névjegyzékben (és ez magában foglalja azt is, hogy az előfizető nem járul hozzá ahhoz, hogy direkt marketing céljára felhasználják telefonszámát), a titkosított telefonszámok kereskedelmi célból történő hívása minden esetben sérti az érintett információs önrendelkezési jogát, még akkor is, ha a hívó fél nincs tudatában annak, hogy a tárcsázott szám titkosított.

A hatályos törvényi rendelkezések alapján az állampolgár elektronikus hírközlési szolgáltatója (vezetékes telefonszolgáltató, mobiltelefon-szolgáltató) felé tehet olyan nyilatkozatot, amelyben kéri, hogy adatai ne jelenjenek meg a névjegyzékben, vagy tüntessék fel mellette, hogy azok közvetlen üzletszerzés céljából nem használhatóak fel. Arra azonban nincs gyakorlati lehetőség, hogy az érintett valamennyi telemarketinggel foglalkozó gazdasági társaság felé általános nyilatkozattal éljen annak érdekében, hogy az ilyen tevékenységet folytató cégek egyike se léphessen vele kapcsolatba a telefonszámán keresztül. Ezt a szándékot jelölti kifejezésre a § jel feltüntetése a telefonkönyvben, amelyet minden szereplő köteles lenne tiszteletben tartani.

V.5. A társasházi, lakásszövetkezeti dokumentumok, valamint a közös költség tartozással kapcsolatos adatok megismerhetősége, illetve a jegyzők társasházak feletti törvényességi felügyeleti jogköre

A NAIH-hoz a tavalyi év folyamán is számos bejelentés érkezett, melyben a bejelentők a társasházi és lakásszövetkezeti dokumentumok nyilvánosságával kapcsolatban fogalmazták meg kérdéseiket, illetve arról kértek tájékoztatást, hogy a tulajdonosok közös költség tartozásai milyen feltételek mellett, és milyen formában ismerhetők meg. A NAIH továbbra is feladatának tekinti az állampolgárok személyiségi jogainak védelme érdekében a tárgyban a jogi tudatosság erősítését.

Ezekben az ügyekben a NAIH az alábbiakat emelte ki. Az éves elszámolás elfogadásáról a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Társasházi tv.) 28. §-a szerint a közgyűlés határoz. Szükségszerű tehát, hogy az éves elszámolás benyújtásakor, annak elfogadása érdekében a közgyűlés megismerhesse az elszámolásban szereplő adatokat, így a közös költségekhez való hozzájárulás előírását és teljesítését a tulajdonostársak nevének feltüntetésével. Ezen jogszabályhely alapján tehát a közgyűlés tagjainak, vagyis a tulajdonostársaknak lehetőségük van arra, hogy megismerjék azt, hogy név szerint melyik tulajdonostársnak mennyi közös költség hátraléka van. A megismerés módja lehet a könyvelésbe történő betekintés, vagy a postaládába dobott, lezárt tájékoztató.

A tulajdonosok azonban minden esetben kötelesek egymás személyiségi jogait tiszteletben tartani, így az érintettek személyes adatait nem hozhatják nyilvánosságra. Személyes adatok effajta nyilvánosságra hozatala az Infotv. szabályaival összeegyeztethetetlen, és személyiségi jogokat sért. Nincs törvényi felhatalmazás a közös költség hátralékkal rendelkező személyek nevének például faliújságon történő közzétételére, vagy a társasház honlapján történő nyilvánosságra hozatalára. A kérdéses személyes adatok ilyen fajta nyilvánosságra hozatala az Infotv. 4. §-ában szabályozott célhoz kötött adatkezelés alapelvével sem lenne összeegyeztethető.

A fentiekén túl az egyéb társasházi iratok (például számlák, bizonylatok, szerződések, megállapodások, döntések, egyéb hatósági vagy bírósági iratok, közszolgáltatást végzőktől származó iratok) kapcsán fontos kiemelni, hogy ezek megismerhetősége nem adatvédelmi kérdés, tekintettel arra, hogy az egyes

tulajdonosok, vagy más lakók információs önrendelkezési jogát, illetve magánszféráját a társasház gazdálkodásával kapcsolatos dokumentumok nem érintik. Ezek az iratok továbbá – tartalmuk szerint – nem tartoznak a közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok körébe sem az Infotv. fogalom-meghatározása szerint.

A NAIH álláspontja szerint a társasház közösségét érintő egyéb iratok, dokumentumok megismerésével kapcsolatban elmondható, hogy a Társasházi törvény 39. §-a alapján a tulajdonostársaknak betekintési joga van a társasház működésével, illetve gazdálkodásával kapcsolatos iratokba, így minden olyan szerződést, szerződéstervezetet vagy más iratot megismerhetnek, melyek a társasházat, elsősorban annak vagyoni helyzetét érintik, hiszen a társasház kötelezettségvállalásai a tulajdonostársakat terhelik.

Hangsúlyozandó azonban, hogy a társasházi iratokba való betekintés joga elsősorban a társasház egészének vagyoni helyzetéhez szorosan kapcsolódó szerződésekbe, számlákba való betekintésre vonatkozik, továbbá ilyen esetekben is szigorúan ügyelni kell arra, hogy a betekintést kérő tulajdonos csak azokat az adatokat ismerhesse meg, amelyek vagy személy szerint őt érintik vagy a teljes társasházközösségre vonatkoznak. Ebből következően mindazon személyes adatot ki kell takarni az iratbetekintéskor, amely nem szükséges ahhoz, hogy az érintett a társasház gazdálkodásáról tájékozódni tudjon. Az Infotv. rendelkezései csupán a természetes személyek adatait részesíti védelemben, cégek adatai a védelem körén kívül esnek – beleértve a nyilvánosan közzétett céges elérhetőségeket is – nem vonatkoznak.

A fenti rendelkezések a társasházak adatkezelései esetében alkalmazandók, lakásszövetkezetek esetében, – a már kifejtett elvekhez hasonlóan – az adatkezelésre vonatkozó releváns rendelkezéseket a lakásszövetkezetekről szóló 2004. évi CXV. törvény tartalmazza.

A társasházakban üzemeltetett kamerákkal kapcsolatban e körben érkezett bejelentések magas számára tekintettel fontos továbbra is felhívni a figyelmet a társasházi törvény 2014. február 1-jén hatályba lépett módosítására, mely alapján a társasház szerveinek és e szervek működésének törvényességi felügyeletét a jegyző látja el. Ezzel a szabályozással a jogalkotó régóta fennálló hiányosságot pótolta. A törvényességi felügyeletet ellátó jegyzők lényegében mindazon, a társasház működését érintő ügyben eljárhatnak, amelyek elbírálása nem tartozik kifejezetten bírósági vagy hatósági hatáskörbe.

V.6. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatók adatkezelésével kapcsolatos kérdések

2014-ben is érkeztek olyan bejelentések a NAIH-hoz, – állampolgároktól, szolgáltatóktól és helyi önkormányzatoktól egyaránt – amelyek a hulladékgazdálkodási közszolgáltatók adatkezelését érintették.

Gyakori kérdésként merült fel a hulladékgazdálkodási közszolgáltatók által kezelhető személyes adatok köre, illetve az adatkezelés feltételei. Többször kérték a NAIH állásfoglalását a hulladékgazdálkodási közszolgáltatók adatkezelésével kapcsolatos megfelelő helyi önkormányzati rendeleti szabályozásról, amely ügyekben központi kérdésként merült fel, hogy a szolgáltató jogosult-e beszerezni a helyi önkormányzattól az ingatlanhasználók személyes adatait, és amennyiben igen, milyen feltételekkel.

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás kötelező közszolgáltatás, igénybevétele kötelező az ingatlanhasználók részéről, amely együtt jár az ingatlanhasználó díjfizetési kötelezettségével. Ahhoz, hogy a hulladékgazdálkodási közszolgáltató a díjakat be tudja szedni, továbbá el tudja látni mindazokat a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás folyamatos ellátásával összefüggő feladatokat, amelyeket számára a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Hulladéktv.) és az azon alapuló helyi önkormányzati rendelet előír, szüksége van a természetes személy ingatlanhasználók bizonyos személyes adataira. Kétségtelen tehát, hogy a szolgáltató egyrészt törvényi kötelezettségei teljesítése, másrészt jogos érdekeinek érvényesítése (a díjhátralékok adók módjára történő behajtásának kezdeményezése) érdekében a természetes személy ingatlanhasználók törvényben meghatározott személyes adatait kezelheti.

A Hulladéktv. 38. § (3) bekezdése törvényi felhatalmazást ad a hulladékgazdálkodási közszolgáltatónak arra, hogy a természetes személy ingatlanhasználót felhívja arra, hogy személyes adatai közül a családi és utónevét, lakóhelyét, tartózkodási helyét és értesítési címét megadja. Ezt a rendelkezést a Hulladéktv. 35. § g) pontjában foglaltakkal összhangban kell értelmezni, amelynek alapján a helyi önkormányzat képviselő-testületének feladata a természetes személyazonosító adatok, valamint a lakcím kezelésére vonatkozó részletes szabályok kidolgozása. A Hulladéktv. 88. § (4) bekezdése felhatalmazza a települési önkormányzat képviselő-testületét, hogy rendeletben állapítsa meg a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásának és igénybevételének szabályait, illetve a 35. §-ban foglalt rendelkezések érvényesítéséhez szükséges szabályokat.

A fentieket összefoglalva a közszolgáltató törvényi felhatalmazás alapján az ingatlanhasználó természetes személyazonosító adatait, (nevét, születési helyét és idejét, anyja nevét) valamint lakcímét, illetve tartózkodási helyét, értesítési címét kezelheti, azzal, hogy a természetes személyazonosító adatok valamint a lakcím kezelésére vonatkozó részletes szabályokat a helyi önkormányzat képviselő-testületének rendeletben kell szabályoznia.

A közszolgáltató elsősorban az ingatlanhasználó felhívásának eredményeként, közvetlenül az ingatlanhasználótól szerezheti be a feladatai ellátásához, illetve jogos érdekeinek érvényesítése céljából szükséges fenti adatokat. Nehézséget jelenthet ugyanakkor a közszolgáltatónak az, ha ez az adatszolgáltatás az ingatlanhasználók részéről elmarad.

Ilyen esetben nem a helyi önkormányzat feladata, hogy az ingatlanhasználókról személyes adatokat szerezzen be a közszolgáltató helyett, és utóbbi adatokból a közszolgáltató részére adatbázist építsen, erre nincs törvényi felhatalmazása sem. Amennyiben az előírt bejelentési kötelezettségét az ingatlanhasználó elmulasztja, a közszolgáltató – az adatkezelési cél által feltétlenül indokolt mértékben – a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásból a közszolgáltatási feladatainak ellátása, illetve jogának, jogos érdekének érvényesítése érdekében adatokat igényelhet.

V.7. A választási eljárással kapcsolatos adatkezelések a személyes adatok védelme szempontjából

Adatvédelmi szempontból az országgyűlési választás és az azt megelőző kampány kiemelt jelentőségű, hiszen rövid idő alatt több millió választópolgár személyes adata kerül a pártok, jelölő szervezetek és jelöltek kezelésébe. A 2014-es év ugyanakkor abból a szempontból is különleges volt, hogy egyrészt az országgyűlési és az önkormányzati választások mellett sor került az Európai Parlament tagjainak választására is, másrészt pedig ez az év volt a választási reform keretében elfogadott, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) első erőpróbája. A NAIH 2014-ben folytatta azt a korábbi adatvédelmi biztosi hagyományt, hogy a választások előtt felhívja a kampányban résztvevők figyelmét a vonatkozó adatvédelmi követelmények betartására.² A 2014-es választásokat megelőzően a Hatóság hagyományteremtési szándékkal, első ízben konzultált a pártok, jelölő szervezetek képviselőivel, annak érdekében, hogy a kö-

---

2 <http://naih.hu/files/Valasztas-2014-Ajanlas-2014-02-04.pdf>

vetendő és helyes jogalkalmazási gyakorlatról a választási adatkezelések megkezdése előtt időben értesüljenek.

A NAIH a választási adatkezelések két, jól elkülöníthető – az ajánlás jogintézményéhez kapcsolódó, illetőleg a kampány célját szolgáló – csoportját járta körül.

A NAIH az ajánlások gyűjtésével kapcsolatban mindenekelőtt felhívta az adatkezelők figyelmét arra, hogy a választópolgárok magánszféráját maximálisan kötelességek tiszteletben tartani, így tilos az ajánlásért bármely ellentételezés adása vagy elfogadása. Az ajánlóíveken szereplő adatokat a jelöltállításától eltérő célra felhasználni jogellenes, ezért az ajánlóívek másolása (sokszorosítása, fénymásolása), illetőleg duplikált adatbázisok létrehozatala az azokon szereplő információk alapján, nem megengedett. Az ajánló személye nem hozható nyilvánosságra, bizalmasan kezelendő. A NAIH azt is elismerte, hogy a választópolgároknak méltányolható érdeke fűződik ahhoz, hogy ellenőrizni tudják, valóban az a személy gyűjti-e a személyes és különleges adataikat, aki az ajánlóíven szerepel. Ennek érdekében egyrészt az ajánlást gyűjtőknek – ez irányú kérés esetén – célszerű igazolniuk személyazonosságukat. Másrészt pedig a jelöltként indulni szándékozó választópolgároknak, illetőleg a jelölő szervezeteknek törekedniük kell a pontos és naprakész adatbázis vezetésére azokról a személyekről, akik az ajánlások gyűjtésében részt vesznek. Külön újdonsága a NAIH által kibocsátott ajánlásnak, hogy az ajánlások gyűjtése céljából végzett adatkezelések nyilván tartásba vételét – az ajánlások gyűjtésének előkészítésével összhangban végzett adatkezelések kapcsán – nem kell kérelmeznie az adatkezelőknek.

A kampánycélú adatkezelésekkel kapcsolatban a NAIH azt a követelményt fogalmazta meg, hogy amennyiben a központi névjegyzék, illetőleg a polgárok személyiadat- és lakcímnnyilvántartásának felhasználásával juttatnak kampányanyagokat a választópolgárok részére, akkor az érintetteket e tényről tájékoztatni kell. Továbbá a nyilvános terjesztésű telefonkönyvből azon magánszemély előfizetők telefonszámait lehet leválogatni és felhívni, akik hozzájárultak annak közzétételéhez, és előfizetői szerződésükben a közvetlen üzletszerzés, tájékoztatás, közvélemény- vagy piackutatás célját szolgáló megkeresések fogadását sem zárták ki. Nem megengedett ugyanakkor az olyan hívórendszer alkalmazása, amely a számgenerálás elvén alapszik, mert ennek használata sértheti a választópolgárok magánszféráját. A nyilvános telefonszámokat tartalmazó adatbázist hasznosító automatizált hívórendszer csak akkor alkalmazható, ha az adatbázis kizárólag azoknak az előfizetőknek az aktuális adatait tartalmazza, akik az előfizetői szerződésükben hozzájárultak számuk közzétételéhez, valamint a marketing és tájékoztatási célú megkeresések fogadását sem zárták ki, illetve az automatikus hívások a szimpatizánsok által önként rendelkezésre bocsátott telefonszámok alapján bonyolódnak.

Biztosítani kell továbbá a hívások megszakíthatóságát az érintettek részére. Elektronikus levelezési cím vagy mobiltelefonszám felhasználásával kizárólag azoknak a választópolgároknak küldhető kampányanyag, akik korábban ezeket az adataikat a jelöltként indulni szándékozó választópolgár, a jelölt vagy a jelölő szervezet rendelkezésére bocsátották, és kinyilvánították, hogy ezen információk útján is kapcsolatot kívánnak velük tartani. Tilos az egyéni vállalkozók adatait tartalmazó adatbázisokat és nyilvános szakértői névjegyzékeket (például könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartása) kampánycélra felhasználni. Közvetített címzett üzenetek esetén azok kiküldését megelőzően gondosan értékelni kell a jogi környezetet.

Szemben az ajánlások gyűjtésével, az adatkezelők kötelesek a választási kampány céljából folytatott adatkezelések nyilvántartásba vételét kérelmezni a NAIH-tól. Különbséget kell azonban tenni a választási kampány céljából végzett általános, illetőleg a választási kampány keretén belül jól elkülöníthető, eseti célú kampánytevékenységek között.

A NAIH külön iránymutatásokat fogalmazott meg a jelölőszervezetekkel való kapcsolattartás, illetve a kampányt segítő önkéntesek adatainak kezelését illetően. Az előbbivel kapcsolatban felhívta a jelölő szervezetek figyelmét arra, hogy a választási eljárással kapcsolatos adatkezelések tekintetében jelöljenek ki olyan személyeket, akik biztosítják a kapcsolattartást a választópolgárokkal. Az önkéntesek adatainak kezelésére vonatkozóan pedig azt az ajánlást fogalmazta meg, hogy a jelöltek és jelölő szervezetek csak olyan jelentkezési lapokat fogadjanak be, amely a saját adatbázisukban regisztrált tagtól érkezett. Azon személyek adatait, akik a megerősítés iránti megkeresés során nem járulnak hozzá személyes adataik kezeléséhez, nem tarthatják nyilván, „*negatív adatbázis*” nem képezhető. Végezetül az elsődleges címzettek figyelmét minden esetben fel kell hívni arra, hogy az adatközlés csak a másodlagos címzett tudtával és beleegyezésével történhet.

A 2014-es év újítása volt, hogy a NAIH – az ügyfélbarát szemlélet jegyében – egy külön oldalt (<http://naih.hu/okv2014>) hozott létre az önkormányzati választások előtt, amely azt a célt szolgálta, hogy az adatkezelők nyilvántartásba vételi kötelezettségének teljesítését megkönnyítse. Ennek érdekében az említett oldalon közzétett egy bejelentést elősegítő formanyomtatvány mintát, az ahhoz tartozó kitöltési útmutatót, valamint a jelöltek adatait tartalmazó lista mintáját. A NAIH kérte továbbá a 2014. évi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők általános választásán jelöltként indulni szándékozó választópolgárokat, a jelölteket és a jelölő szervezeteket, hogy a személyes adatok kezelésével járó közvetlen politikai kampánytevékenység nyilvántartásba vételét kizárólag elektronikus úton kezdeményezzék.

VI. Vizsgálati ügyek – Információszabadság

VI.1. A választási eljárás az információszabadság tükrében

A transzparencia a választások és a választási procedúra egyik legalapvetőbb feltétele. Átláthatóság hiányában a választások eredménye megkérdőjelezhetővé válik, az állampolgároknak az eljárás tisztaságába vetett hite erodálódik, ami végső soron a demokratikus államok legitimitását sodorja veszélybe. Az információszabadság érvényre juttatása ezért a választási eljárás során különösen fontos követelmény.

A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) újdonsága, hogy a 2. § (1) bekezdés f) pontja a választási eljárás alapelvei között nevesíti a nyilvánosságot. Ez azért jelent újdonságot a korábbi szabályozáshoz képest, mert az 1997. évi C. törvény önálló fejezetben, de nem alapelvként szabályozta a transzparenciát.

A Ve. 2. § (3) bekezdése továbbá általánosságban mondja ki, hogy a választási szervek rendelkezésére álló adatok – törvényben megállapított kivétellel – nyilvánosak. A Ve. 2. § (4) bekezdése továbbá úgy rendelkezik, hogy a választás kitűzése és a választás eredményének jogerőre emelkedése közötti időszakban az Infotv.-nek a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok igénylésére vonatkozó rendelkezéseit a választási szervek azzal az eltéréssel kötelesek alkalmazni, hogy a közérdekű adatigénylésnek haladéktalanul, legfeljebb azonban 5 napon belül eleget kell tenniük.

A Ve.-ben foglalt általános rendelkezések alkalmazása több gyakorlati kérdést is felvetett az elmúlt év során, amelyek megválaszolása a NAIH-ra hárult. Mindekenelőtt tisztázni kellett az Infotv. és a Ve. nyilvánosságra vonatkozó szabályainak viszonyát.

Az egyik ügyben egy önkormányzat azzal a kérdéssel fordult a NAIH-hoz, hogy a Ve. 2. § (4) bekezdése szerinti 5 napos határidő minden közérdekű adatigénylésre vonatkozik-e a választási eljárás ideje alatt. A NAIH az ügyben kiadott

állásfoglalásában azt vette alapul, hogy a törvény értelmében a választási szervek rendelkezésére álló dokumentumokban szereplő adatok – a személyes adatok, illetőleg a Ve.-ben vagy az Infotv.-ben meghatározott esetleges kivételekkel – bárki számára hozzáférhetőek. Az alapelvi szinten megjelenő nyilvánosság tekintetében a Ve. szerint továbbá az Infotv. vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. A közérdekű adatigénylés szempontjából ezért az Infotv. általános, a Ve. pedig – amennyiben tartalmaz kifejezetten eltérő rendelkezéseket – speciális szabálynak minősül. A NAIH a konkrét ügyben megállapította, hogy a Ve. 2. § (4) bekezdése szerinti határidő az Infotv. 29. §-ában foglaltakhoz képest ilyen speciális szabály. A jogalkotó ugyanis kifejezetten a választási eljárás rövidségére tekintettel csökkentette le a közérdekű adatigénylések megválaszolására szolgáló, a választási szervek rendelkezésére álló időkeretet. (NAIH-2125/2014/V)

Egy másik ügyben egy állampolgár bejelentéssel fordult a NAIH-hoz, amelyben azt kifogásolta, hogy az illetékes választási iroda megtagadta a Budapest 12. számú országgyűlési egyéni választókerülethez tartozó valamennyi szavazókör szavazóköri jegyzőkönyv elektronikus (szkennelt) másolatának kiadására irányuló közérdekű adatigénylésének teljesítését. A megtagadás egyik konkrét indoka azt volt, hogy a Ve. 204. §-a biztosítja a szavazóköri jegyzőkönyvek megismerhetőségét oly módon, hogy azok egy példánya az illetékes választási irodában a szavazást követő 3 napon belül megtekinthető. A választási iroda szerint a Ve. idézett szabálya speciális rendelkezéseket állapít meg, amelyre tekintettel az Infotv. 28. § (1) bekezdésére alapítottan benyújtott kérelem teljesítésére nincs mód. A NAIH az ügyben kiadott állásfoglalásában ugyanakkor megállapította, hogy a Ve. A választási iroda kezelésében lévő jegyzőkönyvek tartalmának megismerésével kapcsolatban csupán annyiban tartalmaz eltérést, hogy az adatigénylés teljesítésének határidejét lerövidíti. Nincs a törvényben ugyanakkor kifejezett speciális előírás az információs szabadság korlátozásával összefüggésben, amely adott esetben kibővítené a közérdekű adatok megtagadásának Infotv. 27. és 30. §-ában felsorolt indokainak körét. A szavazóköri jegyzőkönyvek megismerésének korlátozása szempontjából ezért kizárólagosan az Infotv.-ben foglaltakat kell figyelembe venni. A NAIH végezetül figyelembe vette, hogy a szavazóköri jegyzőkönyvek megismerhetősége alapvető fontosságú, hiszen e dokumentumok tartalmazzák a szavazás hivatalos eredményét. Mivel pedig az illetékes választási iroda nem hivatkozott az Infotv.-ben meghatározott körülmények fennállására, amely jogszerűvé tette volna a bejelentő kérelme teljesítésének megtagadását, a NAIH megállapította a bejelentő közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő alapjogának sérelmét. Erre tekintet-

tel pedig felszólította a választási irodát a bejelentő által megismerni kívánt jegyzőkönyvek szkennelt másolatának kiadására. (NAIH-973/2014/V)

A Ve. alkalmazása során kérdésként merült fel a Nemzeti Választási Iroda (a továbbiakban: NVI) részéről, hogy mely adatok tartoznak a 2. § (3) bekezdése szerinti közérdekű adatok fogalmi körébe. Az NVI azzal kapcsolatban kért állásfoglalást, hogy a választási szervezetek ki kell-e adnia – arra irányuló adatigénylés esetén – a meghatározott sorszámokkal ellátott ajánlóíveket átvett jelölő szervezetek nevét. A NAIH álláspontja szerint a Ve. 2. §-ában foglaltak a választási szervek kezelésében lévő, választásokkal kapcsolatos tevékenységükre vonatkozó vagy annak ellátásával összefüggésben keletkezett információk nyilvánosságát írják elő. Mivel pedig az ajánlások ellenőrzése a választási szervek feladata, ezért a meghatározott sorszámokkal ellátott ajánlóíveket átvett jelölő szervezetekkel kapcsolatos információk a rendelkezésükre állnak. Következésképpen a beadványban szereplő adatokra vonatkozó közérdekű adatigénylésnek az illetékes választási szervek a Ve. 2. § (3) bekezdésében meghatározott határidőn belül kötelesek eleget tenni. (NAIH-781/2014/V)

A Ve.-ben foglalt, a választási szervek tevékenységére irányuló proaktív nyilvánossággal kapcsolatos rendelkezések alkalmazásával összefüggésben is érkezett bejelentés a NAIH-hoz.

Egy állampolgár azt kifogásolta, hogy a Vas Megyei Területi Választási Bizottság (a továbbiakban: TVB) nem tette közzé az interneten az egyik, a bejelentő által kezdeményezett ügyben született határozatát. A bejelentő azt sérelmezte, hogy a TVB a döntést csupán postai úton küldte meg a számára, emiatt nem értesült megfelelő időben annak tartalmáról, így nem is élhetett a Ve.-ben meghatározott bírósági felülvizsgálati lehetőséggel. Állásfoglalásában a NAIH egyrészt azt vette figyelembe, hogy a Ve. 48. §-a értelmében a határozat rövid úton való közlésének módját a kérelmezőnek kell megjelölnie. Ennek hiányában a választási bizottság döntését a meghozatalát követő munkanapon postai szolgáltató útján, hivatalos iratként kell kézbesíteni az érintett központi névjegyzékben szereplő értesítési címére vagy lakcímére. Mindemellett a határozatait – a személyes adatok kivételével – nyilvánosságra is kell hoznia. Ennek módjait azonban a Ve. nem határozza meg. Ilyen irányú iránymutatást a törvény értelmezésére feljogosított Nemzeti Választási Bizottság sem bocsátott ki. Következésképpen e kötelezettségnek számos módon eleget lehet tenni. A TVB a vizsgálat során ezzel kapcsolatban arról tájékoztatta a NAIH-ot, hogy a bejelentő nem bocsátott a hatóság rendelkezésére egyéb, a határozat rövid úton való közlését lehetővé tevő elérhetőségi adatot (például: elektronikus levelezési címet, fax- vagy telefonszámot). A TVB minde-

mellett a határozatát a megyeháza épületében található hirdetőtáblán is közzétette, ahol azt bárki megismerhette. Erre tekintettel a NAIH az ügyben nem állapította meg az információs szabadság sérelmét. Megjegyezte ugyanakkor azt is, hogy a Ve. szerinti szűk fellebbezési határidők azt indokolnák, hogy a TVB a döntéseit az interneten is elérhetővé tegye a választópolgárok számára. A XXI. századi kívánalmaknak, az információs társadalom és az e-közigazgatás jelentette kihívásoknak ugyanis az online közzététel felelne meg leginkább. *(NAIH-2203/2014/V)*

Az információs jogok közötti összeütközésként jelentkezett az az eset, hogy milyen módon biztosítható egyszerre a választási eljárás nyilvánossága és a választáson jelöltként induló személyek személyes adatok védelméhez fűződő joga.

Egy jegyző beadvánnyal fordult a NAIH-hoz, amelyben azzal kapcsolatban kért állásfoglalást, hogy nyilvánosságra hozható-e a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásán indulni szándékozó jelöltek lakcíme a nyilvántartásba vételükről szóló határozatban. A NAIH az ügyben kiadott állásfoglalásában egyrészt a jelöltek bejelentésével kapcsolatos eljárást vizsgálta meg. A Ve. szerint az illetékes választási bizottság minden, a törvényes feltételeknek megfelelő jelöltet nyilvántartásba vesz. Az erről szóló határozat a Ve. 46. § b) pontja alapján tartalmazza – többek között – a kérelmező nevét és lakcímét. Másrészt az érintettek említett információi részét képezik az NVI által vezetett központi elektronikus nyilvántartásnak is. Az említett adatbázis megismerhetőségére, a benne foglalt adatokhoz való hozzáférésre vonatkozóan a Ve. nem határoz meg külön szabályokat. Harmadrészt – a NAIH álláspontja szerint – a jelöltekkel kapcsolatban bárki által megismerhető adatok körének meghatározása során figyelembe kell venni az egyéni szavazólapok tartalmát is. Az egyéni szavazólapon a törvény értelmében csak a jelölt nevét kell feltüntetni, a lakcímet már nem. A Ve. tehát egyértelműen megjelöli azon adatkört, amely tekintetében a nyilvánosságának mindenkor érvényesülnie kell: ez kizárólagosan a jelöltek neve. A NAIH ezért megállapította, hogy a független jelöltek lakcímeinek, mint személyes adatoknak, a megfelelő jogalap nélküli nyilvánosságra hozatala az illetékes választási bizottság internetes honlapján, sértette az érintettek személyes adatok védelméhez fűződő alapjogát. *(NAIH-2666/2014/V)*

Végezetül megemlítendő, hogy a NAIH többször is hangsúlyozta, hogy a Ve. 2. §-ában foglaltak kizárólag a választási szervek kezelésében lévő, választásokkal kapcsolatos tevékenységükre vonatkozó vagy annak ellátásával összefüggésben keletkezett információk nyilvánosságát írják elő. A törvény rendelkezéseit a választási eljárással össze nem függő adatok megismerése tekintetében nem kell alkalmazni, mivel ezekre az Infotv., illetőleg más jogszabályok vonatkoznak.

Ez azonban nem jelentheti azt, hogy a választásokkal összefüggésben eljáró más szervek tevékenységének átláthatósága korlátozott lenne.

VI.2. Transzparencia és kampányfinanszírozás

A Magyar Államkincstár (a továbbiakban: MÁK) konzultációs beadvánnyal fordult a NAIH-hoz, amelyben azzal kapcsolatban kért állásfoglalást, hogy – erre irányuló adatigénylés esetén – kiadható-e az országgyűlési képviselők választása kampányköltségeinek átláthatóvá tételéről szóló 2013. évi LXXXVII. törvény alapján igénybe vett támogatások kapcsán visszafizetésre kötelezett jelöltek és jelölőszervezetek névsora. A NAIH az ügyben megállapította, hogy az Infotv. 27. § (3) bekezdése értelmében – főszabály szerint – a központi költségvetés felhasználásával, a költségvetést érintő juttatással összefüggő adatok közérdekből nyilvános adatnak minősülnek. Ebből következően a 2013. évi LXXXVII. törvény alapján igénybe vett támogatások visszafizetésre kötelezett jelöltek és jelölőszervezetek neve mellett az általuk visszafizetendő összeg is bárki számára korlátozás nélkül megismerhető adatnak minősül. Ezeket a MÁK, mint a 2013. évi LXXXVII. törvény 2. § (2) bekezdése alapján adatkezelőnek minősülő közfeladatot ellátó szerv – erre irányuló kérelem esetén – köteles kiadni az adatigénylő részére. Tekintettel azonban arra, hogy a MÁK nem minősül választási szervnek, az Infotv. alapján 15 nap áll rendelkezésére főszabály szerint az adatigénylés teljesítésére. (NAIH-1153/2014/V)

Egy másik ügyben egy újságíró fordult beadvánnyal a NAIH-hoz, amelyben arról kért állásfoglalást, hogy az országgyűlési képviselő-választásokon jelöltként induló szervezetek és személyek számára kifizetett támogatással összefüggő adatok, így különösen a támogatás felhasználásáról benyújtott elszámolás, illetve a bizonylatok nyilvánosak-e. A beadványozó állítása szerint ugyanis a MÁK az Infotv. 30. § (7) pontjára hivatkozással megtagadta az erre irányuló adatigénylését. Válaszlevelében a NAIH kijelentette, hogy a kampánytámogatásokkal összefüggő adatok egyértelműen közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatoknak minősülnek. Ugyanakkor az a tény, hogy az adatigénylés számlák másolatának megismerésére irányul, még nem teszi jogszerűvé az Infotv. 30. § (7) bekezdésének automatikus alkalmazását, hiszen ezen megtagadási ok esetében is alkalmazni kell az Infotv. 30. § (5) bekezdését, amelynek értelmében, ha a közérdekű adat megismerése iránti igény teljesítésének megtagadása tekintetében törvény az adatkezelő mérlegelését teszi lehetővé, a megtagadás alapját szűken kell értelmezni, és a közérdekű adat megismerésére irányuló igény teljesítése kizárólag

abban az esetben tagadható meg, ha a megtagadás alapjául szolgáló közérdek nagyobb súlyú a közérdekű adat megismerésére irányuló igény teljesítéséhez fűződő közérdeknél. (NAIH-1448/2014/V)

VI.3. Az átláthatóság, mint cél és eszköz, avagy kihívások az állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok nyilvánosság-orientált működésében

A NAIH működésének kezdete óta kiemelt ügycsoportként kezeli a közpénzzel gazdálkodó cégek működésének nyilvánosságával kapcsolatos beadványokat. Mi sem jelzi ezt jobban, mint hogy az első ajánlás is e témában jelent meg 2012-ben.

Az állami tulajdonban lévő cégek közzétételi kötelezettségével egy kutatásában a Transparency International Magyarország (a továbbiakban: TI) is foglalkozott. A TI a cégek széles körében felmérést készített a honlapon eddig közzétett adatokról, a cégek vezetőivel interjúkat készített, hogy felmérje a nyilvánosság melletti hajlandóság pozitívumait, illetve a nyilvánosság megteremtése során tapasztalt kihívásokat, a visszatartó erők körét, jelentőségét.

Mind a NAIH, mind a TI azt tapasztalta, hogy a nyilvánossággal egyáltalán foglalkozó állami, önkormányzati cégek még azt az alapvető elvárást is vitatják, amely szerint a közpénzzel való gazdálkodás egyenértékű a minimálisan korlátozott nyilvánossággal. A NAIH már 2012-ben kifejtette a nyilvánosság érdekében tett előremutató jogalkotási lépés jelentőségét, ezt azonban több esetben nehezen tudta elfogadtatni a közpénzzel gazdálkodó gazdasági társaságok vezetőivel, jogtanácsosaival. A nyilvánossággal szembeni gyanakvás, hátráltató kötelezettségként való felfogás nem sokat változott. Az előremutató alaptörvényi szabályozás követése a várt, remélt változásokat egyelőre nem igazolta. Míg a kizárólag a versenyszférában tevékenykedő magántulajdonban lévő cégek a korrupció megelőzése, leküzdése mellett teszik le voksukat, és teszik az üzleti policy részévé az interneten való közzétételt, az állami, önkormányzati cégek visszafogottan követik a példát. A nyilvánosság kiterjesztése tényleges megvalósításának tehát elsődleges feltétele az, hogy a közpénzből gazdálkodó, közpénzből alapított gazdasági társaságok elfogadják, hogy ők az információszabadság, mint alapjog kötelezettjei.

A NAIH 2012-től követett jogértelmezése szerint az állami tulajdonban lévő cégek esetében az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Ávtv.)

5. § (1) és (2) bekezdései egyértelmű helyzetet teremtenek, hiszen a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény szerinti közfeladatot ellátó szervnek vagy személynek minősítik az állami vagyonnal gazdálkodó vagy azzal rendelkező szervet vagy személyt.

Az önkormányzatok által alapított, azok legalább többségi tulajdonában lévő gazdasági társaságok esetében – ennyire egyértelmű megfogalmazás híján – az érvelés során már érdemes a gazdasági alkotmányosság körében kifejtett alaptörvényi rendelkezésekig visszanyúlni. Magyarország Alaptörvényének 38. cikke értelmében az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. Nemzeti vagyon alatt értendők többek között az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában lévő dolgok, pénzügyi eszközök, vagyoni értékkel rendelkező jogok, társasági részesedések. Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek törvényben meghatározott módon, önállóan és felelősen gazdálkodnak a törvényesség, a célszerűség és az eredményesség követelményei szerint. Az Alaptörvény e cikke, a közpénzekkel való gazdálkodás átláthatóságának követelményét, valamint a 39. cikk (2) bekezdése a közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű adattá minősítését alkotmányos rangra emelte.

Az Alaptörvény, amely minden, a közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatot közérdekű adattá minősített, kijelölte azt az utat, ahol a nyilvánosság, az átláthatóság válik főszabállyá. Az alaptörvényi rendelkezéseket, a közpénzek felhasználásának átláthatóságát a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.) rendelkezései segítik.

Az Alaptörvénnyel összhangban az Nvtv. 7. §-a kimondja, hogy a nemzeti vagyon alapvető rendeltetése „*a közfeladat ellátásának biztosítása*”. A nemzeti vagyon-gazdálkodás feladata a nemzeti vagyon rendeltetésének megfelelő, az állam, az önkormányzat mindenkori teherbíró képességéhez igazodó, „*elsődlegesen a közfeladatok ellátásához*” és a mindenkori társadalmi szükségletek kielégítéséhez szükséges, egységes elveken alapuló, átlátható, hatékony és költségta-
karékos működtetése, értékének megőrzése, állagának védelme, értéknövelő használata, hasznosítása, gyarapítása, továbbá az állam vagy a helyi önkormányzat feladatának ellátása szempontjából feleslegessé váló vagyontárgyak elidegenítése.

Az Nvtv. 10. § (1) bekezdése értelmében a nemzeti vagyont, annak értékét és változásait a tulajdonosi jog gyakorlója nyilvántartja. Az érték nyilvántartásától el lehet tekinteni, ha az adott vagyontárgy értéke természeténél, jellegénél fogva

nem állapítható meg. A nyilvántartásnak tartalmaznia kell a vagyon „elsődleges rendeltetése szerinti közfeladat megjelölését” is. A nyilvántartási adatok – a minősített adat védelméről szóló törvény szerinti minősített adat kivételével – nyilvánosak.

A NAIH joggyakorlatával összhangban, azt megerősítve született meg az Alkotmánybíróság határozata is. Az Alkotmánybíróság 25/2014. (VII. 22.) AB határozata szintén a fenti érvelést követte, sőt, a közvetett állami tulajdonban lévő gazdasági társaságokra is egyértelműen kimondta, hogy azok az Infotv. szerinti közfeladatot ellátó szervnek minősülnek:

[30] Az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdése kinyilvánítja ugyanis, hogy a „közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű adatok”, ezeket tehát „az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni”, s a nyilvánosság előtti elszámolást a „közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet” kötelességévé teszi.

Az AB határozat egyértelműen megállapította, hogy az MVM Zrt.-ben az MNV Zrt. A Magyar Államot megillető 75%-ot meghaladó társasági részesedéssel rendelkezik, és az MVM Zrt. közfeladatot ellátó szervnek minősül függetlenül attól, hogy tevékenységét versenykörülmények között végzi.

Az AB továbbá – akár az önkormányzati cégekre vonatkozóan is – leszögezte, hogy amennyiben egy gazdasági társaság a vállalatcsoport uralkodó tagjának számító anyavállalat irányított leányvállalataként működik, a közérdekű adatok nyilvánosságának biztosítása szempontjából a tartós állami – vagy éppen önkormányzati – tulajdonban lévő anyavállalat meghatározó befolyása alatt álló leányvállalatot is olyan gazdasági társaságnak kell tekinteni, amely a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény szerinti közfeladatot ellátó szervnek minősül. Ezért az ilyen gazdasági társaság a közérdekű adatok megismeréséhez való alkotmányos alapjoggal összhangban történő értelmezése szerint – közfeladatot ellátó jogi személyként az információszabadság biztosítására köteles.

A NAIH azt már a 2012-es ajánlásában is elismerte, hogy bizonyos esetekben azonban éppen az állami/önkormányzati feladatok hatékony ellátását, a nemzeti vagyonnal gazdálkodó cégek hatékonyságát veszélyeztetné, ha e szervezeteknek ugyanolyan szintű nyilvánosságot kellene garantálniuk, mint a közhatalmi szervezeteknek. Ezért a NAIH, a TI-lel és az állami, önkormányzati vállalatokkal együttműködve dolgozza ki a nyilvánosság általi ellenőrzés és az üzleti érdek optimális egyensúlyát.

A kötelezettek köre – a NAIH álláspontja szerint – alapvetően tisztázott, azt már a mindenkire nézve kötelező erővel bíró AB határozat is megállapította.

A következő alapvető kérdés, hogy a cégeknek önálló honlapot kell-e működtetniük. Nyilvánvalóan a vállalati érdekek szempontjából sem mellékes egy, az átlátható, megbízható működést garantáló honlap üzemeltetése, azonban ezt az Infotv. rendelkezései jelenleg nem írják elő. A NAIH álláspontja szerint elvárható a saját honlap üzemeltetése, de a kisebb önkormányzati cégek esetében elfogadható az a gyakorlat, hogy az önkormányzat honlapján, illetve az egységes közadatkereső rendszerben (www.kozadat.hu) teszik közzé az átláthatóságot biztosító adatokat. A közadatkereső a közzétételre kötelezett szervek, a közfeladatot ellátó szervek közzétett közérdekű és közérdekből nyilvános adatainak, de legalább az általános közzétételi listáknak, a közzétételi egységek leíró adatainak gyűjtőhelye. A közadatkeresőben való közzététel tehát nem duplikált közzétételt, hanem a közzétett adatok egységes kereshetőségét szolgálja.

Tisztázandó kérdésként merül fel továbbá, hogy a nemzeti vagyonnal gazdálkodó cégeknek is ugyanazt a közzétételi listát kelljen-e a honlapon nyilvánosságra hozniuk, mint a közhatalmi szervekre kialakított, Infotv. 1. számú mellékletében megtalálható általános közzétételi lista. A NAIH egy 2012-es állásfoglalása egyértelműsítette, hogy az általános közzétételi lista azon adatait, amelyek nem értelmezhetőek a kötelezett szerv vonatkozásában, nem kell közzétenni a honlapon.

Az Infotv. 37. § (3) bekezdése szerinti különös közzétételi listának minősül a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Kgtv.). A köztulajdonban álló gazdasági társaság a közzététel időpontjában fennálló adatok szerint közzéteszi a vezető tisztviselők, a felügyelőbizottsági tagok, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 208. §-a szerint vezető állású munkavállalók, valamint az önállóan cégjegyzésre vagy a bankszámla feletti rendelkezésre jogosult munkavállalók 2. § (1) bekezdésében meghatározott adatait, valamint a 2. § (3) bekezdése alapján gondoskodik a pénzeszközei felhasználásával, a gazdasági társaság vagyónal történő gazdálkodással összefüggő adatoknak, valamint az e bekezdésben meghatározott adatok változásainak közzétételéről. Az adatok közzétételéért, folyamatos hozzáférhetőségéért és hitelességéért a gazdasági társaság vezetője a gazdasági társasággal összefüggő valamennyi adat körében felelős.

A közpénzekkel való gazdálkodás átláthatóságának, a tisztességes közélet megteremtése, mint közérdek, valamint az információszabadság, mint alapjog érvé-

nyesülése érdekében szükséges tehát a cégek üzleti érdekének, üzleti titkainak, mint magántitoknak a korlátozása. A nemzeti vagyonnal gazdálkodó cégek vezetőinek is ugyanolyan mértékben viselniük kell e feladatukkal összefüggő adataik nyilvánosságát, mint más közfeladatot ellátó személyeknek közfeladatuk ellátása során.

A nemzeti vagyonnal gazdálkodó gazdasági társaságok működésének, gazdálkodásának nyilvánosságát garantáló jogszabályi alapok tehát megvannak, azok gyakorlati érvényesülése érdekében azonban még sok teendő van mind a NAIH, mind a kötelezettek részéről.

VI.4. A Paksi Atomerőmű bővítésével kapcsolatos vizsgálat és jogszabály-véleményezés

A tavalyi évben a NAIH a Paksi Atomerőmű bővítésével összefüggő adatok nyilvánosságával is kiemelten foglalkozott. A beérkezett bejelentés alapján megindított vizsgálat még nem zárult le, azonban a korábbi ügyekben kifejtettek alapján – a konkrét adatigénylés teljesítése jogszerűségének megítélése nélkül is – megállapítható, hogy a környezeti adatok nyilvánosságának megteremtése továbbra is az elvárható szint alatt marad az azokat kezelő szervek részéről.

A NAIH a jogszabály-véleményezési tevékenysége során is az információszabadság érvényesülését, – kiemelten a környezeti adatok nyilvánosságát – ellehetlenítő jogforrások elfogadását erős kritikával illette.

Magyarország nemzetgazdasági érdekeit és az energiafüggőség megszüntetése iránti lépések fontosságát elismerve, a NAIH az Aarhusi Kerekasztal tagjaként a transzparencia, a környezeti információk nyilvánossága, a döntéshozatalban való részvétel uniós és nemzetközi egyezmények által biztosított jogának érvényesülése érdekében a T/2255. számú törvényjavaslattal kapcsolatban az alábbiakat javasolta figyelembe venni.

A Paksi Atomerőmű fejlesztésével kapcsolatos adatok nyilvánosságát korlátozó rendelkezések megalkotásakor kiemelt figyelmet érdemelnek a nemzetközi és uniós jogforrások. Elsősorban az ENSZ keretében elfogadott, 2001. október 30-án hatályba lépett, Magyarország által is ratifikált nemzetközi egyezmény, a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog

biztosításáról szóló, Aarhusi Egyezmény, valamint az Európai Parlament és a Tanács 2003/4/EK irányelve (2003. január 28.) a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről. Az Európai Unió 2003/4/EK irányelve preambulumának (24) bekezdése, valamint az Aarhusi Egyezmény 3. cikk 6. pontja támogatja, hogy a nemzeti jogalkotás az információhoz való hozzáférés szabályozásakor *szélesebb* jogokat határozzon meg. A törvényjavaslat azonban a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való alkotmányos alapjogot, az ország jövőjét, a környezetet jelentősen befolyásoló adatok tekintetében – konkrét közérdekre vagy alapjogra való hivatkozás nélkül – szűkíti azokat.

A törvényjavaslat 5. § (2) bekezdése azon túl, hogy ellentétes az Infotv. 27. § (5) bekezdésével, amely nem enged eltérést az ott meghatározott rendelkezésektől, figyelmen kívül hagyja az Aarhusi Egyezményt (kihirdetve a 2011. évi LXXXI. törvénnyel) is. A NAIH álláspontja szerint a törvényjavaslatot az Aarhusi Egyezmény érvényesülése érdekében több ponton is módosítani szükséges.

A 2014 nyarán (2014. július 8-án) módosított, a nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági közösségi keretrendszerének létrehozásáról szóló 2009/71/Euratom irányelv értelmében a tagállamoknak 2017-ig implementációs kötelezettsége van annak biztosítására, hogy a lakosság megfelelő lehetőségeket kapjon a nukleáris létesítmények engedélyezésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatban való tényleges részvételre [8. cikk (4) bekezdés]. A NAIH jelezte, hogy az implementációs kötelezettség teljesítése érdekében a javaslatban differenciálni kellene az adatok megismerésére vonatkozó szabályokat, hogy a nyilvánosság tájékoztatására, bevonására az Aarhusi Egyezmény és az irányelvek által kijelölt szabályozási kereteknek megfelelően sor kerülhessen.

A környezeti információk, mint közérdekű adatok megismerhetőségét az Infotv. szabályozási rendszerében vizsgálva megállapítható, hogy a környezeti információkra a döntés megalapozását szolgáló adatok megismerhetőségét korlátozó előírások (az Infotv. 27. § (5)-(6) bekezdései) nem vonatkoztathatók, mert a döntés-előkészítő jelleg nem csupán formai szempontokon nyugszik, hanem *tartalmi szempontokon* is.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a döntés megalapozásául szolgáló adatnak elsősorban a különféle *tervezetek, vélemények, belső munkaszervezéshez kapcsolódó adatok tekinthetőek*, a szerv befolyástól mentes működése érdekében. A vizsgált dokumentumok azon része, amely környezeti információkat tartalmaz, nem tekinthető döntés megalapozására szolgáló adatnak, hanem csupán a döntésekhez is felhasznált, szükséges adatnak.

Az általában nem kifogásolható, ha valamely közfeladatot ellátó szerv korlátozza a bizalmas alternatívákat, személyes véleményeket tartalmazó döntés megalkotását szolgáló adatok megismerését, azonban a nyilvánosság korlátozása nem terjeszthető ki a döntés-előkészítést megelőzően, illetve során felvett, objektív mérési adatokra. A bíróság egy hasonló jogkérdés elbírálása során született jogerős határozatában úgy indokolta döntését, hogy a per tárgyát képező emisszió-mérési jegyzőkönyv, quasi szakvélemény, nem a belső eljárás során keletkezett, így nem döntés-előkészítő adat, hanem a döntés meghozatalához igénybe vett adat, ezért megismerhető. Így a NAIH álláspontja szerint akár egy folyamatban lévő közigazgatási eljárás során is az esetleges adatigénylést teljesíteni kell a környezeti adatok vonatkozásában.

A nyilvánosság korlátozására irányuló törvényalkotás során a korlátozás szükségességét különös gonddal kell mérlegelni. A NAIH megítélése szerint az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény (a továbbiakban: Atv.) 17. § (9), (10) és (11) bekezdéseit módosító rendelkezések nem támasztják alá a közpénzekkel való gazdálkodás nyilvánosság-korlátozásának szükségességét. A befektetői érdekek tiszteletben tartása a környezeti adatok megismeréséhez való jog, a közpénzekkel való gazdálkodás során, tehát az információszabadság alapjogának korlátozásához nem elegendő.

A demokrácia alapköveként érvényesítendő információszabadság korlátainak törvényi szabályozása során a NAIH javasolta, hogy a jogalkotás kövesse az Alaptörvény alapjog-korlátozásra vonatkozó premisszáit, valamint vegye figyelembe az uniós és nemzetközi kötelezettség-vállalásokat, amelyek a környezeti döntéshozatalban való tényleges részvétel, valamint a környezeti adatokhoz való hozzáférés biztosítását szolgálják. (NAIH-2782/2014/J)

VI.5. Az információszabadság korlátai

Az Infotv. 2013. június 21-től hatályos 30. § (7) bekezdésével kapcsolatban számos konzultációs beadvány érkezett, illetve több vizsgálat során is erre hivatkozva tagadta meg a közfeladatot ellátó szerv az adatigénylést.

A hétköznapi szóhasználatban „*visszaélésszerűnek*” titulált adatigénylésekkel kapcsolatban sok kérdés merülhet fel. Egyrésztől a NAIH számtalan vizsgálat során szembesül azzal, hogy a csupán néhány főt foglalkoztató polgármesteri hivataloknak hetente olyan adatigényléseket kell teljesíteniük, amelyek az önkor-

mányzat teljes gazdálkodására vonatkozó dokumentumokat több évre visszamenőleg, a számlák másolatáig kikérik. Amennyiben az adatokat kezelő közfeladatot ellátó szerv nem rendelkezik olyan infrastruktúrával, amellyel az adatigénylő által kért módon tudná teljesíteni az adatigénylést, a NAIH elfogadhatónak tartja, hogy a közfeladatot ellátó szerv és az adatigénylő közötti együttműködés eredményeként betekintést engedve ismerhesse meg az adatokat az adatigénylő. (Infotv. 30. § (2) bekezdés)

Másrészt a központi közigazgatási szervek hajlamosak akár egy, a gazdálkodóssal összefüggő alapvető adatok megismerésére irányuló adatigénylést számszintű ellenőrzésként értelmezni.

Az alapvetően megállapítható, hogy a közfeladatot ellátó szervek minél kevésbé teszik átláthatóvá tevékenységüket, gazdálkodásukat az elektronikus közzététel során, annál több és részletesebb egyedi adatigénylést kell majd teljesíteniük. Az adatigénylések célhoz kötöttsége, az információszabadság alanyi jogi jellegét megszüntető jogalkotás azonban az alaptörvényi előrelépéseket, a Nemzeti Hitvallásban is deklarált tisztességes közélet biztosítását lehetetlenítené el. A NAIH az Infotv. 30. § (7) bekezdésének alkalmazásával kapcsolatban – az egységes gyakorlat kialakítása érdekében – ajánlást bocsátott ki.³ Kérdés továbbá, hogy mennyiben fogadható el a bíróságok azon gyakorlata, amely a rendeltetésszerű joggyakorlás polgári jogi elvét alkalmazza a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való alapjog gyakorlásával kapcsolatos döntések meghozatalakor is.

A NAIH több felszólításában is megállapította, hogy önmagában az a tény, hogy az adatigénylés számlák másolatának megismerésére irányul, a NAIH álláspontja szerint nem teszi jogszerűvé az Infotv. 30. § (7) bekezdésének alkalmazását, továbbá ezen megtagadási ok esetében is alkalmazni kell az Infotv. 30. § (5) bekezdését, amelynek értelmében, ha a közérdekű adat megismerése iránti igény teljesítésének megtagadása tekintetében törvény az adatkezelő *mérlegetését teszi lehetővé*, a megtagadás alapját szűken kell értelmezni, és a közérdekű adat megismerésére irányuló igény teljesítése kizárólag abban az esetben tagadható meg, ha a megtagadás alapjául szolgáló közérdek nagyobb súlyú a közérdekű adat megismerésére irányuló igény teljesítéséhez fűződő közérdeknél.

A fentiek értelmében a közfeladatot ellátó szerv által megkötött szerződések közérdekű és közérdekből nyilvános adatokat tartalmaznak, azokat tehát az Infotv.

---

3 http://naih.hu/files/Ajanlas30--7-_V2.pdf

26. § (1) bekezdése alapján bárki megismerheti. A NAIH egy ügyben azt is megállapította, hogy a KEHI által megkötött szerződések listája semmiképpen sem éri el a számlaszintű ellenőrzés kategóriáját, így a megtagadási ok alkalmazása jogellenes volt. (NAIH-2604/2014/V)

VI.6. Az adatigénylések teljesítése – bárki adatigényléssel fordulhat a közfeladatot ellátó szervekhez

Az elmúlt évben több olyan vizsgálata volt a NAIH-nak, amelyekben a közfeladatot ellátó szervek az adatigénylő beazonosításához szükséges további személyes adatokat kértek, vagy éppen civil szervezetek esetében a bírósági bejegyzésüket alátámasztó dokumentumok becsatolásától tették függővé az adatigénylés teljesítését. A NAIH ezen ügyekben ismételten felhívta a közfeladatot ellátó szervek figyelmét arra, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog jogosultja bárki lehet.

Az Infotv. 28. § (1) bekezdése értelmében „*a közérdekű adat megismerése iránt szóban, írásban vagy elektronikus úton bárki igényt nyújthat be.*” E jogszabályi rendelkezésből az következik, hogy az adatigénylés benyújtásához nem szükséges, – és azt jogszabály sem írja elő – hogy az adatigénylő fél személyazonosságát, létezését igazolja az adatigénylés benyújtása során, illetőleg az, hogy nem természetes személy szervezet egy természetes személyt is megjelöljön. Az adatigénylések teljesítése szempontjából csupán annak van jelentősége, hogy az adatigénylés során az adatigénylő olyan elérhetőségi adatot adjon meg, amelyen keresztül az adatigénylés teljesíthető.

Az Infotv. – Alaptörvényből eredő – alapvető előírása, hogy „*bárki*” benyújthat igényt közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok megismerésére, anélkül, hogy személyét illetően (vagy egyéb vonatkozásban) igazmondási és/vagy indokolási kötelezettsége lenne. A bárki kategóriájába valamennyi természetes, illetve jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet is beletartozik.

Azt, hogy az alapjog jogosultja bárki lehet, az Infotv. 30. § (4) bekezdése is alátámasztja azzal, hogy kimondja: „*A közérdekű adat megismerése iránti igény teljesítése nem tagadható meg azért, mert a nem magyar anyanyelvű igénylő az igényét anyanyelvén vagy az általa értett más nyelven fogalmazza meg.*”

Abban az esetben azonban például, amikor a szervhez olyan postai levélben érkezik egyedi adatigénylés, amelyben se név, se elérhetőségi adat (se telefonszám, se postacím, se e-mail cím) nincs megadva, előfordulhat, hogy az adatigénylést nem lehet teljesíteni. Minden egyes adatigénylés során esetről-esetre kell azonban megvizsgálni a körülményeket, és amennyiben más módon, esetleg elektronikus közzététellel elegendő lehet tenni az adatigénylésnek, úgy azt az utat kell választani. Figyelembe kell venni továbbá, hogy maga az adatigénylő milyen módon kérte a teljesítést. (Infotv. 30. § (2) bekezdés)

Az adatigénylés szempontjából tehát nincs relevanciája annak, hogy egy egyesület (vagy bármilyen egyéb szervezet) szerepel-e közhiteles nyilvántartásban, jogi formáját és megnevezését illetően valóban egy létező szervezet-e, hiszen az adatigénylés teljesítésére kötelezett közfeladatot ellátó szerv nem ellenőrizheti az adatigénylő személyét.

VI.7. Önkormányzatokkal kapcsolatos vizsgálatok

Az önkormányzatokkal kapcsolatos vizsgálatok során 2014-ben is folytatódott az a kedvezőtlen tendencia, hogy a személyi, anyagi és infrastrukturális nehézségek alapvetően kihatnak a transzparenciát garantáló intézkedések végrehajtására. A NAIH az egyes vizsgálatok során számos alkalommal állapította meg, hogy az egyes helyi önkormányzatok hiányosan tesznek eleget általános közzétételi kötelezettségüknek. Az ezekben az ügyekben megállapított jogsértések mélysége meglehetősen változó volt: egyes önkormányzatok példászerű honlappal rendelkeznek, csupán az általános közzétételi lista egy-egy konkrét pontjában foglalt adatok közzétételét mulasztották el, de előfordult a gazdálkodásra vonatkozó adatok közzétételének teljes hiánya, vagy a helyi önkormányzati rendeletek Nemzeti Jogszabálytárban történő közzétételén kívül a további közérdekű adatok közzétételének teljes hiánya is.

A NAIH a kis önkormányzatok közzétételi kötelezettségének teljesítésekor minden esetben figyelembe veszi, és méltányolja azt a körülményt, hogy hivatalaik létszáma általában minimális, így esetükben az egyéb kötelező önkormányzati feladatok ellátása is rendkívül leterhelő lehet. A személyi állományra háruló nagy munkateher okán a közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok naprakész, maradéktalan elektronikus közzététele meghaladhatja a hivatali dolgozók teljesítőképességét az egyéb alapvető feladatok maradéktalan ellátása mellett.

Ugyanakkor az önkormányzatoknak a fenti körülmények mellett is törekedniük kell a transzparens működésre, a közérdekű adatok minél teljesebb körű közzétételére, valamint az információszabadsággal kapcsolatos ügyekben a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósággal történő együttműködésre.

Azon ügyek lezárásaképpen, amikor az egyes önkormányzatok részéről – esetenként többszöri felszólítás ellenére – sem tapasztalt kellő együttműködési készséget a közzétételi kötelezettség maradéktalan teljesítése érdekében, a NAIH nyilvános jelentést készített, amelyet a honlapján bárki számára elérhetővé tett.⁴

Utóbbi jelentéseiben a NAIH kiemelte, hogy a helyi önkormányzatok számára nem kötelező önálló honlap fenntartása, így választásuk szerint saját vagy társulásaik által közösen működtetett, illetve a felügyeletüket, szakmai irányításukat vagy működésükkel kapcsolatos koordinációt ellátó szervek által fenntartott, valamint az erre a célra létrehozott központi honlapon (<http://www.kozadattar.hu/>) való közzététellel is eleget tehetnek közzétételi kötelezettségüknek [Infotv. 33. § (1)-(3) bekezdések]. Ezen rendelkezések lehetőséget biztosítanak tehát az önkormányzatnak arra, hogy akár saját honlapján, akár a törvényességi felügyeletet ellátó fővárosi vagy megyei kormányhivatal honlapján vagy az önkormányzati társulás által közösen működtetett honlapon hozza nyilvánosságra a kötelezően közzéteendő közérdekű adatokat. A közös fenntartású honlapon a közérdekű adatoknak a szervezetnek megfelelően elkülöníthetőeknek kell lenniük. (NAIH-4369/2012/V, NAIH-5724/2012/V, NAIH-1921/2013/V, NAIH-614/2014/V, NAIH-419/2014/V stb.)

---

4 <http://naih.hu/informacioszabadsag-allasfoglalasok,-jelentések.html>

VII. Minősített adatot érintő eljárások

A Hatóság a minősített adatokra vonatkozó kérelmek ügyében az Infotv.-ben meghatározott vizsgálati eljárás vagy a titokfelügyeleti hatósági eljárás szabályai szerint jár el. Az Infotv. 62. §-a szerint titokfelügyeleti hatósági eljárás megindítására akkor kerülhet sor, ha a bejelentésen alapuló vizsgálat alapján vagy egyébként valószínűsíthető, hogy a nemzeti minősített adat minősítése jogellenes. A titokfelügyeleti hatósági eljárásra a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvényt az Infotv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni. A titokfelügyeleti hatósági eljárás kizárólag hivatalból indítható, az akkor sem minősül kérelemre indult eljárásnak, ha a titokfelügyeleti hatósági eljárást a Hatóság bejelentésen alapuló vizsgálata előzte meg.

A tapasztalatok alapján az állampolgári kérelem nyomán indult, minősített adatra vonatkozó eljárásokban a kérelemben közölt információk rendszerint nem elégségesek ahhoz, hogy az adat minősítésének jogszerűtlenségét valószínűsíteni lehessen. Ugyanis ehhez olyan további alapvető ismeretekre lenne szükség – például arra, hogy a minősítés konkrétan mely adatra vonatkozik, mi a minősítés részletes indoka, ki a minősítő, mi a minősítés szintje és érvényességi ideje – amelyek éppen a minősített adatokra vonatkozó korlátozások miatt általában és összességükben nem hozzáférhetők az adatigénylő számára. Ezen adatokról a Hatóság is majd csak az eljárás folyamán fog tudomást szerezni, ezért ilyen esetben nincs arra mód, hogy a Hatóság a kérelemben foglaltakra tekintettel, hivatalból eljárva titokfelügyeleti hatósági eljárást indítson.

Ha nem állnak fenn a titokfelügyeleti hatósági eljárás hivatalból történő megindításának feltételei, akkor a Hatóság az eljárást kérelmező beadványt vizsgálat lefolytatását kezdeményező bejelentésnek tekinti és az abban foglaltak alapján vizsgálati eljárást indít. (Ugyanez történik, ha a bejelentő nem titokfelügyeleti hatósági eljárás megindítását kezdeményezte a minősített adattal kapcsolatban, hanem vizsgálatot.) a vizsgálati eljárás megindítása azért lehetséges, mert jogellenes minősítés esetén a személyes adatok kezelésével, illetve a közérdekű adatok vagy a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogok gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem következik be, vagy annak közvetlen veszélye fennáll – azaz fennállnak az Infotv. 52. § (1) bekezdésében meghatározott vizsgálat indítási feltételek. A vizsgálati eljárás megindításához nem követelmény

a minősítés jogsértő voltának valószínűsítése. Elégséges, ha a bejelentő utal a jogsértés lehetőségére, vagy annak veszélyére. Minthogy a minősítéssel szemben az állampolgárok saját jogérvényesítési lehetőségei gyengék, ezért a Hatóság minden esetben megindítja a vizsgálati eljárást, ha a bejelentésben akár csak a legcsekélyebb információtöredék arra utal, hogy a nemzeti minősített adat minősítése jogsértő lehet.

A minősített adatot érintő 2014-es eljárások közül a következőket ismertetjük:

VII.1. A Gripen ügy

A Hatósághoz érkezett bejelentés a korábbi honvédelmi államtitkár által a Gripen vadászrepülőgépek beszerzése tárgyában 2007-ben a Kormány számára készített jelentés (a továbbiakban: Jelentés) minősítésének vizsgálatát kezdeményezte. Az ügyben folytatott vizsgálat során a Hatóság

- írásbeli felvilágosítást kért a HM közigazgatási államtitkárától a Jelentés hollétééről, továbbá a készítésével, minősítésével, kezelésével és a minősítés felülvizsgálatával kapcsolatos adatokról, beleértve a minősítés részletes indoklását is,
- iratmásolat megküldését kérte a minősítő jogutódjától a minősített adatot tartalmazó Jelentésről, valamint a HM Titokvédelmi és Ügyviteli Szabályzatának (a továbbiakban: Ált. 3.) a Jelentés minősítésekor hatályos szövegéről,
- írásbeli felvilágosítást kért a HM parlamenti államtitkárától a minősítés felülvizsgálatáról.

A Jelentés adatainak minősítésére vonatkozó megállapítások

A minősítő jogköre

A Jelentés minősítője Dr. Vadai Ágnes volt, a HM államtitkára, aki egyúttal a 1039/2007. (VI. 27.) Korm. határozattal létrehozott, a Gripen Vadászrepülőgépek Beszerzését Vizsgáló Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) elnöke. A minősítő a HM államtitkáraként a honvédelmi miniszter átruházott jogkörében rendelkezett minősítői jogkörrel. A minősítői jogkör átruházására az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény (Ttv.) 6. § (3) és (5) bekezdései teremtettek lehetőséget és az Ált. 3. 186. a) pont első fordulata szerint történt meg.

Mivel a Jelentés összeállításához több forrásból származó minősített adatokat használtak fel, a vizsgálat későbbi megállapításai szempontjából lényeges előzetesen tisztázni, hogy a Jelentés minősítőjének minősítői jogköre nem terjed ki azon adatokra, amelyek már minősített adatok voltak, amikor a Jelentésben felhasználták, például ismertették vagy idézték azokat (a továbbiakban megismételt minősített adat). Ezen adatok esetében az a személy (illetve jogutódja) maradt a minősítői jogkör jogosultja, aki az adatot eredetileg minősítette, még mielőtt felhasználták volna azt a Jelentésben.

A Jelentés minősítése formai-eljárási szempontból

A minősítés formai szabályainak betartása azért fontos, mert ezek teszik egyszerűen felismerhetővé, hogy egy irat minősített adatot tartalmaz. Ennek hiányában az adat tartalma alapján csak a speciális szakértelemmel rendelkező felhasználók lennének képesek megítélni, hogy az adat minősített-e. Am a minősített adat védelmére vonatkozó, büntetőjogi szankciót kilátásba helyező törvényi előírásokat mindenkinek be kell tartania, függetlenül attól, hogy rendelkezik-e az adat védendő tartalmi megítéléséhez szükséges szakértelemmel. Ezért a jogbiztonság és az alapjogvédelem szempontjából elengedhetetlen a minősítés formai előírásainak betartása. A jogállami titokszabályozás hatályba lépése óta fennálló, a Hatóság által is követett joggyakorlat szerint a törvényben meghatározott, a titoktartalomra vonatkozó minősítési jelzések feltüntetésének hiányában a minősített adat minősítése nem érvényes, a minősítési eljárás során a minősített adat nem jön létre.

A Jelentés két iratdarabból áll. A Jelentés törzsszövegét 2007. október 15-én készítették és minősítették, a pénzügyi összehasonlító melléklet (a továbbiakban: Melléklet) pedig 2007. október 24-én készült el és került minősítésre.

A minősítő a minősítés alkalmával elmulasztotta feltüntetni a Jelentésen a Ttv. 9. § (1) bekezdésében kötelezően előírt MK/HU országjelet. A Hatóság értelmezése szerint az országjel nem az adat titokminőségére utal, hanem a határátlépő adattovábbítások során a származási országot jelöli. (A Ttv. A Magyarország euroatlanti integrációjával kapcsolatos törvénymódosítások során egészült ki az országjel feltüntetésének kötelezővé tételével.) a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) 5. § (8) bekezdése már nem is írja elő az alkalmazását a minősítési jelölés részeként. Ezért az, hogy a minősítő a minősítés alkalmával nem tüntette fel a Jelentésen az országjelet, önmagában még nem teszi érvénytelenné a minősítést.

A Ttv. minősítési jelölési rendszerében az „Államtitok” vagy „Szolgálati titok” megjelölés hordozta az adat titokminőségére vonatkozó lényegi információt, hiszen ez a két kategória volt, amelybe a minősítés alkalmával a minősített adatot besorolni lehetett. Továbbá e két titokkategóriához tartoztak azok a titokkörü jegyzékek, amelyek meghatározták, hogy mely adatfajtákba tartozó adatokat lehet minősíteni, ha annak további törvényi feltételei fennálltak. Ezért az „Államtitok” megjelölés feltüntetése nélkül az államtitok minősítés nem jöhet létre. A minősítő a minősítés alkalmával elmulasztotta feltüntetni a Jelentésben a Ttv. 9. § (1) bekezdésében kötelezően előírt „Államtitok” megjelölést, ezért a Hatóság megállapítása szerint a Jelentés minősítése érvénytelen és a minősített adat nem jött létre.

A Melléklet adatait a minősítő külön eljárásban, a Jelentéssel nem azonos időpontban minősítette, ezért a Melléklet minősítése önállóan, a Jelentésétől függetlenül ítélandó meg. A Melléklet lapjain csak a „Szigorúan titkos” szöveg szerepel, azonban a minősítés megjelölése és érvényessége, valamint a minősítő neve és beosztása nem. Az előző pontban írtaknak megfelelően önmagában az „Államtitok” megjelölés feltüntetésének elmulasztása miatt is érvénytelen lenne a Melléklet adatainak minősítése, ám a minősítő a többi, a Ttv.-ben meghatározott jelzést sem tüntette fel a Mellékleten, ezért annak minősítése kétségtelenül érvénytelen.

Minthogy a Jelentés és a Melléklet minősítése a Ttv.-ben meghatározott formai-eljárási szabályok megszegése miatt érvénytelen volt, a Hatóság eltekintett a minősítés tartalmi, a jogkorlátozás szükségességére és arányosságára vonatkozó vizsgálatról.

A Jelentés felülvizsgálata

A Jelentést és a Mellékletet a minősítő jogutódja, a HM parlamenti államtitkára 2013. május 15-én egy eljárásban felülvizsgálta. Ennek eredményeként „Szigorúan titkos” minősítési szintet állapított meg. A Hatóság megállapítása szerint mivel a minősítés érvénytelen volt, azaz a minősítési döntés eredményeként nem jött létre minősített adat, ezért a nem létező minősítésre vonatkozóan nem lehetett jogszerűen minősítés felülvizsgálati eljárást lefolytatni. A felülvizsgálati eljárás tehát nem változtatott azon, hogy a Jelentés és a Melléklet minősítése érvénytelen, ezért az adatok nem tekinthetők minősített adatnak.

A Hatóság intézkedései

A Hatóság megállapította, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem közvetlen veszélyét idézte elő, hogy

a HM minősített adatként kezelte a Jelentés és a Melléklet adatait annak ellenére, hogy mind a Jelentés, mind a Melléklet államtitok minősítése érvénytelen. Ezért a Hatóság felszólította a minősítő jogutódját, hogy a Jelentésről és a Mellékletről törölje a Dr. Vadai Ágnes által végzett minősítésre vonatkozó minősítési jelzéseket és a minősítés érvénytelenségéről mindazokat tájékoztassa, akiknek a Jelentés, illetve a Melléklet másolatát továbbították.

Ugyanakkor a Jelentés és a Melléklet minősítésének érvénytelensége nem jár azzal a jogkövetkezménnyel, hogy megszűnne, vagy akár csak megkérdőjeleződne azon adatok minősítésének érvényessége, amelyek már a Jelentésben, illetve a Mellékletben történő felhasználásukat megelőzően, egy korábbi minősítői döntés eredményeként jogszerűen minősített adatok voltak. A Jelentésben és a Mellékletben felhasznált, megismételt minősítésű adatok külön-külön, egyedi jogi megítélést igényelnek. Ha valamely, a Jelentésben vagy a Mellékletben felhasznált, megismételt minősített adat eredeti érvényességi idejére, valamint a minősítés óta bekövetkezett jogszabályi változásokra (a Mavtv. hatályba lépésére) tekintettel az állapítható meg, hogy az továbbra is minősített adat, akkor azt a Mavtv. szabályai szerint kell kezelni.

A Hatóság felszólította a minősítő jogutódját arra, hogy a Jelentésben és a Mellékletben található közérdekű adatok megismerésére vonatkozó adatigény esetén annak az Infotv. 30. § (1) bekezdése szerint olyan másolattal (kivonattal) tegyen eleget, amelyen a továbbra is védendő, az adatigénylő által meg nem ismerhető adatot felismerhetetlenné tette. (NAIH-6410/2012/V)

VII.2. A közérdekből nyilvános adat minősítésének jogszerűsége

Egy állampolgár amiatt fordult a Hatósághoz, mert a Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM) vezetőinek hivatali elérhetőségeire vonatkozó közérdekű adatigényét a KKM elutasította, és e döntését azzal indokolta, hogy a kért adatok „Titkos” minősítési szintű adatok.

A Hatóság vizsgálata megállapította, hogy az adatigénylő által kért adatok közérdekből nyilvános adatok, ugyanis a minisztérium vezetői közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személyek. Az Infotv. 26. § (2) bekezdése szerint közérdekből nyilvános adat a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy neve, feladatköre, munkaköre, vezetői megbízása, a közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adata, valamint azok a személyes ada-

tai, amelyek megismerhetőségét törvény előírja. Az Infotv. 1. melléklet I. 3. pontja szerint honlapon közzéteendő a közfeladatot ellátó szerv vezetőinek és az egyes szervezeti egységek vezetőinek neve, beosztása, elérhetősége (telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme).

A vizsgálat során azt kellett tisztázni, hogy jogszerűen járt-e el a KKM, amikor a minisztérium vezetőire vonatkozó közérdekből nyilvános adatokat nem tette közzé, hanem ehelyett „Titkos!” minősítési szintű adattá minősítette azokat, majd ez alapján elutasította az adatok megismerésére vonatkozó adatigényt.

Az Infotv. 26. § (1) bekezdése szerint a közfeladatot ellátó szervezetnek lehetővé kell tenniük, hogy a kezelésükben lévő közérdekű adatot és közérdekből nyilvános adatot – az Infotv.-ben meghatározott kivételekkel – erre irányuló igény alapján bárki megismerhesse. Az Infotv. 28. § (1) bekezdése szerint a közérdekű adat megismerése iránt szóban, írásban vagy elektronikus úton bárki igényt nyújthat be. A közérdekből nyilvános adatok megismerésére a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Az Infotv. 27. § (1) bekezdése szerint a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adat nem ismerhető meg, ha az a minősített adat védelméről szóló törvény szerinti minősített adat.

Az idézett szabályok alapján a közérdekből nyilvános adatok megismerésére, valamint az adat minősítése esetén a megismerés korlátozására ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a közérdekű adatokéra. Arra vonatkozóan azonban nem található kifejezett megengedő vagy tiltó szabály az Infotv.-ben, hogy a közérdekből nyilvános adatok minősíthetők-e.

A vizsgálat megállapította, hogy az Infotv. 1. melléklet I. 3. pontja a szóban forgó adatok keletkezése, változása esetén azonnali közzétételi kötelezettséget ír elő. Sem a Mavtv., sem az Infotv. nem hatalmazza fel a minősítőt arra, hogy eltekintsen az adat közzétételére, nyilvánosságra hozatalára vonatkozó törvényi előírástól, ha a közérdekből nyilvános adatot minősíteni kívánja. Márpedig ha az adatot jogszerűen közzétették, akkor annak minősítésére már nincs mód. Ezért a minisztérium vezetőire vonatkozó közérdekből nyilvános adatokat jogszerűen nem lehetett volna minősíteni. Hatóságunk megállapította, hogy időközben a minisztérium vezetőinek hivatali elérhetőségeit a Kormány honlapján közzétették, ezért a vizsgálat során a közérdekű adatot kezelő szervvel szemben intézkedésre nem volt szükség. (NAIH-2378/2014/T)

VII.3. A kémprogramok nemzetbiztonsági célú alkalmazása

Egy állampolgár amiatt fordult bejelentéssel a Hatósághoz, mert a sajtóban megjelent hírek alapján feltételezte, hogy „*a magyarországi nemzetbiztonsági szolgálatok olyan kémprogramot használtak, illetve vásároltak, mely minden magyar állampolgár internetes levelezését ellenőrzi és számítógépére telepített*”.

Kimondottan a kémprogram nemzetbiztonsági célú alkalmazására vonatkozó részletes jogszabályi előírások nem léteznek, ezért a Hatóságnak az ügyben indított vizsgálat során először modelleznie kellett a kémprogram alkalmazásához kapcsolódó adatkezelést. A kémprogram alkalmazása feltételezi egy számítástechnikai eszköz vagy rendszer (a továbbiakban: célrendszer) létét, melynek adatait a kémprogram megismerhetővé és rögzíthetővé teszi az eszközt alkalmazó nemzetbiztonsági szolgálat számára. Ezért a kémprogram alkalmazás statikus modelljének elemei a kémprogram, a célrendszer és az alkalmazást végző nemzetbiztonsági szolgálat, illetve annak a kémprogrammal kommunikáló informatikai rendszere. A kémprogram alkalmazása egyszerűsített egy folyamat, ezért a kémprogram alkalmazás modelljének másik – dinamikus – nézetében az eszközalkalmazás egymás után következő, egymással oksági, logikai kapcsolatban álló szakaszai találhatók, amelyek az elemek közötti kapcsolatokat reprezentálják. Ezek nagy vonalakban: az előzetes (külső) engedélyezés, a kémprogram telepítése, az adatgyűjtés és az alkalmazás megszüntetése. A modell alapján fel lehetett építeni az alkalmazás rendszerének egyes elemeihez és kapcsolataihoz rendelhető adatvédelmi követelményeket. A kémprogram alkalmazás magánéletre gyakorolt hatásait az úgynevezett adatvédelmi hatásprofil karakterizálja. Ennek fő alkotórészei a vizsgálat megállapításai szerint a következők:

- A kémprogram alkalmazása révén a számítógépes hálózati adatforgalom megfigyelésére szolgáló passzív eszközök és módszerek alkalmazásánál nagyobb mértékben képes átláthatóvá tenni a megfigyelt érintettek magánéletét, mert többféle adat megismerését és az adatok többféle felhasználását teszi lehetővé.
- A kémprogram alkalmazása irányított adatgyűjtést tesz lehetővé. Ez azért is lényeges, mert lehetővé teszi, hogy az alkalmazást végző szerv a célhoz kötött adatkezelés követelményének megfelelően a cél eléréséhez szükséges adatokra korlátozza a titkos információgyűjtést. Ez fejlett eszközalkalmazási kultúrát igényel a kémprogramot alkalmazó nemzetbiztonsági szolgálat részéről. A kémprogram alkalmazásának irányított jellegével szembeállítható a passzív eszközök alkalmazása, melyeknél inkább jellemző a szűrő-kutató jellegű adatkezelés, továbbá sokkal in-

kább fennáll a célhoz kötött adatkezelés követelményét sértő, készletező jellegű adatgyűjtés veszélye.

- A kémprogram kevésbé alkalmas tömeges alkalmazásra. Minél több célrendszerre telepítenek egyidejűleg kémprogramot, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy valamelyik felhasználó rátalál. E technikai alkalmazási korlát adatvédelmi szempontból tulajdonképpen kedvező, mert az eszközalkalmazási kapacitás behatárolt volta készíteti a lehetséges kémprogram alkalmazókat, hogy minden esetben gondosan mérlegeljék az alkalmazás szükségességét.

Hatóságunk a vizsgálat során a tényállás tisztázása érdekében a következő vizsgálati cselekményeket fogantatosította:

- Két alkalommal részvétel az Országgyűlés Nemzetbiztonsági bizottságának zárt ülésén, amelyen a vizsgálat tárgyára vonatkozó tájékoztató hangzott el.
- Helyszíni vizsgálat során a titkos információgyűjtés eszközei és módszerei alkalmazásának tanulmányozása.
- Részletes írásbeli felvilágosítás kérése az NBSZ főigazgatójától a kémprogramok titkos információgyűjtés keretében történő alkalmazásáról.

A vizsgálat fő megállapításai:

- A kémprogram alkalmazása külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés. A törvényi szabályozás kellő garanciát nyújt a titkos információgyűjtéssel érintettek magánszférájának tiszteletben tartásához és személyes adataik védelméhez való joguk érvényesülése érdekében.
- A szabályozási háttér áttekintése során egy „nem kémprogram specifikus” kérdésben merült fel, hogy indokolt lenne az Nbtv.-t pontosítani: a külső engedélyezési eljárás során célszerű lenne egyértelművé tenni, hogy az előterjesztésnek tartalmaznia kell annak a feladatnak a megjelölését, amelyre tekintettel a titkos információgyűjtés szükséges, hogy az engedélyező minden esetben a cél-eszköz viszonylatában is vizsgálhasa a titkos információgyűjtés szükségességét.
- A gyors infokommunikációs technikai fejlődés az elmúlt néhány év alatt is változtatta a kémprogram alkalmazásának lehetőségeit. Újfajta lehetőségek nyílnak a felhasználók és környezetük technikai megfigyelésére. Ez egyelőre nem igényli a törvényi szabályozás adatvédelmi garanciarendszerének felülvizsgálatát, azonban a technikai környezet változásának

gyorsasága indokoltá teszi, hogy a Hatóság a jövőben időről időre vizs-
zatóerően vizsgálja, hogy a törvényi szabályozás képes-e fenntartani az
egyensúlyt a titkos megfigyelés lehetőségei és az érintettek információs
jogainak érvényesülése között. Ez amiatt is fontos, mert a titkos informá-
ciógyűjtés titkos volta miatt az érintettek nem képesek a jogaik védelme
érdekében fellépni és egyébként a közvélemény is csak igen korlátozott-
tan képes megalapozott ítéletet alkotni arról, hogy az állami szervek tit-
kos információgyűjtő tevékenysége megfelel-e a demokratikus jogállami
normáknak.

- Alaptalanok azok az aggodalmak, melyek szerint a magyar nemzetbiz-
tonsági szolgálatok kémprogram alkalmazásával tömeges megfigyelést
végeznek. Az NBSZ a kémprogram alkalmazásával kapcsolatban a tör-
vényi előírásokat betartva hajtja végre az Nbtv. 8. § (1) bekezdés a) pont-
jában meghatározott feladatait. A vizsgálat során jogsértésre vonatkozó
információ nem merült fel.

A NAIH kémprogramokról szóló jelentése a Hatóság honlapján olvasható.
(NAIH-1904/2014/T)

VII.3.1 Az NSA magyarországi titkos információgyűjtő tevékenysége

Akárcsak az előző pontban ismertetett ügyben, ugyancsak sajtóhírek alapján
fordult Hatóságunkhoz egy állampolgár, aki azt feltételezte, hogy az Egyesült
Államok kormányának Nemzeti Biztonsági Ügynöksége (NSA) által világszerte
működtetett tömeges titkos információgyűjtési programjaiban róla is gyűjthettek
adatokat. A NAIH-hoz érkezett beadvány nem támasztotta alá konkrétumokkal
a bejelentésben foglaltakat, ám ez nem is elvárható, ha a vizsgálandó adatke-
zelés egy másik állam titkosszolgálatának titkos információgyűjtő tevékenysége.
Azonban a Hatóság előtt is ismertek voltak az úgynevezett „Snowden ügy” kap-
csán nyilvánosságra került információk az NSA programjairól, amelyek szerint
például informatikai hálózatok megcsapolása és a globális informatikai szolgál-
tató cégek rendszereinek felhasználása révén világszerte emberek tömegeiről
gyűjtöttek adatokat. Sajnos a sajtóban közzétett információk pontosságáról és
megbízhatóságáról közvetlenül nem lehetett megbizonyosodni, ám a feltétele-
zett információgyűjtő tevékenység nagyságrendje és a magánélet tiszteletben
tartásához, valamint a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülésére
vonatkozó lehetséges hatásai e nélkül is indokoltá tették a Hatóság számára
a vizsgálat megindítását a bejelentés alapján.

A vizsgálat alapvetése az volt, hogy a magyar törvények egyetlen másik állam titkosszolgálatát sem hatalmazzák fel arra, hogy Magyarországon természetes személyekről titokban információt gyűjtsenek, ezért az ilyen tevékenység szükségképp törvénytört. Azonban e megállapítást egy ponton árnyalni kell: az Infotv. területi hatálya a törvény 2. § (1) bekezdése szerint a személyes adatok védelmét illetően a Magyarország területén folytatott, természetes személy adataira vonatkozó adatkezelésre és adatfeldolgozásra terjed ki. Ezért a Hatóság azt nem vizsgálhatja, ha egy másik állam valamely szerve teljes egészében külföldön, az Infotv. területi hatályán és a magyar állam joghatóságán kívül gyűjt információt a magyar állampolgárokról. Ez azért lényeges, mert a sajtóhírek szerint az NSA világméretű titkos információgyűjtő programjai elsősorban a globális informatikai cégek Egyesült Államokban lévő központjait, szervereit és az óceánok fenekén lefektetett optikai kábeleket célozták meg. A magyar törvény alapján, a Magyarországon végzett törvénytelen adatkezelés és feldolgozás ellen lehet fellépni. Ilyen lehet például az, ha egy másik állam titkosszolgálat a Magyarországon működő szerverből gyűjt személyes adatokat, vagy belföldön hoz létre titkos információgyűjtést végző lehallgató központot.

A NAIH nem jogosult a nemzetbiztonsági szolgálatok speciális eszközeinek alkalmazására és nyomozati jogkörrel sem rendelkezik, ezért a rendelkezésére álló, az Infotv.-ben meghatározott vizsgálati jogkörének keretei között nincs esély arra, hogy saját maga felderítse egy másik állam feltételezett magyarországi titkosszolgálati tevékenységét. Ezért a vizsgálatunk annak tisztázására irányult, hogy a felderítést és az elhárítást végző magyar állami szervek ellátták-e a törvényben meghatározott feladataikat.

A Hatóság a tényállás tisztázása érdekében felvilágosítást és iratmásolatok megküldését kérte az Országgyűlés hatáskörrel rendelkező bizottságától, a Nemzetbiztonsági bizottságtól, valamint az ügyet vizsgáló országgyűlési bizottság jegyzőkönyveit illetően az Országgyűlés elnökétől. A megkeresett szervek eleget tettek a megkeresésben foglaltaknak. Ennek alapján a Hatóság azt állapította meg, hogy a magyar állami szervek és tisztviselők a hatáskörük keretei között, és a technikai lehetőségeik függvényében, amit lehetett, azt megtették az NSA magyarországi titkos információgyűjtő tevékenységének tisztázása és a helyzet értékelése érdekében. A vizsgálat során a NAIH eljárását kezdeményező személy információgyűjtésben való érintettségére vonatkozó adat nem merült fel. Külön kiemelendő, hogy a Nemzetbiztonsági bizottság ez alkalommal is – akárcsak a NAIH kémprogramokkal kapcsolatos vizsgálata során – értékes segítséget nyújtott a Hatóság számára a tényállás tisztázáshoz a szükséges információk megadásával. (NAIH-46/2014/V)

VIII. Nemzetközi ügyek és társadalmi kapcsolatok

VIII.1. Drón konferencia

A NAIH 2015. február 5-6-ra egy nemzetközi konferencia megtartását határozta el a drónok (távirányított repülő) használatából eredő adatvédelmi és a magánélet sértettségével kapcsolatos kérdésekről. Mind az Európai Unióban, mind Magyarországon a drónok egyre nagyobb számban jelennek meg annak ellenére, hogy az esetek nagy többségében hiányzik a nemzeti és az uniós szabályozás. Ennek ellenére katonai, bűnüldözési, kereskedelmi, tudományos és magán-célú felhasználásuk is ismert és elterjedt. A konferencia fő célja, hogy a témában fellelhető legjobb javaslatokat fogalmazza meg a jogalkotók, hatóságok, piaci szereplők, társadalmi szervezetek, különböző állami szereplők és magánszemélyek részére annak érdekében, hogy ez az izgalmas új technológia a magánélet zavartalanságát és az adatvédelmi szabályokat tiszteletben tartva terjedhessen el az Európai Egységes Piacon.

A konferencián adatvédelmi és alapjogi szakértők, jogalkotási szakértők, jogi szakértők, légügyi szakértők, iparági képviselők, piaci szereplők, tudományos kutatók és társadalmi szervek tagjai vesznek részt.

Különös jelentősége lehet a konferenciának, hiszen az Európai Unióban, csakúgy, mint Magyarországon a drónok civil használatára vonatkozó szabályozás egyelőre előkészítés alatt áll. A Hatóság álláspontját, amely szerint a kérdést törvényi szinten szükséges szabályozni, a konferencia is várhatóan megerősíti. A törvény részét képeznék a drónok használatára vonatkozó speciális magánszféra- és adatvédelmi rendelkezések is.

A Hatóság a témában 2014. november 14-én adta ki részletes ajánlását, amelynek teljes szövege a http://naih.hu/files/ajanlas_dronok_vegleges_www1.pdf címen érhető el.

VIII.2. A NAIH nemzetközi szerepvállalásai

VIII.2.1 A 36. Adatvédelmi Biztosok Nemzetközi Konferenciája

Évente rendezik az Adatvédelmi Biztosok Nemzetközi Konferenciáját, amelynek 2014. október 15-16-án Mauritius volt a helyszíne, és amelyen a NAIH is részt vett. A konferencia foglalkozott többek között a megfigyeléssel, e-egészségügygel, net semlegességgel, PET technológiákkal, és „big data” témakörökkel. A konferencia résztvevői több nyilatkozatot fogadtak el: nyilatkozat az okos eszközökről, a „big data” kérdéseiről, valamint egy nyilatkozatot a magánszféra sértetlenségéről a digitális korban és a nemzetközi együttműködésről. Az Adatvédelmi Biztosok 36. Nemzetközi Konferenciája úgy határozott, hogy a további hatékony, a határokon átnyúló vizsgálatokban való együttműködés ösztönzése és a megfelelő ügyekben történő jogérvényesítés érdekében elfogadta a Globális Határokon Átnyúló Jogérvényesítés Érdekében Történő Együttműködésről Szóló Megállapodást, mint lehetséges alapot a tagok közötti együttműködés megkönnyítésére, valamint bátorít minden adatvédelmi hatóságot az abban való részvételre. E dokumentumok a következő címen érhetőek el: <http://www.naih.hu/nemzetkoezi-adatvedelmi-konferencia.html>.

VIII.2.2 Az információs biztosok európai konferenciája

2014 novemberében – 2006 után először – rendezték meg Edinburghben az Információs biztosok európai konferenciáját, amelyen a NAIH is részt vett. A konferencián az előadások és kerekasztal-beszélgetések kiemelten foglalkoztak a Tromsøi Egyezmény ratifikálásával, a környezeti adatok nyilvánosságával, vagyis az Aarhusi Egyezmény érvényesülésével. A résztvevők megállapodtak, hogy rendszeresítik a biztosok találkozóit, valamint létrehozzák az információs szabadságért felelős szervek európai hálózatát.

VIII.2.3 A távközléssel foglalkozó nemzetközi adatvédelmi munkacsoport

A NAIH aktív szerepet töltött be 2014 folyamán a berlini adatvédelmi biztos által létrehozott távközléssel foglalkozó nemzetközi adatvédelmi munkacsoport munkájában is. Az Európán kívüli adatvédelmi hatóságokat is tömörítő munkacsoportban rengeteg új és jövőbe mutató téma került átbeszélésre. A munkacsoport egy memorandumot fogadott el a „big data” jelenség adatvédelmi dilemmáival kap-

csoportban. A jövő egyik nagy adatvédelmi kihívása a „big data” jelenségből ered. E szerint a különböző nagyvállalatoknál felhalmozódó hatalmas mennyiségű adatállományból adatbányász algoritmusok segítségével bárkiről részletes profil alkotható, amelyet az egyént érintő döntések megalapozására használhatnak fel az érintett tudta és beleegyezése nélkül. Ennek megfelelően a hatalmas anonim vagy pszeudoanonim adatállományok is veszélyeket hordozhatnak az egyének magánszférája szempontjából, különösen, ha megfelelő számítási kapacitással és technikával célzottan következtetéseket kívánnak gyűjteni meghatározott érintettekről vagy érintettek egy csoportjáról. Az elfogadott memorandumot a NAIH is támogatta az adatvédelmi biztosok éves konferenciáján.

A berlini munkacsoport emellett aktívan foglalkozott a munkavégzésre használt személyes eszközök (Bring Your Own Device), a viselhető számítástechnika (Wearable Computing), a biometria és a videó analitika kérdésköreivel is.

Ugyancsak a berlini munkacsoporton ismerte meg a NAIH a portugál adatvédelmi biztos és a portói egyetem egyik közös projektjét, a privacy survivor kit-et (adatvédelmi túlélő csomag). A projekt lényege, hogy a netező visszaszerezze a kontrollt a böngészés során kiadott személyes adatai felett.

VIII.2.4 JSB Europol

Az Europol közös ellenőrző hatóság (JSB Europol) 4 ülést tartott 2014-ben, amelyen Magyarországot a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság képviselte. A JSB Europol az év során a következő kiemelt ügyekkel foglalkozott: az Europol adatvédelmi ellenőrzése, az USA nemzetbiztonsági programjának implikációi az Europol adatkezelésére nézve, a harmadik államokkal, különösen Oroszországgal való kapcsolatok és az emberkereskedelem elleni küzdelem során megvalósított helyes adatkezelés gyakorlata.

Hágában, 2014. március 3-7-e között zajlott le az Europol 16. éves ellenőrzése. Az ellenőrzést a JSB Europol által adott mandátum alapján egy kilencfős vizsgálócsoport folytatta le. Az ellenőrzésben, hasonlóan a tavalyi évhez, a NAIH képviselője is részt vett. Az ellenőrzés eredményeit összefoglaló jelentést a JSB Europol, az Europoltól érkező észrevételek gondos megvitatását követően 2014. október 2-i ülésén fogadta el.

A JSB Europol 2014 során is hosszas vitákat folytatott az Europol rendelet-tervezetről. Az Európai Unió Tanácsa által is tárgyalt Europol-rendelettervezet legkritikusabb pontja a JSB Europol szerint az Europol adatvédelmi ellenőrzési

modelljére vonatkozó része maradt, hiszen a javaslat aktuális állapota az Europol adatvédelmi ellenőrzéséért – a JSB Europol véleményével ellentétesen – az EDPS-t teszi meg fő felelősnek. A JSB Europol a viták során egyhangúan arra a következtetésre jutott, hogy nem kíván eltérni a javaslattal kapcsolatos korábban nyilvánosságra hozott véleményeitől, sőt azok szakmai szempontjaira az év során az Európai Unió Tanácsát és tagjait több esetben is figyelmeztette a témában megfogalmazott harmadik véleményének megküldésével. A vélemény elkészítésében a NAIH is közreműködött.

A JSB Europol megvitatta az Európai Parlamentnek (EP) az USA nemzetbiztonsági programjáról készített jelentését. Ezen jelentés 84. és 85. pontjában az EP felkéri a JSB Europolt, hogy ellenőrizze, kezelt-e, kezel-e (beleértve az USA-ba történő továbbítást is) az Europol olyan adatokat, amelyek nemzetbiztonsági szervektől származnak. A JSB Europol úgy döntött, eleget tesz a felkérésnek és lefolytatja az ilyen irányú ellenőrzést. A JSB Europol 2014. október 2-án fogadta el az erről készített jelentést, amely összegzésként megállapítja, hogy a vizsgálat nem tárt fel komoly hiányosságokat, súlyos visszaéléseket arra vonatkozóan, hogy az Europol kezelt-e, kezel-e olyan adatokat, amelyek nemzetbiztonsági szervektől származnak, és ha igen, jogszerű-e az Europol ilyen irányú adatkezelése. Ezzel összefüggésben azonban a jelentés felhívja a figyelmet, hogy a teljes képhez szükség lenne az egyes nemzeti Europol Irodák hasonló célú ellenőrzésére is.

Különös figyelmet kaptak 2014 során a JSB Europol munkájában a harmadik államokkal való kapcsolatok. Az Európai Bizottság külön engedélye alapján (tekintettel a 2014. nyarán történetekre) és az orosz fél nyomtatékos kérésére jött létre az Oroszországgal megkötendő operatív együttműködésről szóló egyezmény nyitott pontjait tisztázni hivatott kétoldalú találkozó, amelyen a NAIH is részt vett. Az ügy előzménye, hogy a JSB Europol két korábbi véleményében is kifejtette, több okot is részletesen bemutatva, nem tartja megfelelő szintűnek Oroszországban a személyes adatok védelmét, így nem támogatta a szóban forgó Egyezmény megkötését. A megbeszélésen számos új fejleményre fény derült, amelyek pozitív irányba mutatnak, azonban számos ponton a vélemény- és értelmezésbeli eltérések megmaradni látszanak. A felek, miután kölcsönösen előremutatónak ítélték a szakmai konzultációt, abban állapodtak meg, hogy az egyes vitás pontokra vonatkozó részletes álláspontok ismeretében az orosz fél ismételten tárgyalásokba kezd majd az Europollal, amely során módosítják az Egyezmény jelenlegi szövegét. Ezt követően kerül majd arra sor, hogy a JSB Europol – immár harmadik alkalommal – megvizsgálja az Egyezmény új szövegét.

A JSB Europol 2014. június 16-i ülésére meghívta az Europollal operatív együttműködésről szóló egyezményt kötött harmadik országok adatvédelmi hatóságainak képviselőit is. A közös tanácskozáson mind az egyes hatóságok mind a JSB Europol részéről előadások hangzottak el, amelyek az Europol helyi, vagy központi irodáinak adatkezelése ellenőrzésének gyakorlatát és főbb jellemzőit mutatták be. Végül, konklúzióként a felek egyetértettek abban, hogy a jövőben fokozni kell az együttműködést a harmadik országok adatvédelmi hatóságai és a JSB Europol között.

A JSB Europol megvitatta a monacói adatvédelmi hatósággal kapcsolatosan a Monacói Hercegségben működő Legfelsőbb Bíróság által meghozott bírósági ítéletnek az Europollal fennálló operatív egyezményre kifejtett lehetséges határait is, valamint az Europol lehetséges csatlakozását a SELEC-hez (Southeast European Law Enforcement Centre) is.

A 2014. június 16-i plenáris ülés fogadta el az úgynevezett EU Legközzöttebb Bűnözőinek Listájáról (EU Most Wanted List) szóló véleményt, amely szerint a JSB Europol a jelenlegi jogszabályokkal nem látja összeegyeztethetőnek egy ilyen lista Europol által történő publikálását, az ezt megvalósító adatok kezelését.

A JSB Europol az Europollal 2014 során közös figyelemfelhívó találkozót szervezett az emberkereskedelem elleni fellépés egyes lehetséges kérdéseiről, az ez irányban kifejtett küzdelem egyes módozatairól. A téma kiemeltnek számít, hiszen minden éves ellenőrzés során felmerülnek e pontnál problémák, bizonytalanságok. Az együttes ülés során a felek megfogalmazták, hogy a legtöbb félreértést és hibát a témára vonatkozó információk hiánya okozza, ezért megállapodtak abban, hogy mindkét fél a saját eszközeivel népszerűsíti majd a jövőben a téma helyes megítélését.

A JSB Europol üdvözölte, hogy az új AWF Kézikönyv elfogadásra került 2014 második felében. Ezt önmagában is nagy jelentőségűnek minősítette, hiszen e hiányosság pótlására évről-évre felhívta a figyelmet.

VIII.2.5 SISII CSG

A 2013. április 9-én hatályba lépett Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról szóló 1987/2006/EK számú európai parlamenti és tanácsi rendelet egy vegyes típusú

sú koordinációs ellenőrző csoport létrehozását írja elő, amely SISII koordinációs ellenőrző csoportként (Coordinated Supervision Group) alakult meg még 2013 folyamán és folytatta tevékenységét 2014-ben is. A SISII CSG-ben a NAIH aktív szerepet vállalt, a munkacsoport kiemelt ügyei voltak: SISII-t 2013 során ért adatvédelmi incidens nyomán a SISII biztonságának növelésére tett erőfeszítések, egységes metodika kidolgozása adatvédelmi ellenőrzésekhez, schengeni értékelő mechanizmus új szabályainak véleményezése, gépjárművekre vonatkozó jelzések egyes kérdései és az érintetti jogok gyakorlásáról szóló gyakorlati tájékoztató.

A SISII CSG az év folyamán a SISII biztonságának fokozása érdekében tett több erőfeszítést, amelybe konzultatív módon az EU-LISA uniós ügynökséget is bevonta. Megállapítható, hogy a tagállamok egymással szemben és az uniós intézményekkel szemben is bizalmatlanok a témában, az ez irányú kérdésekre semmitmondó, általános válaszok érkeztek. Így a SISII CSG konkrét ajánlásokat fogalmazott meg a tagállami hatóságoknak a SISII biztonsági kérdéseinek ellenőrzése tárgyában. Ezeket felhasználva a hatóságok rendszeresen ellenőrizhetik a nemzeti SISII-k biztonságát, és így talán a jövőben a 2013-as dán esethez hasonló incidens elkerülhetővé válhat.

A SISII CSG megkezdte az egységes módszertan kidolgozását a SISII adatvédelmi ellenőrzéseire, amely érdekében létrehozott két alcsoportot is. A jogi kérdéseket vizsgáló alcsoporthoz a NAIH is csatlakozott.

A SISII CSG aktívan működött közre az Európai Bizottság által előkészített Schengeni értékelő mechanizmusra vonatkozó új eljárásrend kialakításában is. Ennek során a NAIH több fórumon is hangoztatta: ragaszkodik ahhoz, hogy az adatvédelmi ellenőrzés önálló modulként megmaradjon, sőt kerüljön integrálásra más modulokba is adatvédelmi szakértő, így különösen az N.SIS+SIRENE és a VISA modulokba.

A SISII CSG állampolgári panaszok nyomán igyekezett megvizsgálni a SISII-ben a gépjárművekre kiadott jelzések egyes adatvédelmi kérdéseit. A panaszok tanulsága szerint gépkocsi vásárlás esetén a forgalomba helyezés, átírás során derül csak sok esetben ki, hogy egy másik tagállam SIS jelzést adott ki az adott gépjárműre. Míg a jelzés sorsa tisztázódik – amely procedura akár évekig is elhúzódhat – a panaszos frissen vásárolt gépjárművét nem használhatja, de ha használja is a Schengeni övezetben – a jelzés miatt – szüntelenül megállítják, feltartják, egyes esetekben elő is állítják. A kérdés hazai rendezése érdekében a NAIH is állásfoglalást adott ki 2014 során.

A SISII CSG elfogadta az érinteti jogok gyakorlásáról szóló gyakorlati tájékoztatóját (Guide of Access). Egyetértés mutatkozott abban, hogy a tájékoztatót a lehető legszélesebb körben szükséges terjeszteni.

VIII.2.6 JSA Customs és a CIS SCG

A JSA Customs 2014 során megtárgyalta a Vámügyi Információs Rendszer (CIS) 2011-es ellenőrzésének megállapításait, valamint ajánlásainak nyomon követése céljából összeállított egy kérdőívet. A JSA Customs megkezdte továbbá a CIS-t használó hatóságok számára készített tájékoztató terjesztésének egyes kérdéseinek feldolgozását és az abból eredő feladatok számbavételét.

A Vámügyi Információs Rendszer Koordinációs Ellenőrzési Csoportja (CIS SCG), amely a tagállamok adatvédelmi hatóságainak képviselőiből és az Európai Adatvédelmi Biztos (EDPS) hivatalának képviselőiből áll, megtárgyalta a CIS központi, valamint egyes nemzeti rendszerei ellenőrzésének főbb megállapításait.

A CIS SCG továbbá megvitatta az adatalanyok jogait bemutató tájékoztató elkészítésének menetét és jóváhagyta azt a kérdőívet, amely a tájékoztató elkészítését hivatott strukturálni. Ezen túl elfogadta a 2014-15-re vonatkozó munkatervet. Ennek megtárgyalása során elhangzott, hogy a rendszer kihasználtsága igen alacsony. Egyes információk szerint mindösszesen 200 adat van a rendszer úgynevezett „*volt III. pilléres*” részében, amelyekre igen alacsony számú lekérdezés érkezik, és amelyek így megkérdőjelezzik a rendszer szükségességét. Egy ilyen alacsony kihasználtságú rendszer semmiképp sem felel meg a szükséges alapvető követelményeinek. A CIS SCG ezért a lehető legrövidebb időn belül megvizsgálja e kérdést és ha a vizsgálat alátámasztja a fentieket, megfontolja, hogy akár a rendszer felszámolására is javaslatot tegyen (amelyre eddig még nem volt példa).

VIII.2.7 Az Eurodac CSG, VIS CSG

Az Eurodac rendszer Koordinációs Ellenőrzési Csoport (Eurodac CSG) megtárgyalta az úgynevezett „*advanced data erasure*” végrehajtását, amely Horvátország csatlakozása miatt kellett volna, hogy maradéktalanul végbe menjen, de több tagállam ezt határidőre mégsem hajtotta végre. Ez ügyben a NAIH is hivatalos megkereséssel élt a magyar kormányzati szervek felé.

Az Eurodac CSG felhívta az Európai Bizottság figyelmét, hogy az új Eurodac rendelet hatálybalépést követően eltérő informatikai infrastruktúrát hozzon létre a jelenleg is zajló „normál” lekérdezések és a bűnüldöző hatóságok által történő lekérdezések kiszolgálására. Ezzel összefüggésben megtárgyalta az új rendszer legfőbb adatvédelmi kérdéseit. Itt kiemelendők bizonyultak a bűnüldöző hatóságok hozzáféréseinek, az adatalányok jogainak, az adatok megjelölésének, a koordinációs ellenőrzés módozatainak és a közvélemény tájékoztatásának egyes kérdései. A NAIH itt felhívta a figyelmet az úgynevezett „speciális kérések” ellenőrzésére, csakúgy, mint az adatok megfelelő időben való törlésének ellenőrzésére és az adatalányok jogainak, különösen a panasz és fellebbezési jogainak érvényesülésére.

2014-ben a Vízinformációs Rendszer Koordinációs Ellenőrzési Csoportja (VIS CSG) megtárgyalta azon eljárás részleteit, amelyben egy egyéni panasz kivizsgálása során a spanyol adatvédelmi hatóság vizsgálata során arra derült fény, hogy spanyol konzuli tisztviselők a külképviseleteken lefolytatott vízumeljárás során a SISII-ben kezelt adatokhoz hozzáférve az eljárásban azokat felhasználták. A spanyol hatóság e gyakorlatot jogellenesnek minősítette, és a Külügyminisztériumot adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte.

A VIS CSG megtárgyalta a vízumkérelmek feldolgozása kiszervezésének egyes adatvédelmi kérdéseit, különös tekintettel a jogalap, az ellenőrzés, a szerződési kötelelem érvényesíthetősége, az adatmegőrzés és az alkalmazandó jog kérdésköreire. A NAIH a vita során felhívta a figyelmet arra, hogy még olyan országokban is biztosítani kell a személyes adatok uniós szintű védelmét, ahol a fogadó ország bűnüldöző hatóságai törvény alapján hozzáféréssel rendelkezik(nek) (terrorizmus elleni küzdelem és a súlyos nemzetközi bűncselekmények elleni harc céljából) minden, az ország területén kezelt elektronikus nyilvántartáshoz, adatbázishoz

A VIS CSG elfogadta a VIS-hez hozzáféréssel rendelkező hatóságok számbavételével, a rendszerhez a bűnüldöző hatóságok általi hozzáféréssel és az adatalányok jogainak gyakorlásával kapcsolatosan összeállított kérdőíveket. A VIS CSG felhívta a figyelmet, hogy a kérdőívekre adandó válaszok során a VIS, SISII és az EURODAC rendszer vonatkozásában felmerülő szinergiára, azok feltérképezésére kell törekedni. A NAIH szorgalmazta, hogy a vizsgálatok körét az úgynevezett Helyi Konzuli Együttműködésekre is terjesszék ki, hiszen ebben a körben is jelentős adatkezelés folyik, amelyben mind a tagállamok, mind az Európai Bizottság helyi képviselői részt vesznek.

A VIS CSG meghallgatta és megtárgyalta azokat a beszámolókat, amelyek arról tájékoztatták a csoportot, hogy Oroszország hatóságai rendszeresen nyomás alá helyezik az uniós tagállamok nemzeti hatóságait azért, hogy egyes vízumeljárás részleteiről adjanak tájékoztatást. A VIS CSG egységes és határozott uniós fellépést sürgetett az ügyben.

A VIS CSG az év során, nyomon követte a VIS roll-out aktuális helyzetét és jövőbeni terveit. Ezzel összefüggésben a VIS CSG megállapította, hogy a VIS-ben tapasztalt legnagyobb adatvédelmi probléma a megfelelő adatminőség biztosítása, amely különösen aggasztó a biometrikus adatokkal kapcsolatban.

VIII.2.8 IMI CSG

2014. május 6-án tartották meg az ún. Belső Piaci Információs Rendszer (Internal Market Information System, IMI) Koordinációs Ellenőrző Csoport (IMI CSG) első ülését. Az IMI-t az Európai Unió és az EGT tagállamok közigazgatási rendszerei közötti hatékony és gyors kommunikáció érdekében fejlesztette ki az Európai Bizottság. Ez az elektronikus eszköz a tagállamok és részes felek közötti információcseréhez biztosít egy olyan webes felületet, amely segítségével a tagállamok a belső piaci jogszabályok végrehajtásakor hatékonyabban tudnak napi szinten együttműködni. Felhasználói körét az országok minisztériumai, országos és regionális hatáskörű szervei, kamarái és egyéb közigazgatási hatóságai adják. A rendszernek jelenleg 7 felhasználási területe van (szakmai képezések, szolgáltatások, munkavállalók kiküldetése, euró készpénz szállítása, Solvit, betegjogok, e-kereskedelem), amelyhez 7396 hatóság fér hozzá, és amelyen 2014 első felében mintegy 6000 adatcsere-folyamat valósult meg. Az IMI rendszer adatvédelmi felügyeletét egy ún. Koordinációs Ellenőrző Csoport formájában a tagállamok adatvédelmi hatóságai és az EDPS közösen látja el, amelyben a NAIH is aktívan részt vesz.

Az IMI CSG első ülésén megvitatta az IMI-vel kapcsolatos főbb adatvédelmi kérdéseket, amelyek közül kiemelten fontosnak minősítette az adatkezeléshez való hozzájárulás önkéntességének, a hatóságok hozzáférése megfelelőségének, a közvélemény tájékoztatásának és az adatalanyok jogainak egyes kérdéseit. Elhangzott, hogy jelenleg a rendszerrel kapcsolatos tájékoztatás a tagállamokban igen rossznak mondható, továbbá, hogy a rendszer használói is elég bizonytalanok az IMI céljára felállított informatikai rendszer kezelésben, ezért fontos, hogy adatvédelmi oldalról a nemzeti hatóságok a közvélemény tájékoztatásával és iránymutatásaikkal segítsék az adatalanyok jogainak gyakorlását és a min-

dennapi munkát. A NAIH a megbeszélések alatt az IMI-vel kapcsolatosan különösen fontosnak tartotta az adatalanyok jogai érvényesítésének monitorozását, az eredeti céltól eltérő adatkezelési célokra történő felhasználás és a közvélemény megfelelő szintű tájékoztatásának kérdéseit is.

VIII.2.9 Kiberbiztonság

A NAIH két, kiberbiztonsággal foglalkozó konferencián is előadóként képviseltette magát: a Brnóban, 2014. november 28-29-én 14. alkalommal megrendezésre kerülő „Cyberspace” című nemzetközi konferencia a Masaryk Egyetem jogi kara szervezésében és a Budapesten, 2014. november 19-én a Budapesti Francia Intézet által szervezett „Protection des données et cybersécurité, systèmes comparés et enjeux” című nemzetközi konferencián.

VIII.2.10 Delegációk látogatása

2014. július 2-4 között Magyarországra látogatott az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosa, Nils Muiznieks Biztos úr. Hivatalos programja részeként 2014. július 3-án látogatást tett a NAIH-nál. A megbeszélésen a résztvevők áttekintették a magyarországi adatvédelem történetének főbb állomásait és jelenlegi intézményrendszerét. A Biztos ezt követően olyan témákban érdeklődött a hatóság tevékenységéről és/vagy álláspontjáról, mint a nemzetbiztonsági szervek adatkezelésének ellenőrzése, a luxemburgi bíróság legutóbbi nagyjelentőségű ítéletei (data retention ítélet, right to be forgotten-ítélet) a román diszkriminációja, különleges adatok kezelésének szabályai és a joghatóság egyes kérdései. A megbeszélésen szóba kerültek olyan emberi jogokat is érintő témák adatvédelmi szempontból történő megítélése is, amely az elmúlt időszakban, a médiában nagy figyelmet kaptak (Gyulai Törvényszék bírójának kijelentései, kuruc.info weboldal ügye, Budapest Pride-al kapcsolatos adatkezelések, stb.), amelyekkel kapcsolatban a NAIH elnöke kifejtette és bemutatta a Hatóság álláspontját és gyakorlatát.

A moldáv adatvédelmi hatóság 3 fős delegációja egy tanulmányút keretében látogatott el 2014. május 5-6-án a NAIH-hoz. A delegációt, a moldáv hatóság igazgatója Vitalie PANIȘ vezette. A delegáció résztvevői beszélgetéseket folytattak a Hatóság munkatársaival a NAIH működéséről, az adatvédelem helyzetéről Magyarországon. A hatóságok munkatársai a szervezeti működést, a folyamatban lévő projekteket és vizsgálatok egyes kérdéseit, valamint a panaszbeadványok kapcsán felmerülő adatvédelmi kérdéseket vitatták meg.

Egy 5 fős grúz delegáció érkezett 2014. november 27-én a NAIH-hoz azzal a céllal, hogy tanulmányozzák a Hatóság működését, szervezeti felépítését. A látogatás célja az volt, hogy megismerjék a fogadó partnerhatóság szakmai munkáját, ösztönzést szerezzenek, ismereteket és tapasztalatokat gyűjtsenek, amelyeket a hazai munkájuk során alkalmazni tudnak.

Több alkalommal fogadott a Hatóság külföldi bírókból álló delegációt tanulmányúttjuk keretében, így 2014. május 9-én és szeptember 12-én is. A bírók itt tartózkodásuk alatt számos szakmai programon vettek részt, amelyek egyik állomása volt a NAIH-nál tett látogatásuk. A Hatóság munkatársai szakmai előadások keretében tájékoztatták a vendégeket a hatóság szervezeti felépítéséről, munkájáról, és tapasztalatairól.

A „*Civil Servant Mobility Program*” (CSMP) célja az Európai Unióhoz való csatlakozás magyarországi tapasztalatainak átadása révén a Keleti Partnerség országaiból érkező köztisztviselők szakmai továbbképzése. A program a Visegrádi Együttműködésben résztvevő négy ország Külügyminisztériumainak támogatását élvezi, beleértve a magyar Külgazdasági és Külügyminisztériumot. A november 24-28. közötti héten megrendezett program során a Grúziából hazánkba érkező három fős delegáció egyik érdeklődési területe az adatvédelem volt. A résztvevők a program során szakmai látogatásokat tettek magyar közigazgatási intézményekben, ahol az adott területen jártas szakemberek előre egyeztetett témakörökben tartottak számukra előadásokat és konzultációkat. Ennek keretében a Hatóság elnöke és munkatársai tartottak előadást az Adatvédelem és az Információszabadság kapcsolata és ellentmondásai témában.

VIII.3. Arcades projekt

Az Európai Unió Bizottsága 2014 júliusában fogadta el a lengyel adatvédelmi biztos (GIODO – Bureau of the Inspector General for Personal Data Protection) által koordinált, és a NAIH, a Brüsszeli Vrije Egyetem (VUB – Vrije Universiteit Brussel) egyik kutatócsoportja (Research Group on Law, Science, Technology and Society (LSTS), valamint a szlovén adatvédelmi biztos (IP – Information Commissioner of the Republic of Slovenia) partnerségével megvalósuló „ARCADES” („Introducing dAta pRotection AnD privacy issuEs at schoolS in the European Union”) elnevezésű projektpályázatot, amelynek fő célkitűzése az, hogy az adatvédelmi ismeretek oktatását az Európai Unió tagállamainak közoktatási rendszerében a 6-18 éves korosztály számára bevezessék.

A projektpartnerek mind olyan szervezetek, amelyek jelentős tapasztalatokkal rendelkeznek az adatvédelem oktatása, kutatása terén, illetve korábban már készítették oktatási anyagokat. A projekt hivatalosan 2014. november 3-án indult, és a határokon átnyúló, adatvédelmi tudatosság növelésére fókuszáló oktatás- és oktatási anyag fejlesztő közös munka 18 hónapon keresztül, várhatóan 2016 májusáig tart.

Az ARCADES átfogó célja az adatvédelmi, illetve adatbiztonsági ismeretek növelése – különösen a fiatalok körében – és a tudatosabb eszközhasználatra, a veszélyekre történő figyelemfelhívás. Ennek egyik legfontosabb módszere a diákokat oktató pedagógusok képzése, és a diákok igényeihez legjobban illeszkedő oktatási anyag előállítása, amelyre egy verseny keretében a diákok bevonásával kerül sor. E célok elérése érdekében a projektben részt vevő adatvédelmi szervek (NAIH, GIODO és IP) a saját államaikban külön-külön, 2015 októberében körülbelül 200-200 hazai pedagógus számára adatvédelmi szemináriumot fognak tartani. E szemináriumra az egységes adatvédelmi tananyag összeállítása is a projekt keretében történik. A pedagógus-továbbképzésen a NAIH munkatársai olyan tudást és segédanyagot fognak átadni a pedagógusoknak, amely segítségével a tanárok megismerhetik az adatvédelem mai kihívásait, veszélyeit, a szabályozási környezetet, illetve az egyes jogvédelmi mechanizmusokat. A képzési anyag segítségével elkészíthetik saját óravázlataikat, így könnyebbé és hatékonyabbá válhat a diákok adatvédelmi oktatása.

A szemináriumot követően, 2015 decemberéig egy másik kiemelt feladat az iskolai csoportok (egy tanár és hét diákja) számára meghirdetendő verseny lefolytatása. A versenyfelhívás célja az, hogy a diákok maguk készítsék el a szerintük legjobbnak vélt adatvédelmi tanóra forgatókönyvét. A győztesek díjat is kapnak, illetve jutalmul az ARCADES projektet záró, 2016 januárjában Brüsszelben tartandó konferenciára is kiutazhatnak a NAIH munkatársaival, ahol anyanyelven mutathatják be a díjnyertes mintaórát.

A projekt során két főbb munkaanyag készül. Az egyik a 2015 októberi pedagógus-továbbképzés tananyaga, a másik, a projekt eredményeit összefoglaló zárókiadvány 2016 májusában, amely – a tervek szerint – többek között tartalmazni fogja a továbbképzés tananyagát, a legjobb óravázlatokat, ábrákat, posztereket, információs grafikákat, valamint a zárókonferencia információit. A cél egy olyan kiadvány összeállítása, amelyet az Európai Unió valamennyi tagállamának adatvédelmi, illetve minisztériumi intézményéhez el fogunk juttatni, és amely az Európai Unióban egységes alapol szolgálhat az adatvédelem oktatásához.

A projekt az Európai Unió Alapvető Jogok és Polgárság programjának társfinanszírozásával valósul meg.

VIII.4. A 29-es Munkacsoport

Az Európai Unió adatvédelmi hatóságait tömörítő úgynevezett 29-es munkacsoport, amely az Európai Bizottság független tanácsadó testületeként működik, 2014-ben is számos dokumentumot fogadott el, valamint foglalt állást európai, illetve globális ügyekben. Az Európai Unió jogalkotó és döntéshozó szervei rendszeresen konzultálnak a Munkacsoporttal, amely ilyen módon fontos fóruma a magánszféra védelemmel összefüggő európai vitáknak.

A beszámoló kereteit meghaladná a Munkacsoport tevékenységének részletes bemutatása, ezért csupán a legfontosabb dokumentumok, események kiemelésére szorítkozunk. A magyar adatvédelmi hatóság a Munkacsoport plenáris szinten folyó munkája mellett több alcsoportban is részt vesz. A technológiai alcsoport az új technológiák és a magánszféra védelme szempontjából bír különös jelentőséggel, a bűnüldözés, határőrizet és utazás témakörével szintén külön alcsoport foglalkozik, aktív magyar részvétellel. A Hatóság emellett a Future of Privacy alcsoportban is képviselteti magát, amely leginkább stratégiai jellegű kérdéseket tűz napirendjére, és feladata az Európai Unió adatvédelmi jogának felülvizsgálatából adódó feladatok áttekintése, koordinálása.

A Munkacsoport plenáris ülése 2014-ben véleményt fogadott el többek között a szükségesség és arányosság bűnüldözés terén érvényesítendő kritériumairól, az elektronikus eszközök nemzetbiztonsági célú megfigyeléséről, az adatkezelő jogos érdekének fogalmáról és terjedelméről az Európai Unió adatvédelmi irányelv 7. cikkének kontextusában. Állásfoglalást adott ki az adatmegőrzési irányelv érvénytelenségét kimondó EU bírósági határozat kapcsán, valamint a „*big data*” témakörében.

Különös jelentősége van 2014. december 8-án a Data Governance Forumon is megvitatott, a biztonság és a magánszféra védelem összefüggéseit elemző nyilatkozatnak, amelyet még a párizsi terrortámadások előtt fogalmazott meg a Munkacsoport. Az érintettek számát, továbbá az ügy nemzetközi jellegét figyelembe véve kiemelt figyelem övezte az úgynevezett Google ítéletet, amely a keresőmotorok adatvédelmi jogi felelősségét állapította meg.

VIII.4.1 A Google ítélet – a keresőmotorok felelőssége az általuk folytatott adatkezelésekért

2014. május 13-án az Európai Unió Bírósága egy úgynevezett előzetes döntéshozatali eljárás keretében fejtette ki álláspontját a keresőmotorok által folytatott adatkezelések ügyében. A spanyol panaszos azt sérelmezte az alapeljárásban, hogy a nevét beütve továbbra is elérhetőek voltak olyan információk a Google keresőjében, amelyek egy tizenhat évvel azelőtti ingatlan-árverésre utaltak. Ezek az információk két spanyol lapban jelentek meg 1998-ban (jogszerűen), és a Google keresője másfél évtizeddel később is találatként jelenítette meg a közleményeket.

A Bíróság részletes indokolásában rámutatott arra, hogy személyes adatoknak internetes oldalon való megjelenítése adatkezelésnek minősül az európai adatvédelmi irányelv szerint. A keresőmotor működtetője az, aki a szolgáltatás céljait és módját meghatározza, ebből következően az adatvédelmi terminológia szerint adatkezelőnek tekintendő. A keresőmotor a magánélet és a személyes adatok védelme szempontjából különösen is érzékeny szolgáltatást nyújt, hiszen lehetővé teszi, hogy létrehozzák az érintett többé-kevésbé részletes profilját. A Bíróság indokolása szerint önmagában az a technikai lehetőség, hogy a honlap üzemeltetője bizonyos módon elzárhat információkat a keresőmotoroktól, nem mentesít az adatok további felhasználásához kötődő felelősség alól.

Az ítélet szerint a Google keresőjének spanyol verziója nem csupán hozzáférést biztosít az indexált honlapokon elhelyezett tartalmakhoz, hanem meghatározott ár megfizetése ellenében a keresőszavakhoz kapcsolódó reklámokat helyez el. Ennek a szolgáltatásnak a nyújtásához a Google spanyolországi leányvállalata biztosítja a kínált reklámhelyek értékesítését és reklámozását. E szolgáltatás nagyban járul hozzá a keresőmotor nyereségességéhez. A Spanyolországban végzett kereskedelmi és reklámtevékenység miatt a szolgáltatást a Bíróság álláspontja szerint az Európai Unió adatvédelmi irányelvének hatálya alól nem lehet kivonni.

A Bíróság azt is hangsúlyozta, hogy a személyes adatok kezelését mindenképpen az alapvető jogok fényében kell értelmezni. Az európai adatvédelmi irányelv vonatkozó szabályát alapul véve (az úgynevezett érdekmérlegelésen nyugvó jogalap, az irányelv 7. cikk f) pontja) mérlegelni kell a versengő érdekek között: az egyén magánéletének védelme, a keresőmotor üzemeltetőjének üzleti érdeke, valamint az internet felhasználójának tájékozódáshoz fűződő érdekei között. A Bíróság ezen érdekek mérlegelése alapján arra jut, hogy az egyén jogai *„főszabály szerint nemcsak a keresőmotor működtetőjének gazdasági érdekét előzik meg, hanem a nyilvánosság ahhoz fűződő érdekét is, hogy az e személy nevére vonat-*

kozó keresés során meg lehessen találni az említett információt”. Az ítélet hozzászólásában azonban, hogy nem ez a helyzet az olyan információk esetében, ahol az egyén közéletben játszott szerepe miatt fűződik érdek az adat megismeréséhez.

Az egyénnek a magánélethez és a személyes adatok védelméhez fűződő jogából fakad, hogy „*idővel még a pontos, nem hibás adatokat érintő, eredetileg jogszerű adatkezelés is összeegyeztethetlenné válhat*” az európai irányelvvél, „*ha ezen adatok a gyűjtésük vagy kezelésük céljára tekintettel már nem szükségesek*”. A NAIH közleményben üdvözölte a bírósági megközelítést, mert ebből az örök időkre szóló nyilvánosság tilalma, tehát az az elvárás származik, amely szerint nem a magánszféra hátrál meg az üzleti és technológiai megfontolásokkal szemben, hanem fordítva: a technológiát és az üzleti modelleket kell az emberi méltóságból fakadó magánszféra-védelmi törekvéseinkhez igazítani. A NAIH egyetértett a Bíróság azon érvelésével is, amely szerint a közéletben játszott szerepével összefüggésben az egyén a felhasználók tájékozódásának korlátozását nem kérheti.

A 29-es Munkacsoport az ítélet gyakorlati alkalmazása kapcsán a keresőmotorok képviselőivel folytatott konzultációt követően rögzítette álláspontját. Ebben többek között iránymutatást adott a nemzeti adatvédelmi hatóságoknak a beérkező kérelmek egységes kezelése terén, továbbá az ítélet értelmezésére nézve is közös álláspontot alakított ki. Többek között azt is elvárja a keresőmotoroktól, hogy az egyén magánszférájának védelme érdekében a törölni kért találati eredményeket a „.com” területen se jelenítse meg.

A keresőmotorokkal szemben a magyar hatósághoz is folyamatosan érkeznek panaszok, amelyek azt kifogásolják, hogy a találati lista egyes elemeinek eltávolítására tett kérelmüket nem teljesítették. Az ilyen panaszok elbírálása szoros európai együttműködésben zajlik, és a következő években az esetjog gyarapodására lehet számítani.

VIII.4.2 A 29-es munkacsoport alcsoportjaiban folytatott tevékenységünk

A Technológiai Alcsoport készítette elő az anonimizálási technikákról szóló véleményt, amely a kérdéskör elméleti elemzése mellett gyakorlati iránymutatásokat is tartalmaz az adatkezelőknek a minél erősebb anonimizálás elérésére. Az alcsoport szövegezte az adatvédelmi incidens jelentések értékeléséről szóló véleményt is, amely az előbbihez hasonlóan gyakorlati példákon szemlélteti az incidensek kiértékeléséhez figyelembe veendő szempontokat. Az alcsoport hosszú

egyeztetés után szövegezte meg azt a vélemény tervezetét, amely megpróbálja tisztázni, hogyan kell értelmezni az ePrivacy irányelv szabályait a számítógépes ujjlenyomat képzésre (device fingerprinting). A vélemény érdekessége, hogy annak kialakítását az alcsoport a nemzeti hírközlési hatóságokkal is egyeztette. Az alcsoport a fentiekben túlmenően előkészítette a dolgok internete (Internet of Things) adatvédelmi kihívásairól szóló véleményt, amely az alcsoport hagyományainak megfelelően a rohamosan fejlődő technológiai újdonságok adatvédelmi kihívásainak nyomon követését szolgálja. Az alcsoport másik fontos tevékenysége az volt, hogy a nagy nemzetközi visszhangot kiváltó adatvédelmi hatósági eljárásokban a társhatóságok közös fellépését a szakértők összehangolhassák. Az alcsoport adott lehetőséget arra, hogy az egyes nemzeti hatóságok szakértői a Google-lel, a Microsofttal, a Facebookkal vagy a LinkedIn-nel kapcsolatos nemzeti fellépésükről tájékoztassák a társhatóságok képviselőit.

A Határok, Utazás és Bűnüldözés (BTLE) Alcsoport 2014. során a következő kiemelt témákkal foglalkozott: Az elektronikus kommunikáció nemzetbiztonsági szolgálatok általi ellenőrzéséről szóló véleménytervezet, a szükségességről szóló véleménytervezet, a Kiber-bűncselekmény Egyezmény alapján megvalósított adatkezelések adatvédelmi kérdései, az utas adatok kezelése, az úgynevezett Okos Határok (Smart Borders) csomag, az Adatvédelmi reformcsomag, a drónokkal kapcsolatos ajánlás, a 2014. december 8-i Data Governance Fórum által elfogadott nyilatkozat, valamint, az adatmegőrzési irányelvvel kapcsolatos bírósági ítélet végrehajtása. A NAIH az utas adatok és a drónokkal kapcsolatos ajánlás tekintetében riportéri feladatokat is ellátott.

VIII.5. 108-as konvenció tervezet

Az Európa Tanács 108. egyezményét 1981-ben nyitották meg aláírásra. Azóta már 43 európai állam referenciadokumentumának számít, és az egyetlen olyan nemzetközi, jogilag kötelező erejű eszköz, amely az egész világon alkalmazható. Az egyezményhez csatlakozhat a világ bármely országa, amely megfelel az előírt adatvédelmi előírásoknak és rendelkezik a szükséges jogszabályi környezettel.

Az Egyezmény modernizálására azért kerülne sor, mivel az új infokommunikációs technológiák használatának egyre növekvő terjedése következtében az adatkezelés globalizálódik. A korábbi konzultációk során széleskörű volt az egyetértés arra nézve, hogy az Egyezmény általános és technológia semleges természetét továbbra is fent kell tartani, továbbá meg kell őrizni annak összhangját és nyitott

jellegét a többi jogi keretrendszerrel, hogy továbbra is univerzális és általános mérvadó szabályozás legyen a nemzetközi szintéren. A technikai fejlődés következtében a modernizáció rendkívül időszerű az alkalmazandó jogszabályok bizonytalanságára való tekintettel is. Az adatvédelmi jog hatékonyabb nemzetközi harmonizációja céljából az Egyezmény szövegének modernizálására van ezért szükség.

A fenti célt alátámasztja, hogy az utóbbi években a magánélet tiszteletben tartásával és az adatvédelemmel kapcsolatos kérdések szinte le sem kerültek az újságok címlapjairól. A technológia robbanásszerű fejlődésnek indult és gyökeres változást jelentett, hogy immár az árucikkek és szolgáltatások vásárlása is a személyes adatok felhasználásával történik. Ez különösen az internetes környezetre vonatkozik: a banki szolgáltatásoktól és az utazástól egészen a közösségi oldalakig. A társadalmunk biztonságának szavatolásához úgyszintén szükséges a személyes adatok kezelése. Az egyezmény, több mint 30 éves szövegének az új kihívásoknak megfelelő modernizálása ezért különösen időszerű. Erre való tekintettel tárgyalja meg soron következő ülésein, két fórumon is (CAHDATA, T-PD) a leendő szöveg tervezetét. A NAIH a tárgyalások során azzal a javaslattal élt, hogy kerüljön közvetlen utalás az Egyezmény 5. cikkében a szükségesség alapelveire, hiszen ez ugyanolyan fontosságú alapelv, mint az arányosság és a célhoz kötöttség, így ezekkel egy szinten szükséges annak deklarálása. Az Egyezmény módosított szövegét a tervek szerint 2015 első negyedévében tárgyalja meg a Miniszterek Tanácsa.

IX. Mellékletek

IX.1. A Hatóság költségvetése, gazdálkodása és személyi állománya

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megalapításának dátuma 2012. január 1-je volt. Annak ellenére, hogy már a harmadik évet zártuk, 2014-ben még nem mondhattuk el, hogy gazdaságilag tiszta, bázis évet hagyunk magunk mögött. Az irodaépület felújítása még 2012-ben kezdődött, és 2014. májusában készült el a belső tér. A teljes irodaépületet ezután tudtuk üzembe helyezni. A tető és a homlokzat rekonstrukciója 2015-ben folytatódik.

2014. február 22-től május 31-ig a Magyarország 2013. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzése keretén belül, Hatóságunk 2013. évi zárszámadását átfogó ellenőrzéssel tekintette át az Állami Számvevőszék.

Hatóságunk 2013. évi beszámolóját az ÁSZ elfogadta, elfogadó véleményük figyelemfelhívó megjegyzéssel került kiegészítésre. A figyelemfelhívásban szereplő megállapítások a szabályozottsághoz, a könyvviteli mérleg és a pénzforgalmi jelentés egy-egy tételéhez, a megbízási jogviszony keretében történő foglalkoztatáshoz kapcsolódott.

„Az ellenőrzött intézményeknél (...NAIH...) a pénzforgalmi beszámolót érintő megbízhatósági hibák összege ... nem érte el a beszámolókra megállapított lényegességi küszöb értékét.” Az ÁSZ ellenőrzésről a 14207 T1143/1 számú jelentést adta ki, 2014. augusztusi dátummal, mely az Állami Számvevőszék honlapján is megtalálható⁵.

Hatóságunk, mint a közelmúltban alakult szervezet számára, gazdálkodását és működését illetően megnyugtató tény, hogy az ÁSZ vizsgálat eredménye pozitívan zárult.

---

⁵ <http://www.asz.hu/jelentes/14207/jelentes-a-2013-evi-zarszamasrol-magyarorszag-2013-evi-koltsevetese-vegrehajtasanak-ellenorzeserol/14207j000.pdf>.

Hatóságunkat is érintette a hatályba lépett államháztartás számviteléről szóló 4/2013. (I.11.) Kormányrendelet, az államháztartás számvitelének 2014. évi megváltozásával kapcsolatos feladatokról szóló 36/2013. (IX. 13.) NGM rendelet, valamint az államháztartásban felmerülő egyes gyakoribb gazdasági események kötelező elszámolási módjáról szóló 38/2013. (IX. 19.) NGM rendelet, mely gyökeresen megváltoztatta az addigi számviteli elszámolásokat, a beszámoló és adatszolgáltatások rendszerét.

2014-ben is – mint az előző években – a Saldo Creator integrált pénzügyi és számviteli rendszert alkalmaztuk.

Hatóságunk mint „*autonóm szerv*” nem csatlakozott ez idáig a (2011. évi CXCV törvény 44. §-a alapján meghatározott) KIR központosított bérszámfejtési rendszerhez. Kötelezettségünk 2015. év közben lesz esedékes. 2014-ben is az OrgWare HR és bérszámfejtő rendszert használtuk.

A NAIH 2014. évi működésének és gazdálkodásának pénzügyi, szabályszerűségi, informatikai ellenőrzését – megbízás alapján, továbbra is – a szervezettől független belső ellenőr végezte.

IX.1.1 A Hatóság 2014. évi költségvetése

Az I. Fejezet 21. Cím Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság 2014. évi költségvetése 510,5MFt volt, melyből a Magyarország központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény alapján, az I. Fejezet, 21. 2. Címen Fejezeti tartalékra, a kötelező tartalékképzés szabályai szerint 9,5MFt-ot kellett átcsoportosítanunk. Így az intézményi költségvetésünk 501MFt-tal indult.

Kiemelt kiadási előirányzat teljesítési adatai:	ezer Ft
Személyi kiadások összesen:	326 422
Munkáltatót terhelő járulék + SZOCHO:	91 282
Dologi kiadások:	78 042
ebből:	
<i>külföldi kiküldetés:</i>	16 463
<i>egyéb szakmai tevékenységet segítő szolgáltatás:</i>	12 117
<i>üzemanyag beszerzés:</i>	10 531
<i>egyéb kommunikációs szolgáltatás:</i>	4 823
<i>közüzemi díjak:</i>	4 399
Egyéb működési kiadások:	2 486

Felhalmozási kiadások:	28 339
Összesen:	526 571
Kötelezettségvállalással terhelt 2015. évre átvitt maradvány:	107 400

Az EKOP 1.1.7. 2012-2013. pályázat keretén belül 2013. évben érkezett 9 140e Ft előleget 2014. évben vettük igénybe, melyből személyi és munkáltatói járulékok, SZOCHO előirányzatra történt átcsoportosítás növelte az induló sárokszámokat.

A 2014. évi előirányzat növekedés legnagyobb részét az EKOP 1.1.7. 2012-2013. pályázat előleg nélküli összege teszi ki, ez 70 860eFt. Ennek az összegnek a pénzügyi teljesítése még nem történt meg a Támogató részéről – viszont az új ÁHSZ alapján – előirányzat módosítást kellett a MÁK felé benyújtatunk.

Másik nagyobb tétel, a 24 126e Ft. Ez az összeg a 2013. évi kötelezettségvállalással terhelt maradványunk előirányzatosítása, mely 2014-ben felhasználásra került.

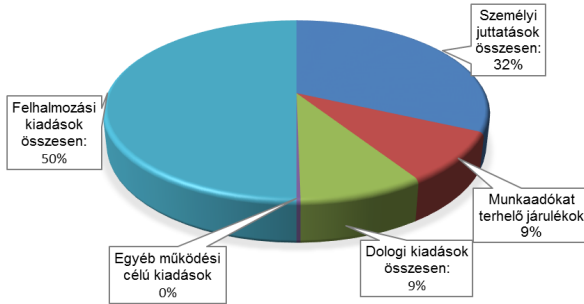
A 2013. évi Fejezeti tartalékból a Hatóság kérésére visszahagyás történt a 1515/2014. (IX. 16.) Kormány határozat alapján 9,5MFt összegben, ezt az összeget a Hatóság a biztonságtechnikai beruházásai továbbfejlesztésére kapta vissza.

Év közben a kiemelt dologi előirányzatból 6MFt átcsoportosítottunk a felhalmozási, beruházási előirányzatra, a Hatóság működéséhez szükséges további informatikai, ügyviteli és biztonságtechnikai eszközök beszerzésére.

A táblázat nem tartalmazza a 2014. novemberében aláírt, Európai Uniós JUST-/2013/FRAC/AG/6132 számú ARCADES gyermekjogi projekt keretében kapott 35 436,47EUR összeget, melynek a december 31-i értékelt összege: 11 158 590Ft. Az új ÁHSZ alapján ezt az összeget idegen pénzeszközként kell nyilvántartani.

A következő grafikon a Hatóság költségvetési kiemelt, módosított előirányzatait mutatja %-os bontásban 2014. december 31-ig történő változásokkal együtt. Amint az már az előzőekben szerepelt, a beruházási kiadás lényegesen magasabb az előző időszakok számainál, mely az EKOP 1.1.7 pályázati forrásának, a Fejezeti tartalék visszahagyásának köszönhető, valamint a dologi előirányzattal való 6 000eFt átcsoportosításából, és a 2013. évi kötelezettségvállalással terhelt maradvány felhasználásából adódik.

2014. évi kiemelt előirányzatok megoszlása

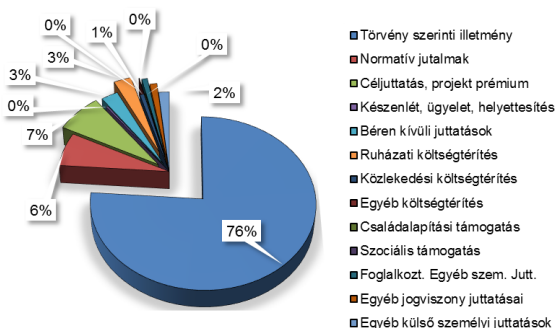

A személyi kiadások előirányzat többletforrása az intézményi működési többletbevétel, valamint az EKOP forrásból származó, személyi kiadásokra fordítandó bevétel volt. A módosított 341 641eFt kiemelt személyi előirányzathoz kifizetésre került 2014-ben 326 422eFt. A 4 243eFt intézményi maradvány kötelezettségvállalással terhelt. Az EKOP 10 976eFt maradvány – mivel pénzügyi teljesítése nem történt meg – viszont a 2014. évi ÁHSZ változás miatt az előirányzat nyilvántartásuk kötelező. A pénzügyileg teljesült EKOP maradvány ténylegesen: 319eFt.

A külső személyi juttatásokat főképpen a munkavállalók szabadsága alatti helyettesítésére fizettük ki.

A következő grafikon a személyi előirányzat rovatrend szerinti megoszlását mutatja %-os bontásban, egész számra kerekítve

Személyi előirányzat megoszlása

A grafikon jól szemlélteti, hogy a törvény szerinti illetmény a teljes személyi előirányzat 76%-át adta ki.

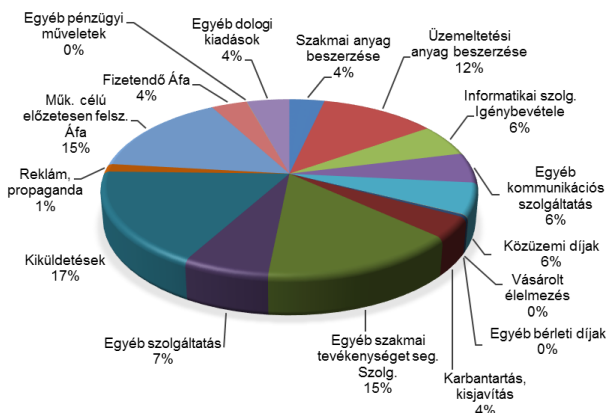
A munkáltatói járulék és SZOCHO előirányzat teljesítése 91 282eFt volt. Az 5 711eFt maradvány, kötelezettségvállalással terhelt maradvány. Részben a SZOCHO bérkompenzáció, a Drón Konferencia reprezentációja után fizetendő járulék, valamint az EKOP pályázat személyi kifizetéseihez kapcsolódó járulék, mely szintén nem teljesült pénzügyileg év végéig.

A dologi kiadások módosított előirányzata 95 139eFt. A dologi kiadások előirányzatának teljesítése 78 042Ft volt. A 17 097eFt maradvány kötelezettségvállalással terhelt, mely 2014. évet érintő, december 31-ig be nem érkezett, ki nem fizetett számlákat, valamint az érvényes szerződéseket, visszaigazolt megrendelést tartalmaz.

Mint a grafikon adataiból jól látható, a külföldi kiküldetések az összes dologi kiadás 17%-át teszik ki. Ennél 2%-al kevesebb az egyéb szakmai tevékenységet segítő szolgáltatás, valamint a működési célú, előzetesen felszámított Áfa, mely a dologi kiadások teljes Áfa tartalmát jelenti.

Az egyéb szolgáltatás a teljes dologi kiadás 7%-át adja, 6% a közüzemi díjak kiadásai, az informatikai szolgáltatás igénybevétele, valamint az egyéb kommunikációs szolgáltatások összege.

Dologi kiadások megoszlása %-ban

Megnövelte a beruházási forrásunkat a 9 500eFt Fejezeti tartalék visszahagyása Hatóságunk számára, mely szintén kötelezettségvállalással terhelt maradványként jelentkezik 2015-ben, a közbeszerzési eljárás lebonyolítása, valamint a kivitelezés megkezdhetősége miatt.

További beruházás az EKOP keretéből nem megvásárolható informatikai és ügyviteli eszközök beszerzésére irányult, mely nyílt közbeszerzési eljárással indult. Az erre elkülönített maradvány 7 238eFt + Áfa összegű.

Hatóságunk a 2014. évre betervezett úgynevezett „futókocsi” beszerzése is megtörtént, 3 238eFt értékben, mellyel üzemeltetési, és kisebb beszerzési feladatokat látunk el.

IX.1.2 Egyéb bevételek alakulása

A Gazdálkodási és Humánpolitikai Főosztály a nyilvántartója és kezelője a Hatósági Főosztály által kiszabott bírság bevételeknek. 2014. évben pénzforgalmilag teljesült bírság bevétel 29 297eFt volt, melyet Hatóságunk a központi költségvetés részére át is utalt év végéig.

IX.1.3 A Hatóság személyi állománya és képzése

Az alábbi táblázat a NAIH szervezeti egységeit és az ott dolgozó köztisztviselők és munkavállalók létszámát mutatja be:

szervezeti egység	létszám
Elnök	1
Elnöki kabinet	3
Koordinációs és Ügyviteli Osztály	6
Elnökhelyettes	1
Elnökhelyettesi Titkárság	3
Hatósági Ügyek Osztálya	5
Szabályozási és Titokfelügyeleti Osztály	3
Nyilvántartási Csoport	2

Vizsgálati Főosztály	2
Adatvédelmi Osztály	7
Audit Osztály	4
Információszabadság Osztály	6
Nemzetközi- és Társadalmi Kapcsolatok Főosztály	6
Gazdálkodási- és Humánpolitikai Főosztály	7
Informatikai és Üzemeltetési Főosztály	7
Informatikai Osztály	3
Létszám összesen:	66

A Hatóság hangsúlyt fektet a munkatársak képzésére, továbbképzésére annak érdekében, hogy folyamatosan az elérhető legjobb és legkorszerűbb tudás álljon rendelkezésre az ügyek intézése során. Esetileg is támogatja a kollégák különböző képzéseken való részvételét, emellett pedig rendszeres belső fórumot nyújt az időszeri ismeretek elsajátítására. A belső képzési programot a Hatóság a felmerülő igényekhez igazodóan alakítja évről évre.

A közszolgálati tisztségviselők továbbképzéséről szóló 273/2012. (IX. 28.) Kormányrendelet értelmében, a Hatóság 2014-ben – egyszerűsített akkreditációs eljárás keretében – az alábbi belső képzéseket indította a köztisztviselői állomány számára:

- Adatvédelem és a közigazgatási nyilvántartások kapcsolata,
- Adatvédelem támogatása a belső auditoknál,
- Információszabadság kérdései a XXI. században címmel.

A belső továbbképzést teljesítő állomány esetében, tanúsítványt állítottunk ki az oktatási modul sikeres befejezéséről.

Összegezve: a 2014. évi rendelkezésünkre álló anyagi erőforrásokat körültekintően, a gazdaságossági, szabályossági, hatékonysági szempontokat mindenkor szem előtt tartva használtuk fel. Nagy hangsúlyt fektettünk a Hatóság zökkenőmentes üzemeltetésének, működtetésének biztosítására.

IX.2. A NAIH üzemeltetése, infrastruktúrája, és információ-technológiai rendszerei

2014-ben a Hatóság épületében az önálló működésének alapját jelentő, belső tereket érintő felújítási munkálatok tovább folytatódtak. Az első emeletet és a földszintet érintő kivitelezési tevékenység során szükséges volt a teljes informatikai infrastruktúra ideiglenes költöztetését tervszerűen és a szakfeladatok ellátásának folyamatos biztosítása mellett végrehajtani.

A 2013-ban megkezdett EKOP-1.1.7 kiemelt projekt keretében a Hatóság teljes információ technológiai és komplex kapcsolódó infrastruktúrájának létrehozása az elérendő cél. A projekt keretében a 2013-ban végzett előkészítő és magas szintű tervezőmunka jó alapot biztosított 2014-ben a fizikai megvalósításnak. A végrehajtási időszak végének 2015. május 31-re történő módosítását kérte a Hatóság, melyet a támogatási szerződés módosításával jóváhagytak.

A projekt keretében 2014 elején kiírt közbeszerzési pályázat, csak júliusra biztosította a komplex informatikai infrastruktúra eszközeit. Az eszközök teljes körű üzembe helyezését és a teljes kapcsolódó infrastruktúra kiépítését az informatikai és üzemeltetési főosztály munkatársai végezték. 2 db 20 KW-os és 1 db 10 KW-os szünetmentes áramellátást biztosító berendezés is üzembe került.

A beszerzett eszközök korszerű és tovább fejleszthető alapot biztosítanak a magas színvonalú szakmai munkához.

eszköz megnevezése	(db)
2U Rack, server 2x E5 Series 2x6 Core 128GB RAM	2
2U Rack, server 2x E5 Series 2x4 Core 64GB RAM	2
Optical switch 8port + SFP module LC	2
12 TB Storage Dual FC kontrollerral	1
desktop PC i5 ,4GB RAM, 1TB HDD,W8 Pro HUN, office 2013	60
LED monitor 24" 1920x1080,	60
15.6" C15/3230M-2.6GHz 4GB 128GB SSD Win8Pro notebook	5
A4 egyemenetes Duplex ADF dokumentum digitalizáló állomás	2
MFP nagy terhelhetőségű nyomtató/ scanner / FAX színes A3	2
10 kVA / 7 kW teljesítményű UPS, nagy áthidalási idővel	1
20 kVA / 16 kW teljesítményű UPS, közepes áthidalási idővel	2

A 2014. év végére elkészült a teljes strukturált hálózati infrastruktúra és a felújított szerverterem üzembe helyezése is megtörtént.

Egyes közmű infrastruktúrák tervezése és kivitelezése az előzetes tervek szerint csak 2015-ben fejeződik be. A középfeszültségen független kettős elektromos energia ellátó hálózat és az optikai nagy sávzélességű internet kapcsolat kiépítése a környék adottságai miatt nehezen kivitelezhetőek.

Az épület üzemeltetés egyéb feladatainak végrehajtását a Hatóság saját erőforrásaiból és személyi állományával oldotta meg a 2014. évben is. A saját kézben tartott üzemeltetés a tapasztalatok szerint nagyságrendekkel kisebb anyagi ráfordítást igényelnek, mint ha külső szolgáltatók igénybe vételére került volna sor.

2014-ben átadásra került az objektumvédelmi rendszer egy része. A teljes beléptető, tűzvédelmi, behatolás jelző, és kamerás komplex objektum felügyeleti rendszer átadása 2015 első negyedévében várható.

Az infrastruktúra kialakításával együtt a szoftveres környezet és a szakrendszerek fejlesztése is ütemezetten zajlott 2014-ben.

2014. augusztusában az önkormányzati választásokkal összefüggő adatkezelések egyszerűsített nyilvántartásba vételére, házon belül kifejlesztett web felületű alkalmazás teljesítette a kitűzött célt és biztosította az egyszerű regisztráció és a közérthető adatfelvétel lehetőségét. Jó alapot és tesztelési lehetőséget biztosított a 2015-ben bevezetendő egyszerűsített elektronikus ügyfél kapcsolati portál kialakításához.

Nem csak a komplex infrastruktúra, hanem a szoftveres szakrendszerek is saját fejlesztésben kerülnek megvalósításra. Az iratkezelő rendszer bevezetése, tesztelése 2014 végén megkezdődött. A NAIH jelenlegi honlap rendszere és webes szolgáltatásai 2015-ben teljesen megújulnak.

A naih.hu honlapot továbbra is legtöbbször az adatvédelmi nyilvántartásba bejelentkezés miatt keresik fel. Az éves letöltött adatmennyiség a 2013-hoz képest megduplázódott. Látogatottság és a letöltött dokumentumok tekintetében a hatósági határozatok állnak a második helyen. A közzétett állásfoglalások, tájékoztatók is kiemelt érdeklődésre tartanak számot. 2015-ben egy korszerű on-line adatvédelmi tudásbázis létrehozása a cél.

Az alábbi táblázat a honlap statisztikai adatait mutatja.

2014	Egyedi látogató	Látogatások száma	Oldalak	Találatok	Letöltött adatmennyiség
január	5.257	10.342	66.192	709.003	61.27 GB
február	5.857	10.643	58.703	659.235	52.22 GB
március	6.734	12.619	63.557	772.508	59.59 GB
április	5.869	11.063	70.064	772.891	93.02 GB
május	5.789	11.096	62.974	768.639	75.98 GB
június	5.340	10.117	54.649	668.935	58.31 GB
július	4.975	10.081	56.984	661.407	65.71 GB
augusztus	5.574	9.880	57.788	664.481	65.36 GB
szeptember	6.652	11.734	71.673	838.325	79.69 GB
október	6.672	11.515	62.728	728.148	60.84 GB
november	6.472	12.267	59.948	702.874	56.91 GB
december	5.288	10.093	48.176	539.246	47.23 GB
Összesen	70.479	131.145	733.436	8.485.692	776.13 GB

IX.3. A Hatóság képviselőinek részvétele szakmai konferenciákon, rendezvényeken

2014. január 17-én Dr. Péterfalvi Attila „*Online adatvédelem*” címmel tartott előadást a Nemzeti Kiberbiztonsági Koordinációs Tanács kiberbiztonsági képzésén.

2014. január 17-én Dr. Péterfalvi Attila a Szegedi Ítéletábrán tartott előadást az igazságügyi adatkezelésről és tájékoztatásról szóló törvény koncepciójáról.

2014. január 28-án dr. Szabó Endre Győző előadást tartott a Belső adatvédelmi felelősök konferenciáján „*A hatósági eljárás tapasztalatai*” címmel.

2014. január 28-án Dr. Péterfalvi Attila a NAIH internetes gyermekjogi projektjéről tartott előadást a Belső adatvédelmi felelősök konferenciáján.

2014. február 11-én Dr. Péterfalvi Attila részt vett a Biztonságpiac 2013-14 konferencia és kiállítás keretében tartott *„Magánbiztonsági feladatok az információ-biztonság és az adatvédelmi szabályok tükrében”* című pódiumbeszélgetésen.

2014. március 14-én dr. Majsa Dóra előadást tartott *„Az igazságügyi adatkezelésről és tájékoztatásról szóló törvény koncepciójáról”* címmel megrendezett konferencián.

2014. március 18-án Dr. Péterfalvi Attila *„Játék az internet online játszótérén”* címmel előadást tartott Nagykanizsán az *„(INTERNET)BIZTONSÁGBAN a GYERMEKEK”* elnevezésű országos konferencián.

2014. március 20-án dr. Szabó Endre Győző a Károli Gáspár Református Egyetem tudományos diákköre számára előadást tartott *„A személyes adatok védelmének tétje, az egyén boldogulása a társadalomban”* címmel.

2014. április 2-án dr. Keszei Gábor *„A magyar választási rendszer adatvédelmi kérdései”* címen tartott előadást a Skopjében, 2014. április 1-3. között megrendezett 16. Közép- és Kelet-Európai Adatvédelmi Biztosok Konferenciáján.

2014. április 14-én Dr. Péterfalvi Attila az Országgházban mutatta be a NAIH 2013. évi beszámolóját, majd sajtótájékoztatót tartott.

2014. április 16-án dr. Osztopáni Krisztián az Országos Kriminológiai Intézet által szervezett konferencián *„A sportrendezvények szervezésével és lebonyolításával együtt járó adatkezelés alapvető követelményeiről”* címmel előadást tartott.

2014. május 8-án Dr. Péterfalvi Attila *„Személyiségi jogok - Adatvédelem - Információszabadság”* címmel tartott előadást Lillafüreden, a XXXV. Jogász Vándorgyűlésen.

2014. május 8-án dr. Szabó Endre Győző a Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézetében előadást tartott *„A NAIH tapasztalatai”* címmel, majd részt vett a magyar adatvédelmi hatóságról tartott kerekasztal beszélgetésen.

2014. május 12-én Dr. Péterfalvi Attila Csíkszeredán, a Sapientia Egyetem és a Gyermekmentő Szolgálat által közösen szervezett csíkszeredai Médiakonferencián tartott előadást *„Kulcs a net világhoz! - a NAIH internetes gyermekjogi projektje”* címmel.

2014. június 20-án Dr. Péterfalvi Attila a Pécsi Ítéletábrán „*A bíróságok és a nyilvánosság*” címmel tartott előadást.

2014. június 23-án Dr. Péterfalvi Attila a Miskolci Törvényszék és a felügyelete alá tartozó bíróságok bírái részére tartott előadást „*A bíróságok és a nyilvánosság*” címmel.

2014. szeptember 11-én dr. Osztopáni Krisztián képviselte a Hatóságot a Medical Tribune Hungary által szervezett konferencián belül megrendezett, a Transzparencia Kódex adatvédelmi kérdéseit is érintő kerekasztal-beszélgetésen.

2014. szeptember 26-án dr. Révész Balázs előadást tartott a Győri Ítéletábrá által szervezett, „*Az igazságügyi adatkezelésről és tájékoztatásról szóló törvény koncepciója*” című konferencián a bírósági tárgyalások adatvédelmi vonatkozásai tárgyában.

2014. október 3-án Dr. Péterfalvi Attila a Bázeli Kulturális Magyar Találkozó szervezésében tartott előadást „*Magántitok – államtitkok? Az adatvédelem és információszabadság története Magyarországon*” címmel.

2014. október 6-án dr. Majsa Dóra előadást tartott a Szkopjében megrendezett 26. Casehandling Workshopon „*Biometrikus adatkezelések Magyarországon*” címmel.

2014. október 28-án Dr. Péterfalvi Attila a Magyar Honvédség III. Adatvédelmi továbbképzésén tartott előadást.

2014. október 28-án dr. Révész Balázs előadást tartott a Magyar Honvédség III. Adatvédelmi Továbbképzésén az információszabadság helyzetéről.

2014. november 7-én dr. Buzás Péter előadást tartott „*Security v. Privacy – a Need for a New Balance*” címmel a 7th Human Rights Forumon Budapesten.

2014. november 7-én dr. Keszev Gábor képviselte a Hatóságot Prágában a „*Data-protection in investigation and prevention of corporate fraud*” workshop-on.

2014. december 4-én Dr. Péterfalvi Attila a Károli Gáspár Református Egyetem és a NAIH közös szervezésű konferenciáján tartott előadást „*Legújabb fejlemények az adatvédelmi jogban - Aktuális adatvédelmi kérdések*” címmel.

2014. december 4-én dr. Szabó Endre Győző a Károli Gáspár Református Egyetem és a NAIH közös szervezésű konferenciáján előadást tartott „*Internetes adatkezelések, különös tekintettel a keresőmotorok tevékenységére*” címmel.

2014. december 4-én dr. Majsa Dóra előadást tartott „*Az információs szabadság és adatvédelem határai*” címmel a „*Legújabb fejlemények az adatvédelmi jogban*” szakmai konferencián.

2014. december 10-én Dr. Péterfalvi Attila az Európai Ügyvédnapon a NAIH adatvédelmi vizsgálatainak és hatósági eljárásainak aktuális kérdéseiről tartott előadást.

2014. december 10-én dr. Révész Balázs előadást tartott az Európai Ügyvédnapon a NAIH információs szabadságot érintő aktuális ügyeiről.

X. Fényképek (delegációk, események, konferenciák)

*Előadás, szakmai megbeszélés külföldi bírókkal, a NAIH tárgyalójában
(2014. május 9.)*

*Tanácskozás a Moldáv Adatvédelmi Hatóság delegációjával
(2014. május 5.)*

*A 2013. évi beszámoló sajtótájékoztatója az Országgyűlésben, és a Kulcs a net világához! projekt során elkészült videoklip bemutatója Vastag Tamással
(2014. április 14.)*

A beszámolóban említett jogszabályok és rövidítések jegyzéke

- 108-as egyezmény, az Európa Tanács Adatvédelmi Egyezménye: az egyének védelméről a személyes adatok gépi feldolgozása során Strasbourgban, 1981. január 28-án kelt Egyezmény, Magyarországon kihirdetve az 1998. évi VI. törvény, 1998. február 27-én.
- a lakásszövetkezetekről szóló 2004. évi CXV. törvény
- a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény
- a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény
- Aarhusi Egyezmény: a 2011. évi LXXXI. törvény
- Adatvédelmi Irányelv: az Európai Parlament és a Tanács 1995-ben elfogadott 95/46/EK irányelve a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról.
- ARCADES program: Bevezetés az adatvédelembe és az adatvédelmi problémákba az Európai Unió iskoláiban, „Introducing dAta pRoteCtion AnD privacy issuEs at schoolS in the European Union”
- ÁSZF: általános szerződési feltételek
- Ávtv.: az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény
- az elektronikus hírközlési előfizetői szerződések részletes szabályairól szóló 6/2011. (X. 6.) NMHH rendelet
- az országgyűlési képviselők választása kampányköltségeinek átláthatóvá tételéről szóló 2013. évi LXXXVII. törvény
- Be.: a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény
- BTLE: határok, utazás és bűnüldözés munkacsoport, Borders, Travel and Law Enforcement subgroup
- CIS: Vámügyi Információs Rendszer
- CIS SCG: Vámügyi Információs Rendszer Koordinációs Ellenőrzési Csoportja
- EDPS: az Európai Adatvédelmi Biztos
- EEKH Egészségügyi Engedélyezési és Közigazgatási Hivatal
- Eht: az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény
- Ekertv.: az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény
- EKOP: Elektronikus Közigazgatás Operatív Program

- EUODAC: Az Európai Tanács 2725/2000/EK rendelete alapján az ujle-nyomatok összehasonlítására irányuló rendszer
- EUROPOL: Európai Rendőrségi Hivatal
- Grt.: a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény
- GVH: Gazdasági Versenyhivatal
- HM: Honvédelmi Minisztérium
- Hulladéktv.: a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény
- Infotv., Infotörvény: az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
- JSA: Vám közös ellenőrző hatóság (Customs Joint Supervisory Authority – Customs JSA)
- JSB: Europol közös ellenőrző testület (Europol Joint Supervisory Body – Europol JSB)
- KEHI: Kormányzati Ellenőrzési Hivatal
- Kgtv.: a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény
- KKM: Külgazdasági és Külügyminisztérium
- MÁK: Magyar Államkincstár
- Mavtv.: a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény
- MNB: Magyar Nemzeti Bank
- MNV Zrt.: Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
- Mt.: a Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- NAIH, Hatóság: Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
- Nbtv.: a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény
- NFH: Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság
- NMHH: Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- NSA: az USA Nemzetbiztonsági Ügynöksége, (United States National Security Agency)
- Nvtv.: a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény
- PET technológia: a magánszférát védő, erősítő alkalmazás, Privacy Enhancing Technologies
- Pktv.: a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény
- Pmt.: a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény
- Pp.: a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény
- Ptk.: a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (hatályba lépett: 2014. március 15.)
- SIS: Schengeni Információs Rendszer

- SISII CSG: SISII koordinációs ellenőrző csoport, Coordinated Supervision Group
- Sporttv.: a sportról szóló 2004. évi I. törvény
- Szabs. tv.: a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény
- Szaztv.: a személyi szám helyébe lépő azonosítási módokat és az azonosító kódok használatát szabályozó 1996. évi XX. törvény
- TAJ-kártya: társadalombiztosítási azonosító jelet tartalmazó hatósági igazolvány
- Társasházi tv.: a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény
- TI: Transparency International Magyarország, civil szervezet
- Ttv.: az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény (már nem hatályos)
- TVB: területi választási bizottság
- Ve.: a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény
- VIS, Visa Information System: a schengeni térség országainak vízuminformációs rendszere
- Whistle blowing: visszaélés bejelentés, bejelentési rendszer
- WP 29: Az adatvédelmi irányelv 29. cikke alapján létrehozott adatvédelmi munkacsoport

Tartalomjegyzék

Bevezető.....	3
I. A Hatóság működésének statisztikai adatai és kiemelkedő tevékenységei	7
I.1. Ügyeink statisztikai jellemzői	7
I.2. Az adatvédelmi nyilvántartás	12
I.2.1 Statisztika a nyilvántartásba vételi kérelmek megoszlásáról.....	12
I.2.2 Nyilvántartással kapcsolatos konzultációs megkeresések	13
I.2.3 Adatlap kitöltése	13
I.2.4 A nyilvántartással kapcsolatos megkeresések megoszlása	13
I.3. Elutasított tájékoztatási kérelmek és adatigénylések	14
I.3.1 A közérdekű adatigénylések elutasítása.....	14
I.3.2 Személyes adatok kezeléséről szóló tájékoztatás elutasítása	15
I.4. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megjelenése a médiában a 2014. január 1. és 2014. december 31. közötti időszakban	16
I.5. Konferenciák, előadások, a Belső adatvédelmi felelősök konferenciája	17
II. A technológiai fejlesztések információs alapjogi hatásainak nyomon követése	19
II.1. A biometria alkalmazása	22
II.2. A Nemzeti Egységes Kártyarendszer (NEK).....	24
II.3. A kapcsolati kódok	25
III. Hatósági ügyek.....	29
III.1. Az adatvédelmi hatósági eljárás	29
III.2. Szakmai kapcsolat más hatóságokkal	31
III.2.1 Együttműködési megállapodások	31
III.2.2 Szakmai konzultáció a termékbemutatókkal kapcsolatos hatósági eljárásokról.....	32
III. 3. Kiemelt vizsgálati szempontok.....	33
III.3.1 Termékbemutatók	33
III.3.2 Kintlévőség-kezeléssel, követelés-kezeléssel, adósságbehajtással foglalkozó cégek adatkezelése	37
III.3.3 Ajánlás és jogalkotási javaslat.....	42
III.3.4 Direkt marketing célú adatkezelések	43
III. 4. Bírósági ügyek	48
A Weltimmo-ügy utóélete.....	52
IV. A Hatóság jogalkotással kapcsolatos tevékenysége	55
IV.1. Statisztikai adatok.....	55

IV.2. Jogalkotással kapcsolatos kezdeményezések	57
IV.2.1 Az Infotv. módosítása	57
IV.2.2 Az adatmegőrzés kötelezettségének újraszabályozása	58
IV.2.3 Az elektronikus aláírás EU szintű újraszabályozása	59
IV.2.4 A személyes adatok kezelése szabálysértési eljárás során	60
IV.2.5 Az internetes adatforgalmi adó	61
IV.2.6 A sportági szakszövetségek által kezelt adatok nyilvánossága	61
IV.2.7 A nemzetbiztonsági felülvizsgálat szabályozása	62
V. Vizsgálati ügyek – Adatvédelem	65
V.1. A visszaélés-bejelentési rendszerekkel összefüggő alapvető kérdések	65
V.2. A rendőrség elektronikus hírközlési szolgáltatókhoz címzett adatkéréseivel összefüggő kérdések	66
V.3. A pénzügyi szektor adatkezelése	69
V.4. Telemarketing	70
V.5. A társasházi, lakásszövetkezeti dokumentumok, valamint a közös költség tartozással kapcsolatos adatok megismerhetősége, illetve a jegyzők társasházak feletti törvényességi felügyeleti jogköre	73
V.6. A hulladékgyűjtési közszolgáltatók adatkezelésével kapcsolatos kérdések	75
V.7. A választási eljárással kapcsolatos adatkezelések a személyes adatok védelme szempontjából	76
VI. Vizsgálati ügyek – Információszabadság	79
VI.1. A választási eljárás az információszabadság tükrében	79
VI.2. Transzparencia és kampányfinanszírozás	83
VI.3. Az átláthatóság, mint cél és eszköz, avagy kihívások az állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok nyilvánosságorientált működésében	84
VI.4. A Paksi Atomerőmű bővítésével kapcsolatos vizsgálat és jogszabály- véleményezés	88
VI.5. Az információszabadság korlátai	90
VI.6. Az adatigénylések teljesítése – bárki adatigényléssel fordulhat a közfeladatot ellátó szervekhez	92
VI.7. Önkormányzatokkal kapcsolatos vizsgálatok	93
VII. Minősített adatot érintő eljárások	95
VII.1. A Gripen ügy	96
VII.2. A közérdekből nyilvános adat minősítésének jogszerűsége	99
VII.3. A kémprogramok nemzetbiztonsági célú alkalmazása	101
VII.3.1 Az NSA magyarországi titkos információgyűjtő tevékenysége	103
VIII. Nemzetközi ügyek és társadalmi kapcsolatok	105
VIII.1. Drón konferencia	105

VIII.2. A NAIH nemzetközi szerepvállalásai	106
VIII.2.1 A 36. Adatvédelmi Biztosok Nemzetközi Konferenciája	106
VIII.2.2 Az információs biztosok európai konferenciája	106
VIII.2.3 A távközléssel foglalkozó nemzetközi adatvédelmi munkacsoport	106
VIII.2.4 JSB Europol	107
VIII.2.5 SISII CSG	109
VIII.2.6 JSA Customs és a CIS SCG	111
VIII.2.7 Az Eurodac CSG, VIS CSG	111
VIII.2.8 IMI CSG	113
VIII.2.9 Kiberbiztonság	114
VIII.2.10 Delegációk látogatása	114
VIII.3. Arcades projekt.....	115
VIII.4. A 29-es Munkacsoport.....	117
VIII.4.1 A Google ítélet – a keresőmotorok felelőssége az általuk folytatott adatkezelésekért	118
VIII.4.2 A 29-es munkacsoport alcsoportjaiban folytatott tevékenységünk	119
VIII.5. 108-as konvenció tervezet	120
IX. Mellékletek	123
IX.1. A Hatóság költségvetése, gazdálkodása és személyi állománya.....	123
IX.1.1 A Hatóság 2014. évi költségvetése	124
IX.1.2 Egyéb bevételek alakulása	128
IX.1.3 A Hatóság személyi állománya és képzése	128
IX.2. A NAIH üzemeltetése, infrastruktúrája, és információ-technológiai rendszerei	130
IX.3. A Hatóság képviselőinek részvétele szakmai konferenciákon, rendezvényeken.....	132
X. Fényképek (delegációk, események, konferenciák)	137
A beszámolóban említett jogszabályok és rövidítések jegyzéke	139
Tartalomjegyzék.....	143

Nemzeti Adatvédelmi és
Információszabadság Hatóság

1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 22/c
Levelezési cím: 1530 Budapest, Pf.: 5

Telefon: +36 (1) 391-1400

Fax: +36 (1) 391-1410

Internet: <http://www.naih.hu>
e-mail: ugyfelszolgalat@naih.hu

Kiadja: a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

Felelős kiadó: Dr. Péterfalvi Attila elnök

ISSN 2063-403X (Nyomtatott)

ISSN 2063-4900 (Online)